

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΛΑΤΩΝΟΣ - Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΚΑΙ Ο ΠΟΛΙΤΗΣ

Υποέργο 1 «Εκπαίδευση Ενηλίκων»

Δράση 1 «Εκπαιδευτικά προγράμματα βραχείας διάρκειας για ενήλικες πολίτες»

Π 1.4.3 Έκθεση Αξιολόγησης

3^{ος} κύκλος Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων

Απρίλιος 2013 – Ιούλιος 2013

Αθήνα 2013

Εικόνα Εγγράφου

Αριθμός Παραδοτέου	Π 1.4.3
Τίτλος Παραδοτέου	Έκθεση Αξιολόγησης
Αριθμός Πακέτου Εργασίας	ΠΕ 1.4
Τίτλος Πακέτου Εργασίας	Αξιολόγηση Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων
Υποέργο	1- Εκπαίδευση Ενηλίκων
Δράση	1 - Εκπαιδευτικά προγράμματα βραχείας διάρκειας για ενήλικες πολίτες
Πράξη	2 – Η Πολιτεία και ο Πολίτης
Μήνας Συμβατικής Παράδοσης	Σεπτέμβριος 2013
Ημερομηνία Ολοκλήρωσης	30/09/2013
Κατάσταση	Τελική
Έκδοση	1
Σελίδες	103

Σελίδα 2 από 103

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

«Ακαδημία Πλάτωνος - Η Πολιτεία και ο Πολίτης», MIS 364499
Δράση 1 «Εκπαιδευτικά προγράμματα βραχείας διάρκειας για ενήλικες πολίτες»
Π 1.4.3 Έκθεση Αξιολόγησης

Σελίδα 3 από 103

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Περιεχόμενα

Εικόνα Εγγράφου.....	2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	8
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ-ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	9
«Θεματικό Πεδίο 1: Φιλοσοφία και σύγχρονη προοπτική»	10
1.1: Φιλοσοφία, οικονομία και πολιτική: Αντινομίες και προοπτικές.....	10
1.2: Αξίες, κοινωνική συνύπαρξη και αισθητική	11
1.3: Σύγχρονα ψυχολογικά αδιέξοδα και οι απαντήσεις της φιλοσοφίας.....	12
1.4: Φιλοσοφία και γλώσσα.....	13
«Θεματικό Πεδίο 2: Επιστήμες και τεχνολογία»	15
2.1: Φυσικά φαινόμενα: Ερμηνείες και σύγχρονη προβληματική.....	15
2.2: Από το Big-bang στο σήμερα	16
2.3: Ηθική και επιστήμη: Βιοηθική και εξέλιξη της επιστήμης.....	17
2.4: Πληροφορική και ψηφιακή τεχνολογία.....	18
«Θεματικό Πεδίο 3: Πολιτισμός και δημιουργία»	19
3.1: Η αισθητική ως ζητούμενο δημιουργίας.....	19
3.2: Χώρος και κοινωνικές σχέσεις: Παρεμβάσεις και αναδιατάξεις.....	20
3.3: Ο πολιτισμός στην καθημερινότητα	21
3.4: Τεκμήρια πολιτισμού: Μνήμη και προοπτική.....	22
«Θεματικό Πεδίο 4: Η Πολιτεία και Πολίτης»	24
4.1: Ιδανική Πολιτεία. Ουτοπία;.....	24
4.2: Από τον πολίτη της πόλης-κράτους στο σύγχρονο πολίτη	25
4.3: Αρχές και αξίες της πολιτειακής παιδείας	26
4.4: Η τέχνη (;) του κυβερνάν	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	31

Σελίδα 4 από 103

ΟΙ ΔΡΟΜΟΙ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	33
1. Μέθοδος Αξιολόγησης.....	34
2. Αναλυτικά αποτελέσματα αξιολόγησης του προγράμματος από τους εκπαιδευόμενους.....	36
Α. Δημογραφικά χαρακτηριστικά και εκπαιδευτικό προφίλ των ερωτώμενων	36
Β. Αξιολόγηση υλικοτεχνικής υποδομής και οργανωτικής/διοικητικής υποστήριξης των εκπαιδευτικών προγραμμάτων.....	46
Γ. Αποτύπωση κινήτρων συμμετοχής στο πρόγραμμα των εκπαιδευόμενων	48
Δ. Αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του προγράμματος σπουδών	51
Ε. Αξιολόγηση των μεθόδων διδασκαλίας και των ικανοτήτων του εκπαιδευτικού προσωπικού	55
ΣΤ. Αξιολόγηση επιπτώσεων του προγράμματος στους εκπαιδευόμενους	63
3: Αναλυτικά αποτελέσματα αξιολόγησης του προγράμματος από το διδακτικό προσωπικό	78
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	86
Υπόδειγμα Ερωτηματολογίου Αξιολόγησης από τους εκπαιδευόμενους	87
Υπόδειγμα Ερωτηματολογίου Αξιολόγησης από το Διδακτικό Προσωπικό	99

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το ΕΚΠΑ υλοποιεί ως δικαιούχος, στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση, την Πράξη «Ακαδημία Πλάτωνος - Η Πολιτεία και ο Πολίτης».

Η παρούσα έκθεση αφορά στην αξιολόγηση του «Θεματικού Πεδίου 1: Φιλοσοφία και Σύγχρονη Προοπτική», του «Θεματικού πεδίου 2: Επιστήμες και τεχνολογία», του «Θεματικού πεδίου 3: Πολιτισμός και δημιουργία» και του «Θεματικού πεδίου 4: Πολίτης και Πολιτεία», τα οποία εντάσσονται στη Δράση 1 «Εκπαιδευτικά προγράμματα βραχείας διάρκειας για ενήλικες πολίτες». Ο συγκεκριμένος κύκλος μαθημάτων υλοποιήθηκε από τις 22 Απριλίου 2013 έως 12 Ιουλίου 2013.

Στόχος των εκπαιδευτικών προγραμμάτων είναι η καλλιέργεια των δεξιοτήτων των πολιτών για την ενεργό συμμετοχή τους στην κοινωνική, πολιτική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη. Τα παρεχόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα εστιάζουν από φιλοσοφική σκοπιά στην προσέγγιση καθημερινών ζητημάτων, στην παρουσίαση σημαντικών επιστημονικών θεμάτων επίκαιρου κυρίως χαρακτήρα, στην ανάδειξη σημαντικών μορφών πολιτιστικής δημιουργίας και τη συμβολή τους στη βελτίωση της ποιότητας ζωής, καθώς και στην ενίσχυση της σχέσης πολιτείας-πολιτών.

Στο πλαίσιο του 3^{ου} κύκλου των παρεχόμενων εκπαιδευτικών προγραμμάτων συμμετείχαν χίλιοι εφτακόσιοι εννιά (1.709) εκπαιδευόμενοι στα συνολικά πενήντα τρία (53) τμήματα στα οποία δίδαξαν εβδομήντα (70) εκπαιδευτές, συμπεριλαμβανομένων των παρεμβάσεων από προσκεκλημένους διακεκριμένους ομιλητές και μέλη ΔΕΠ. Ο αριθμός των Τμημάτων που δημιουργήθηκαν ανά «Θεματική Ενότητα» αναλύεται ως εξής: 1.1.: 3, 1.2.: 4, 1.3.: 5, 1.4.: 3, 2.1: 2, 2.2: 1, 2.3: 3, 2.4: 3, 3.1: 4, 3.2: 3, 3.3: 3, 3.4: 5, 4.1.: 3, 4.2.: 3, 4.3: 3 και 4.4.: 3. Συνολικά, ο αριθμός των επωφελούμενων από τα εκπαιδευτικά προγράμματα του 3^{ου} κύκλου ήταν εξακόσια είκοσι τρία (623) άτομα.

Λόγω της φύσης των συγκεκριμένων Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και της μεγάλης διαφοροποίησης ως προς την ηλικιακή κατανομή και τα κίνητρα συμμετοχής υπήρξε σημαντική διαρροή εκπαιδευομένων σε σχέση με αυτούς που αρχικά επιλέχθηκαν να παρακολουθήσουν τα προγράμματα. Η διαρροή αυτή φαίνεται να είναι εγγενές πρόβλημα το οποίο μπορεί να αντιμετωπιστεί με αυξημένο αριθμό στις αρχικές επιλογές συμμετεχόντων ανά τμήμα. Στον αριθμό αυτό θα πρέπει έτσι να υπολογίζεται ένα μεγάλο ποσοστό διαρροής, το οποίο με καλή προσέγγιση προκύπτει από την εμπειρία των προηγούμενων κύκλων.

Η αξιολόγηση πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο του ερωτηματολογίου το οποίο περιλαμβάνει κλειστές κυρίως ερωτήσεις.

Σελίδα 6 από 103

Τα ερωτηματολόγια ήταν ανώνυμα και συμπληρώθηκαν στο τέλος των εκπαιδευτικών προγραμμάτων από τους εκπαιδευόμενους και τους εκπαιδευτές. Τα ερωτηματολόγια περιλαμβάνει μεταβλητές που αξιολογούν όλες τις παραμέτρους των εκπαιδευτικών προγραμμάτων όπως ο βαθμός απόκτησης γνώσεων από τους εκπαιδευόμενους, οι χρησιμοποιηθείσες μέθοδοι διδασκαλίας, το επίπεδο των εκπαιδευτών, η οργανωτική υποστήριξη και υλικοτεχνική υποδομή και εν γένει ο βαθμός στον οποίο οι εκπαιδευόμενοι αφενός είναι ικανοποιημένοι από τη συμμετοχή τους σε αυτό/ά και αφετέρου θεωρούν ότι από τη συμμετοχή τους προέκυψε σημαντικό όφελος.

Η έκθεση αξιολόγησης διαρθρώνεται στα παρακάτω κεφάλαια:

Στο **πρώτο κεφάλαιο**, παρουσιάζεται συνοπτικά η «ταυτότητα» των αξιολογούμενων εκπαιδευτικών προγραμμάτων (αντικείμενα, διάρκεια, «Θεματικές Ενότητες» διδασκαλίας, εργαστήρια). Στο **δεύτερο κεφάλαιο**, παρουσιάζεται η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των παρεχόμενων εκπαιδευτικών προγραμμάτων με βάση την επεξεργασία των ερωτηματολογίων. Τέλος, στο **Παράρτημα** περιέχονται τα υποδείγματα των ερωτηματολογίων που συμπλήρωσαν στο τέλος των εκπαιδευτικών προγραμμάτων οι εκπαιδευόμενοι/ες και το διδακτικό προσωπικό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Σελίδα 8 από 103

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ-ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Στον 3^ο κύκλο των Εκπαιδευτικών προγραμμάτων της δράσης έγιναν συνολικά 53 τμήματα, συνολικής διάρκειας (θεωρητικό και πρακτικό –εργαστήρια- μέρος) 34 ωρών το καθένα. Η επιτυχής παρακολούθηση μίας Θεματικής Ενότητας των εκπαιδευτικών προγραμμάτων οδηγούσε στην απόκτηση πιστοποιητικού παρακολούθησης.

Στο πλαίσιο του 3^{ου} κύκλου των προγραμμάτων εκπαίδευσης πραγματοποιήθηκαν μαθήματα στα εξής τέσσερα (4) «Θεματικά Πεδία»:

1. Θεματικό Πεδίο: Φιλοσοφία & Σύγχρονη Προοπτική.
2. Θεματικό Πεδίο: Επιστήμες & Τεχνολογία.
3. Θεματικό Πεδίο: Πολιτισμός & Δημιουργία.
4. Θεματικό Πεδίο: Πολίτης & Πολιτεία.

Καθένα από τα «Θεματικά Πεδία» περιλαμβάνει εβδομαδιαίες διαλέξεις, επιτόπια μαθήματα/ξεναγήσεις και εργαστήρια (workshops). Έμφαση δίνεται στη διαλεκτική παράθεση και βιωματική κατάκτηση της γνώσης, καθώς και στη σύνδεσή της με τη σύγχρονη πραγματικότητα. Οι εβδομαδιαίες διαλέξεις διαρθρώνονται βάσει επιμέρους ενοτήτων τις οποίες αξιοποιούν οι εκπαιδευόμενοι προκειμένου να καταρτίσουν το ατομικό τους πρόγραμμα σπουδών.

Οι διδάσκοντες/ουσες των προγραμμάτων είναι ειδικευμένοι επιστήμονες κάτοχοι διδακτορικού τίτλου, μέλη ΔΕΠ Πανεπιστημίων και επιστήμονες Ερευνητικών Ιδρυμάτων, καθώς και διακεκριμένοι διανοητές/καλλιτέχνες.

«Θεματικό Πεδίο 1: Φιλοσοφία και σύγχρονη προοπτική»

Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου «Θεματικού Πεδίου» επιχειρείται να προσεγγισθούν ζητήματα της καθημερινότητας μέσα από το πρίσμα της φιλοσοφίας. Ιδέες, αντιλήψεις και θεωρίες μεγάλων φιλοσόφων αναβιώνουν στη σύγχρονη εποχή και αποδεικνύονται όχι μόνο επίκαιρες αλλά και αποτελεσματικές για την επίλυση των προβλημάτων που απασχολούν το σύγχρονο άνθρωπο.

Το θεματικό πεδίο αποτελείται από τις εξής 4 θεματικές ενότητες:

1.1: Φιλοσοφία, οικονομία και πολιτική: Αντινομίες και προοπτικές

- Ανθρώπινες ανάγκες και σύγχρονη οικονομία: από τον «οίκο» στην «οικονομία».
- Παγκοσμιοποίηση πέρα από την οικονομία.
- Ηθική του Επιχειρείν.

Στόχος στην εν λόγω «Θεματική Ενότητα» είναι να αναδειχθούν από φιλοσοφική σκοπιά τα σύνθετα ζητήματα της οικονομίας στη διασύνδεσή τους με αυτά της πολιτικής στο σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον. Η οικονομία, ως δραστηριότητα που υπακούει και αντανακλά ποικίλες παραμέτρους (κοινωνικές, ηθικές, πολιτισμικές), αποτελεί αντικείμενο προβληματισμού με κρίσιμες διαστάσεις στην τρέχουσα συγκυρία της κοινωνικής και οικονομικής κρίσης. Ερωτήματα όπως οι ανθρώπινες ανάγκες στη δυναμική τους προοπτική, οι αντινομίες που αναφύονται στο πλαίσιο των σύγχρονων παγκοσμιοποιημένων οικονομιών και οι ηθικές/κανονιστικές προϋποθέσεις της επιχειρηματικής δράσης συνθέτουν πεδίο προβληματισμού με ανοιχτά ερωτήματα και μείζονες προεκτάσεις. Στις επιστημονικές αναζητήσεις της «Θεματικής Ενότητας» συγκαταλέγεται η δημιουργία ερεθισμάτων για αναστοχασμό αναφορικά με το περιβάλλον παγκόσμιας διασύνδεσης ατόμων, εθνών και κοινωνιών πέρα από τις τρέχουσες μορφές και συνθήκες που επιβάλλει το κυρίαρχο οικονομικό παράδειγμα. Στην κατεύθυνση αυτή εξετάζονται διαστάσεις πολιτικών παρεμβάσεων οι οποίες συνδέονται με την ανάδυση νέων μορφών οικονομικού και επιχειρηματικού πράττειν.

Τις ανωτέρω κατευθύνσεις υπηρετεί η προσπάθεια ανάδειξης των φιλοσοφικών και πολιτικών συνιστωσών της συγκρότησης της σύγχρονης «κοινωνίας της αγοράς». Ο προσδιορισμός της έννοιας της Νεωτερικότητας στη φιλοσοφική και ιστορική της εξέλιξη αποδεικνύεται ιδιαίτερως βαρύνων. Εκ παραλλήλου, και αναφορικά με τη σύνδεση οικονομίας και κοινωνίας στην Ευρώπη, έρχονται στο προσκήνιο οι ιδέες αρχαίων Ελλήνων φιλοσόφων και νεώτερων κοινωνικών στοχαστών. Σε αυτό το περίγραμμα, έννοιες όπως ατομική ελευθερία και ταυτότητα του πολίτη παραγωγού, επιχειρηματία, και καταναλωτή, προσφέρουν σημαίνον

πεδίο αναφοράς για την επιτυχή ενασχόληση και διαλεύκανση σύγχρονων κοινωνικών ζητημάτων, όπως η ανεργία, ο κοινωνικός αποκλεισμός, η παγκοσμιοποίηση.

Ο φιλοσοφικός στοχασμός εκλαμβάνεται, εν κατακλείδι, ως καθοριστικής σημασίας στην επανεξέταση και ανασηματολόγηση του οικονομικού πράττειν στο σύγχρονο κόσμο. Παράλληλα με τη "γλώσσα της οικονομίας" και των κυρίαρχων "λογοθετικών πρακτικών" (practices of discourse) που τη διέπουν απαιτείται να διαμορφωθούν θεμέλια εναλλακτικών ή και ανταγωνιστικών ρηματικών πρακτικών με τις οποίες θα αναθεωρούνται τρέχουσες νοητικές επεξεργασίες και θεμελιώσεις του Οικονομικού. Η κριτική επανεξέταση των σύνθετων σχέσεων ανάμεσα σε πολιτική, οικονομία και γνώση, με την αξιοποίηση του φιλοσοφικού στοχασμού αποτελεί εκ των ων ουκ άνευ όρο για κάθε μορφή συλλογικής παρέμβασης που επιθυμεί να διαμορφώσει προϋποθέσεις μιας δημοκρατικής κοινωνικής συνθήκης και δυναμικής.

1.2: Αξίες, κοινωνική συνύπαρξη και αισθητική

- Αρχές νομιμοποίησης και περιβάλλον αξιών.
- Ηθικό και νομιμότητα.
- Η αξιακή βάση της κοινωνικής συνοχής: πρότυπα ανάπτυξης και κρίση περιβάλλοντος, απασχόληση, εργασία, δουλειά και ελεύθερος χρόνος.
- Αισθητική και Τέχνη: δημόσιο και ιδιωτικό, πρωτότυπο και αντίγραφο.

Αντικείμενο της εν λόγω «Θεματικής Ενότητας» αποτελεί το ζήτημα των αξιών. Παράλληλα εξετάζονται ζητήματα νομιμοποίησης, ηθικής, αισθητικής και τέχνης. Ειδικότερες ερευνητικές μέριμνες αναπτύσσονται αναφορικά με τις αξιακές προϋποθέσεις, τις οικονομικές και εν γένει υλικές παραμέτρους της κοινωνικής συνύπαρξης και συνοχής: οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, ελεύθερος χρόνος, απασχόληση, εργασία, δουλειά, περιβάλλον και φυσικοί πόροι. Στόχος είναι η ανάπτυξη ενός προβληματισμού για την κοινωνική συνύπαρξη ως σύνθετη διεργασία πολλαπλών διαδράσεων και με δυναμικό περιεχόμενο. Στην κατεύθυνση αυτή επιχειρείται και η κριτική ανάλυση και κατανόηση ζευγών αντιθετικής αναφοράς από το χώρο της τέχνης: δημόσιο-ιδιωτικό, πρωτότυπο-αντίγραφο, ορθόδοξο-ανορθόδοξο, καθώς και η ανάλυση ορισμένων καίριων σημερινών επιπτώσεών τους.

Η τέχνη συνιστά αντικείμενο κοινωνικής συναναστροφής και σύνθεσης των ποικίλων μορφών σχέσεων και λειτουργιών μέσα στο κοινωνικό περιβάλλον. Υπ' αυτό το πρίσμα, διερευνώνται επιπροσθέτως οι πτυχές αξιολόγησης του καλλιτεχνικού έργου με βάση: α) τη σχέση με την κοινωνική, ιδεολογική, πολιτική τους λειτουργία· εν προκειμένω πραγματοποιείται αξιολόγηση του κοινωνικού χαρακτήρα της τέχνης, όταν αυτή καλείται να υπηρετήσει πολυδιάστατους κι εν μέρει αντικρουόμενους στόχους αναφορικά με τον κοινωνικό της ρόλο· β) την έρευνα των

Σελίδα 11 από 103

αισθητικών κριτηρίων αξιολόγησης του έργου τέχνης και τον τρόπο με τον οποίο τα κριτήρια αυτά επηρεάζουν τη λειτουργικότητα της τέχνης στην κοινωνία· και γ) τα ιστορικά τεκμήρια τα οποία αναφέρονται στην έννοια της προόδου, όπως λαμβάνει χώρα στο πεδίο της τέχνης.

Στόχος της θεματικής ενότητας, εν κατακλείδι, είναι η ανάπτυξη ενός προβληματισμού για την κοινωνική συνύπαρξη ως σύνθετη διεργασία πολλαπλών διαδράσεων και με δυναμικό περιεχόμενο, η αξιολογία της τέχνης, η πρόσληψη των χαρακτηριστικών και του υποβάθρου της «μοντέρνας» τέχνης, η διασάφηση των ποικίλων αξιακών, κοινωνικών και αισθητικών διαστάσεων που γεννιούνται κατά την ερμηνεία και τη σύγκρουση των εννοιών του «κλασικού», αφενός, και του «πρωτοποριακού», αφετέρου. Μέσω αυτών των αναζητήσεων τίθενται ευρύτεροι γνωστικοί όροι για τον αναστοχασμό πάνω σε ζητήματα κανονιστικών και οντολογικών θεμελιώσεων της κοινωνικής συνύπαρξης και των επιθυμητών περιεχομένων της, καθώς και των αισθητικών κωδίκων με τις οποίες συνδημιουργείται σε ατομικό και σε συλλογικό επίπεδο ο άξιος λόγος ατομικός και συλλογικός βίος.

1.3: Σύγχρονα ψυχολογικά αδιέξοδα και οι απαντήσεις της φιλοσοφίας

- Ο σύγχρονος πολίτης: Από την ασφάλεια της πόλης στην ανασφάλεια του σύγχρονου πολίτη.
- Κρίση νοήματος – κρίση ταυτότητας.
- Μελαγχολία, κατάθλιψη, μοναξιά.

Τα μείζονος σημασίας ζητήματα της κρίσης νοήματος, της ψυχολογικής απομόνωσης και της ανασφάλειας του σύγχρονου πολίτη αποτελούν το επίκεντρο του προβληματισμού που αναπτύσσεται στο πλαίσιο της εν λόγω «Θεματικής Ενότητας». Ιδιάζουσα θέση μέσα στην εν λόγω προβληματική καταλαμβάνει η διερεύνηση της σχέσης μεταξύ της φιλοσοφίας και της επιστήμης, και ειδικότερα της επιστήμης της ψυχολογίας. Πολύτιμη είναι η αρωγή βασικών ιστορικών κατευθύνσεων επί του ορισμού της φιλοσοφίας και της διασύνδεσής της με τις επιστήμες. Κατ' αντιστοιχία, η διαλεύκανση του πεδίου και του αντικειμένου της ψυχολογίας συμβάλλει τα μέγιστα στη διάλυση των συγχύσεων που έχει προκληθεί από την επιδερμική προσέγγιση του περιεχομένου της.

Υπ' αυτές τις συνθήκες, και με γνώμονα το σύγχρονο κόσμο, αναζητούνται παράγοντες οι οποίοι υφαίνουν το περιβάλλον αποξένωσης και συντελούν στην κρίση νοήματος και ταυτότητας που δοκιμάζουν τα ατομικά και συλλογικά υποκείμενα. Η αποδιοργάνωση σχετικά σταθερών μέχρι πρότινος βεβαιοτήτων και συνθηκών, η ακύρωση περιβάλλοντος ασφάλειας και η καταθλιπτική απομόνωση που βιώνουν τα άτομα στις σύγχρονες «κοινωνίες χωρίς

κέντρο» συνιστούν ενδεικτικές περιοχές ενδιαφέροντος. Με τη συνδρομή των φιλοσοφικών παρακαταθηκών επιχειρείται να ενεργοποιηθούν νοηματικοί και γνωστικοί πόροι που θα συμβάλουν στην αποκατάσταση νοημάτων, σημασιών και θεωρήσεων και θα διαμορφώσουν συνθήκες γόνιμου προβληματισμού.

Ειδικότερα, στη στοχοθεσία της «Θεματικής Ενότητας» εντάσσονται, η δομή του προσώπου και η σχέση του με τον Άλλο, τα συναισθήματα και η λογική, η κατάθλιψη ως ψυχολογικό φαινόμενο μέσα στο σύγχρονο κοινωνικό πλαίσιο, η ελεύθερη βούληση και η ατομική ευθύνη, το πεδίο του κοινωνικού και η ένταξη του ατόμου μέσα σε αυτό. Πρόκειται για γνωστικές περιοχές εξαιρετικής κρισιμότητας από την άποψη των ευρύτερων σημασιών που ενέχουν ως προς τις μορφές της σύγχρονης ανασφάλειας και ψυχικής αποξένωσης και στα οποία μπορεί να συνεισφέρει τα μέγιστα ο φιλοσοφικός στοχασμός.

1.4: Φιλοσοφία και γλώσσα

- Γλώσσα και εξουσία.
- Γλώσσα – Διακρίσεις – Βία.
- Εναλλακτικές μορφές γλώσσας (αργκό, γλώσσα του σώματος, greeklish, κωδικοποιημένες μορφές γλώσσας).

Η γλώσσα ως μέσο έκφρασης και επικοινωνίας, κοινωνικής και συμβολικής διάδρασης και ως μηχανισμός παραγωγής νοήματος με ιστορικές και κοινωνικές αναφορές οριοθετεί το πεδίο των φιλοσοφικών αναζητήσεων στην εν λόγω «Θεματική Ενότητα». Μείζονος σημασίας συμβολή συνιστά η προσέγγιση του πεδίου της Φιλοσοφίας της γλώσσας (ιστορικές καταβολές, περιεχόμενο, δομικές έννοιες), και μάλιστα η ιστορική εξέλιξη των εννοιών, η οποία συναρτάται με τομείς βαρύνουσας σημασίας, όπως η ιδεολογία και η εξουσία. Ειδικότερα, διερευνώνται ο ορισμός και η θεωρία σημείου, το σύμβολο, το ενθύμημα, τα συστήματα αξιών, η σχέση της γλώσσας με την καθημερινότητα. Ιδιαίτερα σημαντικό καθίσταται το πεδίο της ρητορικής, όπου επιχειρείται η αποσαφήνιση ζητημάτων, όπως οι τεχνικές έκφρασης, η αξιοποίηση σχημάτων και εικόνων, ο παράγοντας «ακροατήριο» (η σύνθεσή του), η ψυχολογία του ακροατή, η ιδεατή μορφή του ακροώμενου αλλά και η κοινωνικο-πολιτική κατασκευή του. Σε αυτό το πλαίσιο, η διασάφηση της σχέσης της γλώσσας με τον κυρίαρχο λόγο καθίσταται ιδιαίζοντως σημαντικός ερμηνευτικός τομέας, στον οποίο καταχωρίζεται η διαλεύκανση των συσχετισμών μεταξύ της γλώσσας και της βίας, της γλώσσας και των εξάιρεσης, του αποκλεισμού και της άμυνας, των κωδίκων και των θεσμών.

Στόχος των μαθημάτων είναι να αναδειχθούν σύνθετες σχέσεις εξουσίας και να αναζητηθούν ιδιαίτεροι κώδικες κοινωνικής δι-αντίδρασης που συγκροτούνται με συγκεκριμένες γλωσσικές χρήσεις και από επιμέρους κοινωνικά υποκείμενα (αργκό, γλώσσα του σώματος, συναιρέσεις, greeklish, κλπ.). Επιπλέον, η στοχοθεσία περιλαμβάνει την αξιοποίηση παραδειγμάτων της καθημερινότητας, ώστε η τριβή με τη θεωρητική προσέγγιση να λειτουργεί με τρόπο βιωματικό και να διευρύνει την ικανότητα ανάλυσης επικοινωνιακών φαινομένων.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

«Θεματικό Πεδίο 2: Επιστήμες και τεχνολογία»

Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου «Θεματικού Πεδίου» επιχειρείται να προσεγγισθούν ζητήματα που άπτονται της ίδιας της επιστήμης ως πρακτικής ανάγνωσης και ερμηνείας του φυσικού κόσμου. Στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος τοποθετούνται τεχνολογικές εξελίξεις οι οποίες λαμβάνουν χώρα στο σύγχρονο κόσμο και επηρεάζουν σημαντικά τις κοινωνικές σχέσεις και οπτικές, ενώ παράλληλα επισκοπούνται γνωστικές περιοχές που αφορούν στη μελέτη των φυσικών φαινομένων και των σύγχρονων ηθικών διλημάτων με τα οποία έρχεται αντιμέτωπη η σύγχρονη επιστήμη.

Το «Θεματικό Πεδίο» αποτελείται από τις εξής 4 θεματικές ενότητες:

2.1: Φυσικά φαινόμενα: Ερμηνείες και σύγχρονη προβληματική

- Ορισμοί.
- Ερμηνείες.
- Προβληματικές.

Τρία βασικά ερωτήματα συνθέτουν τους βασικούς άξονες προβληματισμού στην εν λόγω «Θεματική Ενότητα»: α) αν το Σύμπαν καθορίζεται από τυχαιότητα ή αιτιοκρατικές σχέσεις, β) κατά πόσο μπορεί να προβλεφθεί η πορεία του και γ) κατά πόσο έχει υπόσταση η έννοια της ελευθερίας της βούλησης. Τα ερωτήματα αυτά εξετάζονται με φιλοσοφική διάθεση υπό το πρίσμα των θετικών επιστημών. Παρουσιάζονται παραδείγματα από φυσικά φαινόμενα και αναλύονται οι συνέπειες κάθε θεωρίας στην αντιμετώπιση των σύγχρονων προβλημάτων. Οι σχετικές επεξεργασίες περιλαμβάνουν θεματικές αναφορές σε βασικές έννοιες και ορισμούς των φυσικών φαινομένων που εξετάζονται, καθώς και την ανάπτυξη ενός προβληματισμού για τις μεθόδους και τις τεχνικές οι οποίες υιοθετούνται από τη σύγχρονη επιστήμη στη μελέτη τους. Ειδικότερες περιοχές προβληματισμού αποτελούν εξελίξεις στο χώρο των μαθηματικών, της στατιστικής, της κβαντομηχανικής, της θερμοδυναμικής και της βιοϊατρικής, ενώ εκτεταμένες αναφορές διενεργούνται για το ζήτημα της εξέλιξης των ειδών και του σχετικού φιλοσοφικού στοχασμού που αναπτύσσεται (Darwin, Marx, Freud).

Ειδικότερα ως προς το εννοιολογικό φάσμα, παρουσιάζονται και ερμηνεύονται δομικές έννοιες των μαθηματικών, όπως οι αριθμοί, τα συστήματα αρίθμησης, οι δυνάμεις, τα σύνολα, η έννοια του χώρου. Αντιστοίχως, στο πεδίο των φυσικών επιστημών ξεχωρίζουν οι έννοιες του φυσικού μεγέθους, της ποσότητας, οι φυσικές σταθερές, τα συστήματα, οι συνεχείς και ασυνεχείς μεταβολές στη φύση. Εκ παραλλήλου, διερευνώνται τα ζητήματα του

Σελίδα 15 από 103

κβαντισμένου χώρου και χρόνου, των φυσικών δυνάμεων, της ενέργειας και του έργου, της ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας, της ειδικής θεωρίας της Σχετικότητας. Σκοπός των μαθημάτων είναι η εξοικείωση των εκπαιδευομένων με την εξέλιξη των θεωριών πάνω στα φυσικά φαινόμενα, η πρόσκτηση της συναφούς ορολογίας και των σύγχρονων οπτικών ερμηνείας των φαινομένων της φύσης.

2.2: Από το Big-bang στο σήμερα

- Θέματα αστροφυσικής.
- Ζητήματα ανθρωπολογίας.
- Ανθολογώντας τα επιστημονικά Παραδείγματα.

Στη «Θεματική Ενότητα» εξετάζονται βασικά στοιχεία της δομής, εξέλιξης και των νόμων που διέπουν το Σύμπαν. Παρουσιάζονται θεμελιώδεις διαστάσεις και μονάδες του Σύμπαντος (ακτίνα γης, ακτίνα ήλιου, απόσταση γης ήλιου, ταχύτητα φωτός, έτος φωτός, τυπικό μέγεθος ενός γαλαξία, τυπικός αριθμός άστρων σε ένα γαλαξία και στο σύμπαν, κλπ), καθώς και η ειδική και γενική θεωρία της σχετικότητας πάνω στις οποίες στηρίχθηκε η σύγχρονη κοσμολογία. Αναλύεται επίσης το μοντέλο που περιγράφει το σύμπαν όπως το παρατηρούμε σήμερα και οι λόγοι που δικαιολογούν την αντίληψή μας για τη μεγάλη έκρηξη, δηλαδή το Big-bang. Εξετάζονται βασικές διεργασίες και ιδιότητες του Σύμπαντος (δημιουργία στοιχείων, υπόβαθρο κοσμικής ακτινοβολίας, ηλικία σύμπαντος, εξέλιξη και μέλλον σύμπαντος, εξέλιξη των ειδών), η δημιουργία και τα στάδια εξέλιξης των άστρων, οι μαύρες τρύπες, το ηλιακό σύστημα, οι αστεροειδείς (τροχιές αστεροειδών, ομάδες αστεροειδών, η ζώνη των αστεροειδών, οι αστεροειδείς και ο υπολογισμός του κινδύνου πρόσκρουσης για τον πλανήτη μας, τρόποι αντιμετώπισης του κινδύνου πρόσκρουσης) και οι μετεωρίτες (η πορεία προς τη γνώση από την αρχαιότητα έως σήμερα, εισαγωγή στην επιστήμη των μετεωριτών), με στόχο να κατανοηθούν εξελίξεις στη σύγχρονη επιστήμη σχετικά με τους φυσικούς νόμους οι οποίοι διέπουν τον κόσμο όπως τον παρατηρούμε. Ο ευρύτερος σκοπός του μαθήματος προσδιορίζεται στην εξοικείωση των εκπαιδευομένων με τις κοσμολογικές θεωρίες, ιδιαίτερα τις σημερινές, οι οποίες αποτελούν πολύ ζωντανό κομμάτι της έρευνας στο χώρο της θεμελιώδους φυσικής. Επιπροσθέτως, η στοχοθεσία εκτείνεται στην απόκτηση του βασικού εννοιολογικού φάσματος αναφορικά με τη γέννηση, την εξέλιξη και δομή του σύμπαντος, καθώς και με την ύπαρξη ή μη και άλλων συμπάντων (πολυσύμπαν).

Σελίδα 16 από 103

2.3: Ηθική και επιστήμη: Βιοηθική και εξέλιξη της επιστήμης

- Γενετική-βλαστοκύτταρα.
- Εξέλιξη της επιστήμης.
- Τεχνολογία και ποιότητα ζωής.

Αντικείμενο της «Θεματικής Ενότητας» είναι η ανάπτυξη κριτικού στοχασμού σε ζητήματα επιστημολογίας και ηθικής στην επιστήμη. Αξιοποιείται ο σχετικός φιλοσοφικός στοχασμός ώστε να αναδειχθούν κρίσιμες διαστάσεις των τρόπων λειτουργίας της επιστήμης, οι διασυνδέσεις της με το κοινωνικό περιβάλλον και οι απαντήσεις που διατυπώνει στα ζητήματα που απασχολούν τον σύγχρονο κόσμο. Εξέχουσα θέση στο σχετικό προβληματισμό καταλαμβάνουν βασικές αρχές της ηθικής φιλοσοφίας με στόχο να αναπτυχθεί διάλογος για τα ποικίλα ηθικά διλήμματα τα οποία ανακύπτουν στο πλαίσιο των επιστημονικών και τεχνολογικών εξελίξεων. Πώς, λόγου χάρη, οι επιστημονικές ανακαλύψεις επηρεάζουν τους τρόπους αξιολόγησης και οριοθέτησης των κοινωνικών και ατομικών προβλημάτων; Πώς διαμορφώνονται κριτήρια καθορισμού του ορθού και του λάθους; Τι συνεπάγεται η αναμέτρηση με τα όρια της ανθρώπινης φύσης;

Εξέχουσα σημασία δίνεται στις βασικές έννοιες του «Θεματικού Πεδίου». Αυτές αφορούν στον ορισμό της ηθικής, της τεχνολογίας και της επιστήμης, στη φιλοσοφία ως μεθόδου αντιμετώπισης καθημερινών διλημμάτων σχετικά με τη ζωή, την υγεία, τις τεχνολογικές εξελίξεις και τις επιστημονικές δυνατότητες. Ειδικότερα, διερευνώνται οι έννοιες του «καλού» και του «κακού», του «ηθικά ορθού» και του «ηθικά εσφαλμένου», του «ηθικά αποδεκτού» και του «ηθικά επιλήψιμου». Επιχειρείται η καταγραφή του ηθικού φάσματος που εκτείνεται από την αναζήτηση του ύψιστου αγαθού έως την έννοια του ηθικού χρέους, τη δεοντολογία και τον ωφελιμισμό. Παρουσιάζονται οι βασικές αξιολογικές θεωρίες που συναρτώνται την επιστημονική και τεχνολογική εξέλιξη: από τον «τεχνικισμό» στον τεχνοσυντηρητισμό έως και την καταδίκη της τεχνολογικής προόδου. Επιπλέον, αναπτύσσονται εξειδικευμένα πεδία εφαρμογής του προαναφερθέντος προβληματισμού. Συγκεκριμένα, πρόκειται για την ανθρώπινη αναπαραγωγή: παρουσίαση των υφιστάμενων τεχνικών υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, νομικό πλαίσιο, δικαίωμα πρόσβασης, ειδικές προϋποθέσεις, ανωνυμία δοτών, παρένθετη μητρότητα, μεταθανάτια γονιμοποίηση. Αντίστοιχα ζητήματα καλύπτουν τους τομείς της δωρεάς οργάνων, της ευθανασίας, κ. ά, ενώ ταυτόχρονα αναπτύσσεται το ιδανικό της υγείας. Στόχος των μαθημάτων είναι να αναπτυχθούν συνθήκες διαρκούς ευαισθητοποίησης σχετικά με τα όρια, τις δυνατότητες, τις προκλήσεις, αλλά και τις αρνητικές επενέργειες οι οποίες ελλοχεύουν στην ανάπτυξη της επιστήμης στο πλαίσιο των σύγχρονων συνθηκών.

2.4: Πληροφορική και ψηφιακή τεχνολογία

- Εγκέφαλος και διαδίκτυο.
- Πληροφορία και γνώση.

Εξελίξεις στο χώρο της πληροφορικής και της ψηφιακής τεχνολογίας αποτελούν το αντικείμενο κριτικού στοχασμού στο πλαίσιο της εν λόγω «Θεματικής Ενότητας». Εξετάζονται τεχνολογίες όπως αυτές του παγκόσμιου διαδικτυακού ιστού (Internet) και των επιπτώσεων που προκαλούν στη σύγχρονη σφαίρα επικοινωνίας, στην ανταλλαγή πληροφοριών και στην παγκοσμιοποιημένη οικονομική δραστηριότητα. Αναλύονται ζητήματα τα οποία αφορούν στην παραγωγή λογισμικού (software) και των δυνατοτήτων τους, καθώς και συναφή θέματα όπως αυτά της ασφάλειας και της ιδιωτικότητας τα οποία ανακύπτουν με κρίσιμους για τη δημοκρατία όρους στο σύγχρονο κόσμο. Το μείζον πρόβλημα της ιδιωτικότητας και των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων διερευνάται υπό το φως της σύγκλισης της πληροφορικής και των τηλεπικοινωνιών, καθώς η αλματώδης ανάπτυξη της έφερε στο προσκήνιο πολυδιάστατες ηλεκτρονικές υπηρεσίες. Η συναφής προβληματική που αναπτύσσεται, αφορά στο δίπολο θετικών και αρνητικών προεκτάσεων του εν λόγω ηλεκτρονικού άλματος. Στη θετική πλευρά εντάσσεται η δυνατότητα ευκολότερης ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ πολιτών και οργανισμών, η ηλεκτρονική επιχειρηματικότητα και εν γένει οι ηλεκτρονικές διευκολύνσεις οι οποίες στοχεύουν στη βελτίωση της καθημερινότητας. Ο αρνητικός πόλος χαρακτηρίζεται από την κακώς εννοούμενη εκμετάλλευση στοιχείων των πολιτών ή οργανισμών προς όφελος τρίτων.

Επιπλέον, στο πλαίσιο των μαθημάτων εισάγονται οι έννοιες του δομημένου προγραμματισμού, των βάσεων δεδομένων, των δικτύων και της υποστήριξής τους, των πολυμέσων και των εφαρμογών τους, των ιστοχώρων και των ιστοσελίδων, καθώς και γενικότερα της διαρκώς επιτελούμενης ψηφιοποίησης οικονομικών δραστηριοτήτων μέσα στη σύγχρονη δημοκρατία και του υπαρκτού αλλά και ακαταπαύστως αναπτυσσόμενου ψηφιακού κόσμου. Στόχος είναι να αναδειχθούν οι πολλαπλές διαστάσεις και επενέργειες της σύγχρονης πληροφορικής και ψηφιακής τεχνολογίας, όπως επίσης οι δυνατότητες και οι ελλοχεύοντες κίνδυνοι από τη χρήση τους.

«Θεματικό Πεδίο 3: Πολιτισμός και δημιουργία»

Ο πολιτισμός, η πολιτιστική παραγωγή και η ιστορική μνήμη που ενσωματώνει, η ατομική και συλλογική δημιουργία ως έκφραση κοινωνικών και ιστορικών συμφραζομένων, αποτελούν πεδία κριτικού στοχασμού στο πλαίσιο του εν λόγω «Θεματικού Πεδίου». Ειδικότερες μέριμνες αναπτύσσονται για ζητήματα χώρου και κοινωνικών σχέσεων, καθημερινών πρακτικών πολιτιστικής παρέμβασης και ρύθμισης, καθώς και της μελέτης των ιστορικών τεκμηρίων που μαρτυρούν για οπτικές και αναγνώσεις οι οποίες συντελούνται στον παρελθόντα χρόνο. Η αξιοποίηση του φιλοσοφικού στοχασμού για τη μελέτη της πολιτιστικής παραγωγής αποτελεί όχημα για την κατανόηση των πολλαπλών ταυτοτήτων οι οποίες διαμορφώνονται με άξονα αναφοράς το ιστορικό παρελθόν και την πολιτιστική του έκφραση.

Το «Θεματικό Πεδίο» αποτελείται από τις εξής 4 «Θεματικές Ενότητες»:

3.1: Η αισθητική ως ζητούμενο δημιουργίας

- Τέχνη και τεχνική.
- Περιηγήσεις στο χώρο του ωραίου.
- Η τέχνη ως αντίσταση στον απόλυτο ορθολογισμό.
- Η τέχνη ως παράθυρο στον κόσμο.

Το ζήτημα της αισθητικής και της καλλιτεχνικής δημιουργίας αποτελεί τον άξονα αναφοράς και προβληματισμού στην εν λόγω «Θεματική Ενότητα». Αναπτύσσεται κριτικός στοχασμός αναφορικά με την τέχνη, το νόημα και το περιεχόμενό της στις σύγχρονες συνθήκες, ενώ ειδικότερες στοχαστικές αναζητήσεις αφορούν στο χώρο της αρχιτεκτονικής, των τεχνών και των τεχνικών, τις εικαστικές τέχνες και παρεμβάσεις, τον κοινωνικό και γεωγραφικό χώρο, τον κινηματογράφο και τη ζωγραφική. Για την προσέγγιση των σχετικών ζητημάτων αξιοποιείται κριτικά ο φιλοσοφικός στοχασμός και αναδεικνύονται διαστάσεις στο χώρο της αισθητικής και της δημιουργίας οι οποίες άπτονται της πολιτικής και των συνεπειών εξουσίας που αυτές κυφορούν. Ιδεολογικές συνεπαγωγές και ερμηνευτικές οπτικές, ρητορικές κατεξουσιάζσεις και αφηγηματικές φόρμες, συνθέτουν πεδία προβληματισμού με στόχο τον κριτικό διάλογο με προϊόντα του πολιτισμού και της κοινωνικής εμπειρίας.

Το εννοιολογικό περιεχόμενο της «Θεματικής Ενότητας» προσεγγίζεται μέσα από περιηγήσεις στο χώρο του Ωραίου, οι οποίες περιλαμβάνουν τους μεγάλους σταθμούς της δημιουργίας, τη μετάβαση από την ακρόπολη στην τσιμεντούπολη, την ιστορική επισκόπηση της οικοδομικής

τεχνολογίας, τη σχέση της τέχνης με την τεχνική, την αισθητική του παράδοξου και του απροσδόκητου, την κόσμηση του δημόσιου χώρου. Ο στόχος των μαθημάτων οριοθετείται στην εξοικείωση των εκπαιδευομένων με την τέχνη και την αισθητική από την αρχαιότητα έως και τις μέρες μας, στη συνειδητοποίηση της κλασικής έννοιας του Ωραίου και των εξελικτικών αισθητικών μορφών μέσα στο χρόνο, στην πρόσληψη στοιχείων ταυτότητας του Ωραίου ανά τους αιώνες με έμφαση στο σήμερα, στην καταγραφή των αισθητικών δανείων και αντιδανείων, καθώς και της σχέσης της παράδοσης και της προόδου, του υπέρλογου και του ορθολογικού μέσα στο πλαίσιο της δημιουργίας.

3.2: Χώρος και κοινωνικές σχέσεις: Παρεμβάσεις και αναδιατάξεις

- Αρχιτεκτονική και Ιδεολογία: Διάλογοι στο χρόνο.
- Αστικό περιβάλλον, αλλοτρίωση, αφομοίωση και νεωτερισμοί.
- Η Αθήνα ως χώρος και (κοινωνική) σχέση: Από την πόλη σε μητρόπολη και παγκοσμιούπολη.
- Μαθαίνω να βλέπω: Παράδοση και σύγχρονα ρεύματα

Στην εν λόγω «Θεματική Ενότητα» εξετάζεται ο χώρος όχι ως ουδέτερο πλαίσιο, αλλά ως μέσο ώστε να κατανοηθούν ευρύτερες κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές διαδικασίες οι οποίες συντελούνται κατά την παραγωγή και τη διαχείρισή του. Πρόκειται ουσιαστικά για την ανάλυση των κοινωνικών σχέσεων οι οποίες διασυνδέονται με το χώρο και δη αυτόν της σύγχρονης πόλης, τη μελέτη των τρόπων με τους οποίους ο χώρος εγγράφεται και αλληλεπιδρά με κοινωνικές σχέσεις, την εξέταση των ποικίλων τρόπων διαμόρφωσης σχέσεων ανάμεσα σε άτομα και κοινωνικές ομάδες και πως αυτές εγγράφονται σε συγκεκριμένους τόπους, την ανάπτυξη ενός προβληματισμού με άλλα λόγια για το πως ο χώρος παράγεται σε συγκεκριμένα κοινωνικά και πολιτικά πλαίσια και, κατ' επέκταση, επηρεάζει και επηρεάζεται, συντελεί στην αναπαραγωγή κοινωνικών σχέσεων ή στην αποδυνάμωσή τους.

Ειδικότερα ερωτήματα αφορούν στην αναζήτηση των σύνθετων σχέσεων εξουσίας, των αντιμαχόμενων ιδεολογιών, συμφερόντων, πρακτικών επιβολής και αντίστασης που δημιουργούν και αναδημιουργούν το χώρο της πόλης, καθώς και τον ευρύτερων τρόπων με τους οποίους είναι δυνατή η νοητική σύλληψη, ερμηνεία και συλλογική αναδιαμόρφωση του χώρου. Έννοιες που αναπτύσσονται και που διακρίνονται για την ιδιαίτερη βαρύτητά τους αναφορικά με την κατανόηση της θεματικής ενότητας είναι: ταυτότητα (κοινωνική και

πολιτισμική), ομάδες, στερεότυπα, πολιτισμική παράδοση, ηχοτοπία, ηχώσημα, κοινωνικός αποκλεισμός, μετανάστευση, κοινωνική μίξη, κοινωνικός διαχωρισμός, δημόσιοι και ιδιωτικοί χώροι, στερεοτυπικές αναπαραστάσεις.

Η στοχοθεσία των μαθημάτων περιλαμβάνει την εξοικείωση των εκπαιδευομένων με θεωρητικές προσεγγίσεις, μεθόδους και πρακτικές, που εμφανίζονται κατά την επίδραση των κοινωνικών σχέσεων στο χώρο, καθώς και η κριτική επεξεργασία και αξιοποίηση των ζητημάτων του αστικού περιβάλλοντος σε συνδυασμό με τα κοινωνικο-πολιτικά δικαιώματα και τις αντίστοιχες ευθύνες που αναφύονται από την παραγωγή και διαχείριση του χώρου. Από γενικότερη οπτική, επιδιώκεται η ανάδειξη φάσματος ιδεών το οποίο καλύπτει τα πεδία της κοινωνικής ανθρωπολογίας και της αστικής εθνογραφίας.

3.3: Ο πολιτισμός στην καθημερινότητα

- Ο πολιτισμός ως κατάσταση και ως αξία.
- Αυτονόητα, αντινομίες και αναγκαιότητες.
- Τι πολιτισμός στην παγκοσμιοποίηση;
- Ταυτότητες, ιδιαιτερότητες και καθολικότητα.

Αντικείμενο της «Θεματικής Ενότητας» είναι η μελέτη του πολιτισμού στην καθημερινότητα. Προκειμένου να διαμορφωθεί γνωστικό περιβάλλον εξοικείωσης με τον εν λόγω στοχασμό εξετάζεται η ιστορική εξέλιξη εννοιών όπως κουλτούρα και πολιτισμός στον ευρωπαϊκό χώρο σε σχέση με τα διαφορετικά ιδεολογικά ρεύματα τα οποία καθόρισαν τη σημασία τους. Στο πλαίσιο αυτό αναπτύσσεται παράλληλα κι ένας εισαγωγικός στοχασμός στις φιλοσοφικές θεωρήσεις της έννοιας του χρόνου από την αρχαία ελληνική και πρωτοχριστιανική σκέψη έως τη μοντέρνα. Οι αναλύσεις αυτές επιτρέπουν να δημιουργηθεί το αναγκαίο θεωρητικό υπόστρωμα για την εξέταση των σύγχρονων πολιτισμικών εννοιών της μοντέρνας και της μεταμοντέρνας καθημερινότητας, καθώς επίσης και συγκεκριμένων προϊόντων πολιτισμού (κινηματογράφος, μουσική, τέχνη). Μέσω αυτών των αναζητήσεων επιχειρείται η δημιουργία ενός κριτικού πλαισίου υποδοχής του πολιτισμού και των ποικίλων του εκφάνσεων στην καθημερινότητα το οποίο μετατρέπει τους πολίτες από παθητικούς καταναλωτές σε κριτικούς συν-δημιουργούς πολιτιστικού νοήματος.

Στο πλαίσιο της «Θεματικής Ενότητας» αναπτύσσεται επίσης η σχέση του πολιτισμού με την κουλτούρα, της πολιτιστικής πολιτικής με την ανάπτυξη, ενώ διερευνάται η διασύνδεση του πολιτισμού ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής με την ποιότητα της καθημερινότητας και

Σελίδα 21 από 103

διαφωτίζονται οι βασικές παράμετροι της πολιτιστικής διαχείρισης. Επιπλέον, ιδιαίτερη προσοχή δίδεται στα μνημεία, και ειδικότερα σε ζητήματα όπως η σημασία του τόπου και του μνημείου του, η τουριστική εκμετάλλευση των μνημείων, ο τρόπος «πρόσληψης» του αρχαιολογικού χώρου. Αντίστοιχα, προσεγγίζεται η σημασία και η παρουσία των μουσείων, και μάλιστα ο τρόπος με τον οποίο ο πολίτης «διαβάζει» και κινείται σε ένα μουσείο τέχνης και σε ένα αρχαιολογικό μουσείο, καθώς και η συνειδητοποίηση της διεξαγωγής δράσεων στους μουσειακούς χώρους. Εκ παραλλήλου, τονίζεται η αξία του ελεύθερου χρόνου και η πολιτισμική αξιοποίησή του, η οποία αναφέρεται στην ενημέρωση του πολίτη για τις πραγματοποιούμενες εκθέσεις, για τα εκπαιδευτικά προγράμματα που λαμβάνουν χώρα σε μουσεία, για τις πολιτιστικές δραστηριότητες στους αρχαιολογικούς χώρους.

3.4: Τεκμήρια πολιτισμού: Μνήμη και προοπτική

- Αναζητώντας τα τεκμήρια του χθες στο σήμερα.
- Μνημεία: Χρήσεις και καταχρήσεις.
- Τεκμήρια και σημερινή πολιτιστική δημιουργία.
- Συμβολή του ψηφιακού πολιτισμού.

Η πολιτιστική παραγωγή, όπως αποτυπώνεται στα διάφορα τεκμήρια τα οποία ενσωματώνουν μνήμες και πληροφορίες για παρελθόντες κόσμους, συνιστά πεδίο προβληματισμού και αναζητήσεων στην εν λόγω «Θεματική Ενότητα». Η πολιτιστική κληρονομία, με τα υλικά και άυλα τεκμήρια που τη συνοδεύουν, η εθνική μνήμη η οποία εγκιβωτίζεται αλλά και διατρέχει την πολιτιστική παράδοση, καθώς και συλλογικές ταυτότητες που διαμορφώνονται με αναφορά στις «πολιτισμικές ρίζες», συγκροτούν αντικείμενα προβληματισμού και κριτικής προσέγγισης στα οποία ο φιλοσοφικός στοχασμός έχει σημαντικές συνεισφορές.

Στην κατεύθυνση αυτή αξιοποιούνται θεωρητικές εργασίες από το χώρο των «πολιτισμικών σπουδών» ώστε να γίνουν καταληπτές οι ποικίλες διαστάσεις των ιστορικών τεκμηρίων και να διαμορφωθούν σχήματα ερμηνείας για τη γενικότερη επιτελεστική λειτουργία τους στο πλαίσιο των σύγχρονων συμφραζομένων. Η κατανόηση των ιστορικών τεκμηρίων επιχειρείται επίσης να ανασυσταθεί στα ιστορικά τους συμφραζόμενα, στο πως δηλαδή διάφορες γραπτές πηγές παράγονταν, κυκλοφορούσαν και διαβάζονταν στην εποχή τους. Στη μελέτη των πολλαπλών διαστάσεων που περιβάλλουν τα τεκμήρια πολιτισμού συγκαταλέγεται επίσης η εξέταση των θεσμικών παρεμβάσεων και πρωτοβουλιών με τις οποίες επιχειρείται να διαφυλαχθεί με

συστηματικό τρόπο η πολιτιστική κληρονομία και τα ιστορικά τεκμήρια (πολιτικές, νόμοι, λειτουργία μουσείων, νέες ψηφιακές τεχνολογίες, κ.λπ.).

Μέσα στο προαναφερθέν περίγραμμα ορίζεται η έννοια του πολιτισμού, εξετάζονται ζητήματα που συναρτώνται με τη φυσική πολιτιστική κληρονομιά, αναδεικνύεται ο ρόλος της Ευρώπης και της UNESCO στη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, αναλύονται οι κύριες συμβάσεις για την προστασία της κληρονομιάς αυτής καθώς και η συμβολή των μουσείων, ενώ ορίζεται παράλληλα η έννοια και το περιεχόμενο της τέχνης. Διερευνώνται, επιπροσθέτως, θέματα αρχαιοκαπηλίας, οι κίνδυνοι για τις ελληνικές αρχαιότητες, παρουσιάζεται η μέριμνα του ελληνικού κράτους για τη διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, πραγματοποιείται συγκριτική αναφορά ανάμεσα στη δημιουργία των ελληνικών και των ευρωπαϊκών εθνικών μουσείων, αναδεικνύονται οι λόγοι ίδρυσης και τα θεμελιώδη χαρακτηριστικά του μουσείου. Όσον αφορά στον τομέα της νομοθεσίας, αναλύονται η άδεια κατοχής κινητών μνημείων σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, οι υποχρεώσεις των συλλεκτών, των αρχαιοπωλών και των εμπόρων νεότερων μνημείων. Ως προς το πεδίο της πολιτικής, τονίζεται η οπτική των διαφορετικών καθεστώτων (ολοκληρωτικών, δημοκρατικών) απέναντι στα πολιτιστικά δημιουργήματα. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται και στις φεμινιστικές και στις μεταμοντέρνες προσεγγίσεις των τεκμηρίων πολιτισμού, καθώς και στις αντιδραστικές δημιουργίες. Αναφορικά με τις νέες τεχνολογίες, εξετάζονται οι συναφείς με τη θεματική ενότητα πτυχές της ψηφιοποίησης, της διάδοσης και της προβολής της πολιτιστικής δημιουργίας.

«Θεματικό Πεδίο 4: Η Πολιτεία και Πολίτης»

Στο πλαίσιο του εν λόγω «Θεματικού Πεδίου» αξιοποιείται ο φιλοσοφικός στοχασμός ώστε να προσεγγισθούν κριτικά ζητήματα που άπτονται της συλλογικής συνύπαρξης και των πολιτικών της διευθετήσεων. Η πολιτειακή οργάνωση και ο ρόλος του πολίτη, η κυβέρνηση των «δημοσίων υποθέσεων» ως τέχνη και επιστήμη, ως παραδειγματική συμπεριφορά και παιδευτική διαδικασία, συνθέτουν πεδία αναζητήσεων στα οποία η φιλοσοφική παρακαταθήκη είναι πλούσια σε γνωστικές συνεισφορές. Επίκεντρο των αναζητήσεων είναι η αξιολόγηση των σύγχρονων σχετικών ζητημάτων με τη γνωστική και εννοιολογική αρωγή της φιλοσοφίας.

Το θεματικό πεδίο αποτελείται από τις εξής 4 θεματικές ενότητες:

4.1: Ιδανική Πολιτεία. Ουτοπία;

- Ουτοπία vs Ου-τοπία.
- Ιδανική Πολιτεία και Σύγχρονη Πραγματικότητα.

Ποια είναι η ιδανική Πολιτεία; Μπορεί να υπάρξει; Ποια είναι ή μπορούν να είναι τα χαρακτηριστικά της; Πώς διαμορφώνονται στη σύγχρονη πραγματικότητα οι όροι με τους οποίους μπορούμε να φανταστούμε μια ιδανική Πολιτεία; Πόσο απέχει ή γειτνιάζει η σύγχρονη πραγματικότητα με το ιδεώδες της ιδανικής Πολιτείας; Τα εν λόγω ερωτήματα συνθέτουν τους βασικούς άξονες προβληματισμού που θα αναπτυχθούν στο πλαίσιο της συγκεκριμένης «Θεματικής Ενότητας».

Επιπροσθέτως, ο προβληματισμός αυτός εκτυλίσσεται με βάση τις δύο διαστάσεις της ουτοπικής συλλογιστικής: α) της ουτοπίας ως ου-τοπίας, ως του μη-τόπου, που αναφέρεται σε μια κοινωνικο-πολιτική δημιουργία ως ανάμνηση μιας πρωταρχικής αρμονίας χαμένης στο παρελθόν, και β) της ουτοπίας ως ευ-τοπίας, μιας ιδανικής πολιτείας που εντοπίζεται στο πλαίσιο της μελλοντικής δημιουργίας υπό το φως της κυριαρχίας της πραγματικής, της γνήσιας ανθρωπότητας. Αναδεικνύεται κατά τον τρόπο αυτό η δισδιάστατη προσέγγιση του ουτοπικού ιδεώδους, ως χίμαιρας, αλλά κατά μείζονα λόγο ως μήτρας του πολιτικού και κοινωνικού σχεδιασμού και δομικού γνωρίσματος του λόγου της ιδεολογίας. Το ερευνητικό και ερμηνευτικό επίκεντρο της «Θεματικής Ενότητας» βαρύνει τη δεύτερη διάσταση του ουτοπικού στοχασμού, όπως εμφανίζεται στην ιστορία των ιδεών, με γνώμονα και αναφορές στο σύγχρονη πολιτική πραγματικότητα. Το χρονολογικό φάσμα εκτείνεται από την πρώτη ιδανική πολιτεία, την πλατωνική, έως και τις σημερινές μεταβιομηχανικές ουτοπίες.

Σελίδα 24 από 103

Στόχος των μαθημάτων είναι η δημιουργία ερεθισμάτων με τη συνδρομή του φιλοσοφικού στοχασμού για την αποτίμηση του τρέχοντος πολιτειακού περιβάλλοντος και τη σχηματοποίηση ενός πιθανού περιγράμματος της ιδανικής Πολιτειακής θέσπισης και λειτουργίας που δικαιώνει την ενεργό συλλογική δράση για την υλοποίησή του.

4.2: Από τον πολίτη της πόλης-κράτους στο σύγχρονο πολίτη

- Άτομο και Συλλογικότητα.
- Πρακτικά προβλήματα και ο ρόλος του ενεργού πολίτη: Ανισότητες, Μετανάστευση, Ανασφάλεια.

Στο πλαίσιο της εν λόγω «Θεματικής Ενότητας» εξετάζεται ο ρόλος και η θέση του πολίτη στις σύγχρονες συνθήκες και τα οξυμένα προβλήματα που τις χαρακτηρίζουν. Η κοινωνικοοικονομική ανισότητα, η ανασφάλεια, η μετανάστευση, ο κοινωνικός αποκλεισμός και η διαρκής αβεβαιότητα ένεκα των συνεχών ανακατατάξεων, μετακινήσεων και αλλαγών συνθέτουν ταυτόχρονα το περιβάλλον και την ίδια τη μορφή των συγκρούσεων που άτομα και ομάδες βιώνουν, αναπαράγουν ή επιχειρούν να ανατρέψουν. Οι ίδιες παράμετροι επιδρούν καταλυτικά στη διαμόρφωση ατομικών και συλλογικών ταυτοτήτων με αποτέλεσμα η κατανόησή τους να συμβάλλει στην κατανόηση του σύγχρονου πολίτη και των πολλαπλών εντάξεων, ταύτισεων και αποποιώσεών του.

Οι παραπάνω προσεγγίσεις στηρίζονται και στην ανάδειξη των διαχρονικών πτυχών της έννοιας του «πολίτη», και ειδικότερα εν αναφορά προς την ιστορική εξέλιξη των ανθρώπινων κοινωνιών. Η στοχοθεσία των μαθημάτων περιλαμβάνει α) τον ιστορικό προσδιορισμό της πολιτικής διάστασης της ανθρώπινης συμμετοχής κατά την άσκηση ή την κριτική της εξουσίας στα οργανωμένα κοινωνικά σύνολα, β) τη διερεύνηση της εμφάνισης ή απουσίας του όρου «πολίτης» από την εκάστοτε πολιτική πραγματικότητα, και γ) την ανίχνευση του πυρήνα διαμόρφωσης της έννοιας του πολίτη στο σύγχρονο κόσμο, με βάση την ανάπτυξη των κύριων χαρακτηριστικών της στοιχείων και τη συγκριτική μελέτη των διαφοροποιήσεών της από προηγούμενες διαστάσεις της ή από διαφορετικές συγκροτήσεις σε ετερόκλητα πολιτικά, πολιτισμικά και κοινωνικά μορφώματα της εποχής μας.

Στο πλαίσιο των εν λόγω επιδιώξεων εξετάζονται ζητήματα όπως αυτά της μετάβασης από τη φυλετική κοινωνία στην πολιτική, της ανάδυσης της πόλης-κράτους με τη συναφή έλευση του όρου «πολίτης», της σχέσης των αυτοκρατοριών με την πολιτική, της ανάδειξης της σημασίας των θεωριών του κοινωνικού συμβολαίου, της διερεύνησης του περιγράμματος συμμετοχής του πολίτη στην εξουσία, της ανίχνευσης της οικονομικής διάστασης της ελευθερίας και της

πολιτικής συμμετοχής, του φωτισμού των διαστάσεων της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας και των εκτροπών της.

4.3: Αρχές και αξίες της πολιτειακής παιδείας

- Παιδεία και δημοκρατική πολιτεία.
- Παιδεία, ηγεσία και δημοκρατική λογοδοσία.

Η εν λόγω «Θεματική Ενότητα» επικεντρώνεται στο ζήτημα της πολιτειακής παιδείας, τις αρχές και τις αξίες που τη συνθέτουν ως διαδικασία παιδείας υπεύθυνων και ενεργών πολιτών. Η πολιτειακή παιδεία προσεγγίζεται επίσης ως διεργασία ανάδειξης ηγετών και τρόπων άσκησης της (κυβερνητικής) εξουσίας, ως διαδικασία άρρηκτα συνδεδεμένη με τη δημοκρατική λογοδοσία.

Η ερευνητική αφετηρία τίθεται στον ορισμό του περιεχομένου των εννοιών του πολίτη και της παιδείας από την αρχαιοελληνική φιλοσοφία και κοινωνία. Η προσέγγιση αυτή εκτείνεται έως και τις μέρες μας. Καίριοι άξονες ανάδειξης της συμβολής της παιδείας στη διαμόρφωση πολιτών αποτελούν: α) η προσέγγιση του πολίτη κατά τη μετάβαση από τον πολίτη της πόλης-κράτους στον πολίτη του έθνους-κράτους και τον μετανεωτερικό πολίτη, η πρόσληψη της πλατωνικής και αριστοτελικής έννοιας της παιδείας ως αφετηριακού υποβάθρου της πολιτικής δημιουργίας, η διερεύνηση της συνάρτησης μεταξύ παιδείας και ελευθερίας, αυτονομίας, υπευθυνότητας, ιδία δε ως αντίδοτων στην υποδούλωση και τη χειραγώγηση, η ανίχνευση του ρόλου του παράγοντα «πειθαρχία» στο πλαίσιο της παιδείας ως πεδίου άσκησης της εξουσίας, καθώς και της ηθικής και πολιτικής συναίνεσης εν αναφορά προς την κοινωνική ανισότητα, η διαλεύκανση της χρήσης της σχολικής γνώσης στο πεδίο της άσκησης πολιτικής, η κριτική στην τάση αποπολιτικοποίησης της εκπαίδευσης, η αποσαφήνιση της σχέσης ανάμεσα στην παιδεία και τον παγκοσμιοποιημένο πολίτη.

Στόχος της «Θεματικής Ενότητας» είναι η διαμόρφωση εκείνου του θεωρητικού υποβάθρου όπου θα μπορεί να ιχνηλατηθεί το ιδεώδες της δημοκρατίας μέσα από την αξιοποίηση της πολιτειακής παιδείας και της εφαρμογής του στη σύγχρονη πραγματικότητα, συνθήκη η οποία επαναφέρει στο προσκήνιο το ζήτημα των αξιακών θεμελιώσεων της πολιτικής πράξης και ηγεσίας.

4.4: Η τέχνη (;) του κυβερνάν

- Η δημοκρατία ως ουτοπία, αξία και διαδικασία.
- Λήψη αποφάσεων και συλλογική βούληση.
- Κυβέρνηση και (δια)κυβέρνηση.
- Πολιτική και επίλυση συγκρούσεων.
- Αντιδημοκρατικές προκλήσεις στις σύγχρονες δημοκρατίες.

Το κεντρικό για την πολιτική σκέψη ζήτημα της "τέχνης του κυβερνάν" επιχειρείται να εξεταστεί -έστω και ακροθιγώς- στο πλαίσιο της εν λόγω «Θεματικής Ενότητας». Η πολιτική οργάνωση βάσει του δημοκρατικού προτύπου και αξιακού ιδεώδους εγείρει συνεχώς στο ιστορικό προσκήνιο το ζήτημα της πολιτικής ηγεσίας ως πηγή δράσεων για τη διευθέτηση των κοινωνικών συγκρούσεων, αλλά και τον συντονισμό της κοινωνικής συνεργασίας όποτε και όπου αυτή ανακύπτει. Ωστόσο, είτε πρόκειται για τέχνη είτε για τεχνική η οποία υπακούει σε επιστημονικές βάσεις, το ζήτημα της κυβέρνησης παραμένει δια μέσου των αιώνων θεμέλιο του πολιτικού. Στη θεματική ενότητα αξιοποιείται ο σχετικός φιλοσοφικός στοχασμός ώστε να εξεταστούν οι ιστορικές απαντήσεις που διατυπώνονται σε σχέση με τα εν λόγω ζητήματα.

Το εννοιολογικό φάσμα των μαθημάτων συμπεριλαμβάνει τον καθορισμό του «πολιτικού», του περιεχομένου και του σκοπού της εξουσίας, τις έννοιες της πολιτικής ενσωμάτωσης και σύγκρουσης, της συλλογικής βούλησης και δράσης, τα γνωρίσματα των διαφόρων μοντέλων δημοκρατίας. Η διασύνδεση των θεμάτων αυτών με την κλασική και τη νεότερη πολιτική θεωρία συνιστά χρήσιμο οδηγό. Η αξιοποίηση του παρελθόντος και των θεωρητικών σχημάτων που εκτείνονται έως τις μέρες μας εντάσσεται στον ερμηνευτικό πυρήνα του θεματικού πεδίου, ο οποίος χαρακτηρίζεται από το σύγχρονο πολιτικό προβληματισμό, την κριτική των πολιτικών εξελίξεων καθώς και της ποιότητας, αλλά και του μέλλοντος, της δημοκρατίας. Υπό την παραπάνω οπτική, σημαντικές ερευνητικές προϋποθέσεις συνιστούν η πολιτική και κοινωνική εκπροσώπηση, τα πολιτικά κόμματα, τα οργανωμένα συμφέροντα, τα δίκτυα κοινωνικής αλληλεγγύης, τα κοινωνικά κινήματα, η μετάβαση από την κυβέρνηση στη διακυβέρνηση, οι σύγχρονες αντιδημοκρατικές προκλήσεις, η οικουμενικότητα, ο διεθνισμός, η παγκοσμιοποίηση.

«Ακαδημία Πλάτωνος - Η Πολιτεία και ο Πολίτης», MIS 364499
 Δράση 1 «Εκπαιδευτικά προγράμματα βραχείας διάρκειας για ενήλικες πολίτες»
 Π 1.4.3 Έκθεση Αξιολόγησης

Μέσω της ιστορικής αναδίφησης και γνωστικής οικειοποίησης επιδιώκεται να δημιουργηθεί περιβάλλον κριτικού στοχασμού για το σήμερα και των κρίσιμων προβλημάτων τα οποία χαρακτηρίζουν την εποχή μας από την άποψη της λειτουργίας του πολιτικού συστήματος και της δημοκρατίας. Κι αυτό, διότι ο τρόπος διαμόρφωσης των πολιτικών αποφάσεων που αφορούν στην ατομική και συλλογική μοίρα δεν μπορεί παρά να αντανακλά αυτήν ακριβώς την υπόσταση και λειτουργία της ίδιας της δημοκρατίας ως πρότυπο οργάνωσης της συλλογικής διευθέτησης και εμπειρίας.

Συνοπτικά το ωρολόγιο πρόγραμμα αποτυπώνεται στον εξής Πίνακα:

ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Έργο «Ακαδημία Πλάτωνος: Η Πολιτεία και ο Πολίτης»
 Δράση 1 «Εκπαιδευτικά προγράμματα βραχείας διάρκειας για
 ενήλικες πολίτες»

3^{ος} ΚΥΚΛΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ: 22 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2013 – 12 ΙΟΥΛΙΟΥ 2013

	Δευτέρα	Τρίτη	Τετάρτη	Πέμπτη	Παρασκευή	Σάββατο
	Πρωινά Τμήματα					
09:00 – 12:00	Εργαστήρια	Ενότητα 1.2. Άξιες, κοινωνική συνύπαρξη και αισθητική Χ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ (τμήμα 6) 2ος όροφος, Αίθουσα 3 Υ. ΚΟΣΜΑ/Ξ. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ (τμήμα 7) 4ος όροφος, Γραφείο 5	Ενότητα 3.2. Χώρος και κοινωνικές σχέσεις: παρεμβάσεις και αναδιατάξεις Α. ΚΟΛΑΤΣΙΟΥ (τμήμα 5) 2ος όροφος, Αίθουσα 3	Ενότητα 1.4. Φιλοσοφία και Γλώσσα Ε. ΜΥΛΩΝΑΚΗ (τμήμα 7) 4ος όροφος, Γραφείο 5 Ε. ΤΣΕΛΕΠΗ (τμήμα 8) 3ος όροφος, Αίθουσα 5	Ενότητα 3.4. Τεκμήρια πολιτισμού: μνήμη και προοπτική Μ. ΜΑΛΟΥΤΑ (τμήμα 5) 3ος όροφος, Αίθουσα 5	Εργαστήρια
		Ενότητα 2.2. Από το big-bang στο σήμερα Π. ΘΕΟΔΩΣΙΟΥ (τμήμα 3) 2 ^{ος} όροφος, Αίθουσα 1	Ενότητα 4.2. Από τον πολίτη της πόλης-κράτους στο σύγχρονο πολίτη Μ. ΜΑΛΟΥΤΑ (τμήμα 6) 4ος όροφος, Γραφείο 5	Ενότητα 2.4. Πληροφορική και ψηφιακή τεχνολογία Ο. ΧΑΤΖΗ (τμήμα 3) 2ος όροφος, Αίθουσα 3	Ενότητα 4.4. Η τέχνη (ε) του κυβερνήτη Κ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (τμήμα 4) 4ος όροφος, Γραφείο 5	

«Ακαδημία Πλάτωνος - Η Πολιτεία και ο Πολίτης», MIS 364499
Δράση 1 «Εκπαιδευτικά προγράμματα βραχείας διάρκειας για ενήλικες πολίτες»
Π 1.4.3 Έκθεση Αξιολόγησης

12:00 – 15:00	Εργαστήρια	Ενότητα 1.1. Φιλοσοφία, Οικονομία και Πολιτική: Αντινομίες και Προοπτικές Ε. ΠΑΠΑΒΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ (τμήμα 6) 4ος όροφος, Γραφείο 5	Ενότητα 3.1. Η αισθητική ως ζητούμενο δημιουργίας Γ. ΘΩΜΑΣ (τμήμα 5) 4ος όροφος, Γραφείο 5 Ε. ΜΥΛΩΝΑΚΗ/ Α. ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΥ (τμήμα 5) 2ος όροφος, Αίθουσα 2	Ενότητα 1.3. Σύγχρονα ψυχολογικά αδιέξοδα και οι απαντήσεις της Φιλοσοφίας Θ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΣ (τμήμα 8) 4ος όροφος, Γραφείο 5 Γ. ΡΕΝΤΙΦΗΣ (τμήμα 9) 3ος όροφος, Αίθουσα 5 Σ. ΚΑΛΙΤΣΙΣ (τμήμα 10) 2ος όροφος, Αίθουσα 3	Ενότητα 3.3. Ο πολιτισμός στην καθημερινότητα Π. ΠΟΥΛΟΣ (τμήμα 5) 2ος όροφος, Αίθουσα 3 Β. ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ (τμήμα 6) 4ος όροφος, Γραφείο 5	Εργαστήρια
		Ενότητα 2.1. Φυσικά φαινόμενα: ερμηνείες και σύγχρονη προβληματική Π. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ (τμήμα 3) 2ος όροφος, Αίθουσα 1	Ενότητα 4.1. Ιδανική πολιτεία. Ουτοπία; ΜΙΡΑΣΤΕΖΗ (τμήμα 5) 2ος όροφος, Αίθουσα 3	Ενότητα 2.3. Ηθική και επιστήμη- βιοηθική και εβελίη της επιστήμης Α. ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΥ (τμήμα 3) 2 ^{ος} όροφος, Αίθουσα 1	Ενότητα 4.3. Αρχές και αξίες της Πολιτειακής Παιδείας Α. ΖΩΤΟΥ (τμήμα 5) 3ος όροφος, Αίθουσα 5	
Απογευματινά Τμήματα						
15:00 – 18:00	Εργαστήρια	Ενότητα 1.2. Αξίες, κοινωνική συνύπαρξη και αισθητική Ξ. ΓΕΩΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ (τμήμα 8) 2ος όροφος, Αίθουσα 3 Ι. ΣΤΑΪΝΚΑΟΥΡ (τμήμα 9) 4 ^{ος} όροφος, Γραφείο 5	Ενότητα 3.2. Χώρος και κοινωνικές σχέσεις: παρεμβάσεις και αναδιατάξεις Ε. ΜΑΜΟΥΛΑΚΗ (τμήμα 6) 4ος όροφος, Γραφείο 5 Κ. ΜΕΛΙΣΣΙΝΟΥ/Π. ΠΟΥΛΟΣ (τμήμα 7) 3ος όροφος, Αίθουσα 5	Ενότητα 1.4. Φιλοσοφία και Γλώσσα Χ. ΜΑΓΟΥΛΑΣ (τμήμα 9) 3ος όροφος, Αίθουσα 5 Γ. ΔΙΑΚΟΥΜΑΚΟΣ (τμήμα 10) 3 ^{ος} όροφος, Αίθουσα 6	Ενότητα 3.4. Τεκμήρια πολιτισμού: μνήμη και προοπτική Σ. ΜΟΡΤΑΚΗ (τμήμα 6) 3ος όροφος, Αίθουσα 5 Χ. ΜΥΤΣΑΛΗ (τμήμα 7) 4ος όροφος, Γραφείο 5	Εργαστήρια
		Ενότητα 2.2. Από το Big-bang στο σήμερα Α. ΖΟΥΠΑΣ (τμήμα 4) 2ος όροφος, Αίθουσα 2	Ενότητα 4.2. Από τον πολίτη της πόλης-κράτους στο σύγχρονο πολίτη Σ. ΜΑΝΟΥΡΑΣ (τμήμα 7) 2ος όροφος, Αίθουσα 2 Μ. ΚΑΛΙΑΚΑΤΣΟΣ (τμήμα 8) 4ος όροφος, Γραφείο 1	Ενότητα 2.4. Πληροφορική και ψηφιακή τεχνολογία Σ. ΣΑΛΑΜΟΥΡΑΣ (τμήμα 4) 4ος όροφος, Γραφείο 5 Ο. ΧΑΤΖΗ / Μ. ΝΤΑΓΙΑΚΑΣ (τμήμα 5) 4 ^{ος} όροφος, Γραφείο 1	Ενότητα 4.4. Η τέχνη (ς) του κυβερνάν Ν. ΖΑΓΚΑ (τμήμα 5) 4ος όροφος, Γραφείο 1 Χ. ΤΑΣΣΗΣ (τμήμα 6) * 2ος όροφος, Αίθουσα 1	

18:00 – 21:00	Εργαστήρια	Ενότητα 1.1. Φιλοσοφία, Οικονομία και Πολιτική: Αντινομίες και Προοπτικές Α. ΤΣΑΚΙΡΗΣ (τμήμα 7) 4ος όροφος, Γραφείο 5 Α. ΚΟΥΜΑΝΤΑΡΑΚΗ (τμήμα 8) 4ος όροφος, Γραφείο 1	Ενότητα 3.1. Η αισθητική ως ζητούμενο δημιουργίας Υ. ΚΟΣΜΑ (τμήμα 9) 2ος όροφος, Αίθουσα 2 Ι. ΚΟΝΤΑΡΑΤΟΣ (τμήμα 7) 4ος όροφος, Γραφείο 1 Α. ΜΑΥΡΟΛΕΩΝ (τμήμα 8) 4ος όροφος, Γραφείο 5	Ενότητα 1.3. Σύγχρονα ψυχολογικά αδιέξοδα και οι απαντήσεις της Φιλοσοφίας Μ. ΚΑΤΣΙΜΙΤΣΗΣ (τμήμα 11) 3 ^{ος} όροφος, Αίθουσα 6 Θ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΣ/Σ. ΚΑΛΙΤΣΙΣ (τμήμα 12) 4ος όροφος, Γραφείο 5	Ενότητα 3.3. Ο πολιτισμός στην καθημερινότητα Ι. ΜΕΡΜΗΚΑ (τμήμα 7) 3ος όροφος, Αίθουσα 5 Μ. ΚΡΙΓΚΑ/ Ι. ΚΑΡΝΗΛΗΣ (τμήμα 8) 4ος όροφος, Γραφείο 5 Ε. ΤΣΙΒΟΥ (τμήμα 9) 4ος όροφος, Γραφείο 1	Εργαστήρια
		Ενότητα 2.1. Φυσικά φαινόμενα: ερμηνείες και σύγχρονη προβληματική Α. ΤΑΡΤΑΣ (τμήμα 4) 2ος όροφος, Αίθουσα 2	Ενότητα 4.1. Ιδανική πολιτεία. Ουτοπία; Μ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΗΣ (τμήμα 6) 3ος όροφος, Αίθουσα 5 Α. ΣΤΑΪΝΚΑΟΥΡ (τμήμα 7) 3ος όροφος, Αίθουσα 6	Ενότητα 2.3. Ηθική και επιστήμη- βιοηθική και εβελίη της επιστήμης Α. ΓΟΥΝΔΗΣ/ Α. ΤΑΤΗΣ (τμήμα 4) 2ος όροφος, Αίθουσα 2	Ενότητα 4.3. Αρχές και αξίες της Πολιτειακής Παιδείας Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ (τμήμα 6) 2ος όροφος, Αίθουσα 1 Π. ΠΟΥΛΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ (τμήμα 7) 2 ^{ος} όροφος, Αίθουσα 2	

* Το μάθημα 4.4 «Η τέχνη (ς) του κυβερνάν», τμήμα 6, με τον κύριο Χ. Τάσση ξεκινάει κάθε Παρασκευή στις 16:30.

Στο πλαίσιο του 3ου κύκλου Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων πραγματοποιήθηκε μια σειρά από βιωματικά εργαστήρια με στόχο τη σύνδεση των θεωρητικών σχημάτων και εννοιολογικών εργαλείων που αναλύθηκαν κατά τη διάρκεια του μαθήματος με την πράξη. Ενδεικτικά αναφέρουμε την επεξεργασία θεατρικών κειμένων και την παρουσίαση από τους συμμετέχοντες και τις συμμετέχουσες θεατρικών αναλογιών σε δημόσιους χώρους, την παρακολούθηση θεάτρου σκιών, συζητήσεις με διακεκριμένους σκηνοθέτες, δημόσιες αναγνώσεις έργων της παγκόσμιας λογοτεχνίας, αγώνες λόγου πάνω σε ζητήματα βιοηθικής, σε βάθος μελέτη κειμένων της νεοελληνικής γραμματείας, ομαδικό γύρισμα και παραγωγή από τους συμμετέχοντες και τις συμμετέχουσες φιλμ ντοκουμέντου με θέμα τη γειτονιά της Ακαδημίας Πλάτωνος.

Το έργο κάλυψε το αντίτιμο για την επίσκεψη των συμμετεχόντων και των συμμετεχουσών σε πολυάριθμες εκθέσεις και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, θεατρικές παραστάσεις και μουσεία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Σελίδα 31 από 103

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Στο κεφάλαιο αυτό πραγματοποιείται η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και αποτιμάται το σύνολο σχεδόν των παραμέτρων τους όπως: ο βαθμός απόκτησης γνώσεων από τους εκπαιδευόμενους, οι χρησιμοποιηθείσες μέθοδοι διδασκαλίας, το επίπεδο των εκπαιδευτών, η οργανωτική υποστήριξη και υλικοτεχνική υποδομή και εν γένει ο βαθμός ικανοποίησης από τη συμμετοχή στα προγράμματα, καθώς το όφελος που προέκυψε από την παρακολούθησή τους.

Η παρουσίαση στηρίχθηκε σε επεξεργασία δεδομένων από τα ερωτηματολόγια που συμπλήρωσαν οι εκπαιδευόμενοι και οι εκπαιδευτές στο τέλος των εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Η έρευνα και το ερωτηματολόγιο σχεδιάστηκε με τέτοιο τρόπο ώστε να εξασφαλίζει αντικειμενικότητα, αξιοπιστία, αμεροληψία και σε βάθος εκτίμηση των αποτελεσμάτων των εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Αναφορικά με την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων απαιτείται στο σημείο αυτό να επισημανθεί μια δυσλειτουργία που παρατηρήθηκε στο πλαίσιο του 3^{ου} κύκλου με στόχο να αποφευχθούν αντίστοιχα κρούσματα στο μέλλον. Όπως ήδη σημειώθηκε, με βάση τον αριθμό των εκπαιδευόμενων που έγιναν δεκτοί/ές σχηματίστηκαν συνολικά πενήντα τρία (53) Τμήματα στις αντίστοιχες «Θεματικές Ενότητες» των τεσσάρων (4) «Θεματικών Πεδίων». Για κάθε Τμήμα προβλέπεται ένας ελάχιστος αριθμός εκπαιδευόμενων κάτωθεν του οποίου δεν διασφαλίζεται η λειτουργικότητά του. Με βάση τη μέχρι τώρα εμπειρία από τη λειτουργία των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, και με σκοπό να διασφαλιστεί ο εν λόγω ελάχιστος αριθμός εκπαιδευόμενων, προνοείται για τον σχηματισμό κάθε Τμήματος ένας αριθμός εκπαιδευόμενων άνω του ελάχιστου απαιτούμενου έτσι οι απώλειες που παρατηρούνται (αλλαγή θεματικών προτιμήσεων από τους εκπαιδευόμενους, αδυναμία παρακολούθησης για κάθε λόγο ή ανωτέρω βία, κ.λπ.) να μην επηρεάζουν την εύρυθμη λειτουργία κάθε Τμήματος. Στο πλαίσιο του 3^{ου} κύκλου των εκπαιδευτικών προγραμμάτων μολονότι οι συγκεκριμένες προδιαγραφές τηρήθηκαν απαρέγκλιτα, εντούτοις παρατηρήθηκε το φαινόμενο ορισμένα Τμήματα να έχουν βαθμιαία σημαντική διαρροή εκπαιδευόμενων, ενώ άλλα να αυξάνουν τον αριθμό τους. Θα πρέπει να υπάρξουν πρόνοιες που να αποτρέπουν την εκδήλωση τέτοιων δυσλειτουργιών στο μέλλον, προς όφελος της εύρυθμης λειτουργίας των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και των τυπικών προϋποθέσεων και προδιαγραφών που απαιτείται να τηρούν.

1. Μέθοδος Αξιολόγησης

Η έρευνα ήταν ποσοτική με κλειστές κυρίως ερωτήσεις και διεξήχθη με την τεχνική του ερωτηματολογίου. Η μέθοδος αυτή επελέγη γιατί:

- Μπορούσε να προσαρμοστεί στο χρόνο ο οποίος ήταν διαθέσιμος από το χρονοδιάγραμμα για τη συλλογή δεδομένων.
- Παρέχει τη δυνατότητα σχετικής εμπειρικής γενίκευσης.

Οι ερωτήσεις-δηλώσεις συγκροτήθηκαν βάσει των επιδιωκόμενων στόχων και στις ακόλουθες ενότητες αναφορικά με το ερωτηματολόγιο των εκπαιδευόμενων:

- Η **Α΄ Ενότητα** ονομάστηκε «Δημογραφικά Στοιχεία» και αφορά σε προσωπικά, οικογενειακά και εργασιακά στοιχεία των καταρτιζομένων (φύλο, ηλικία, θέση εργασίας κ.λπ.).
- Η **Β΄ Ενότητα** ονομάστηκε «Συμμετοχή στα εκπαιδευτικά προγράμματα» και αφορά στην αξιολόγηση της οργάνωσης και της αποτελεσματικότητας του σχεδιασμού των προγραμμάτων (τρόπος πληροφόρησης για το πρόγραμμα, κ.λπ.).
- Η **Γ΄ Ενότητα** ονομάστηκε «Στοιχεία σχετικά με το εκπαιδευτικό πρόγραμμα» και αφορά στην αξιολόγηση της επάρκειας του ωρολογίου προγράμματος και του προγράμματος σπουδών, τη γραμματειακή υποστήριξη, κ.λπ.).
- Η **Δ΄ Ενότητα** ονομάστηκε «Υλικοτεχνική υποδομή» και αφορά στην αξιολόγηση των διατιθέμενων υποδομών (εποπτικά μέσα, χώροι διδασκαλίας, κ.λπ.).
- Η **Ε΄ Ενότητα** ονομάστηκε «αξιολόγηση διδασκαλίας και εκπαιδευτών» και αναφέρεται στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου (μέθοδοι διδασκαλίας, τεχνικές, επιδόσεις εκπαιδευτών, κ.λπ.).
- Η **ΣΤ΄ Ενότητα** ονομάστηκε «Αποκτηθείσες γνώσεις και δεξιότητες» και αναφέρεται στην αξιολόγηση των γνώσεων που αποκτήθηκαν από τη συμμετοχή στο πρόγραμμα εκπαίδευσης (πρακτικό αντίκρισμα γνώσεων, κ.λπ.)
- Τέλος, η **Ζ΄ Ενότητα** ονομάστηκε «Διαμόρφωση στάσεων» και αποσκοπεί στην αξιολόγηση των επιπτώσεων του προγράμματος σε ατομικό επίπεδο (ενίσχυση αυτό-εκτίμησης, κοινωνικότητα, κ.λπ.).

Σελίδα 34 από 103

Αναφορικά με το ερωτηματολόγιο των εκπαιδευτών αυτό δομήθηκε βάσει των εξής ενοτήτων:

- Η **Α΄ Ενότητα** ονομάστηκε «δημογραφικά στοιχεία» και περιέχει πληροφορίες σχετικά με το φύλο και την ηλικία.
- Η **Β΄ Ενότητα** ονομάστηκε «στοιχεία σχετικά με το εκπαιδευτικό πρόγραμμα» και στοχεύει στην αξιολόγηση του προγράμματος εκπαίδευσης από την άποψη των μεθόδων, της αποτελεσματικότητας του σχεδίου του μαθήματος σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς στόχους του προγράμματος, τη συμμετοχή των εκπαιδευόμενων και την εν γένει επίδοση του προγράμματος.
- Η **Γ΄ Ενότητα** ονομάστηκε «υποδομή» και εμπεριέχει ερωτήματα σχετικά με την καταλληλότητα του οργανωτικού σχεδιασμού, των διαθέσιμων υποδομών και των εποπτικών μέσων του προγράμματος εκπαίδευσης.

2. Αναλυτικά αποτελέσματα αξιολόγησης του προγράμματος από τους εκπαιδευόμενους

Α. Δημογραφικά χαρακτηριστικά και εκπαιδευτικό προφίλ των ερωτώμενων

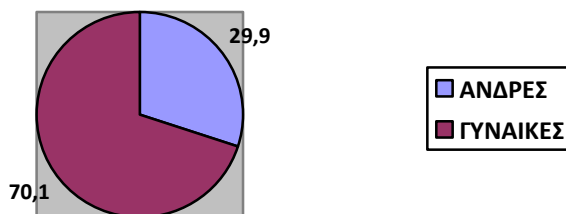
Τα προγράμματα εκπαίδευσης έχουν ως φυσικό αντικείμενο ενήλικες πολίτες. Το φάσμα των δυνητικών επωφελούμενων είναι επομένως εξαιρετικά ευρύ. Στο τμήμα αυτό της έκθεσης αξιολόγησης καταγράφονται δημογραφικά χαρακτηριστικά όσων συμμετείχαν στην έρευνα με το δομημένο ερωτηματολόγιο (φύλο, ηλικία), καθώς και στοιχεία αναφορικά με το επίπεδο εκπαίδευσης, την οικογενειακή και την επαγγελματική κατάσταση, με στόχο να αποτυπωθεί το προφίλ των εκπαιδευόμενων.

Από την άποψη του φύλου οι συμμετέχοντες/ουσες στην έρευνα εμφανίζουν σχεδόν ανάλογη εικόνα με αυτήν του πραγματικού πληθυσμού των εκπαιδευόμενων. Στον πίνακα 1 και στο γράφημα 1 αποτυπώνονται τα σχετικά ποσοστά.

Πίνακας 1
Κατανομή ως προς το φύλο

		Συχνότητα	%	Έγκυρο %	Αθροιστικό %
Φύλο	Άνδρας	75	29,9	29,9	29,9
	Γυναίκα	176	70,1	70,1	100,0
	Σύνολο	251	100,0	100,0	

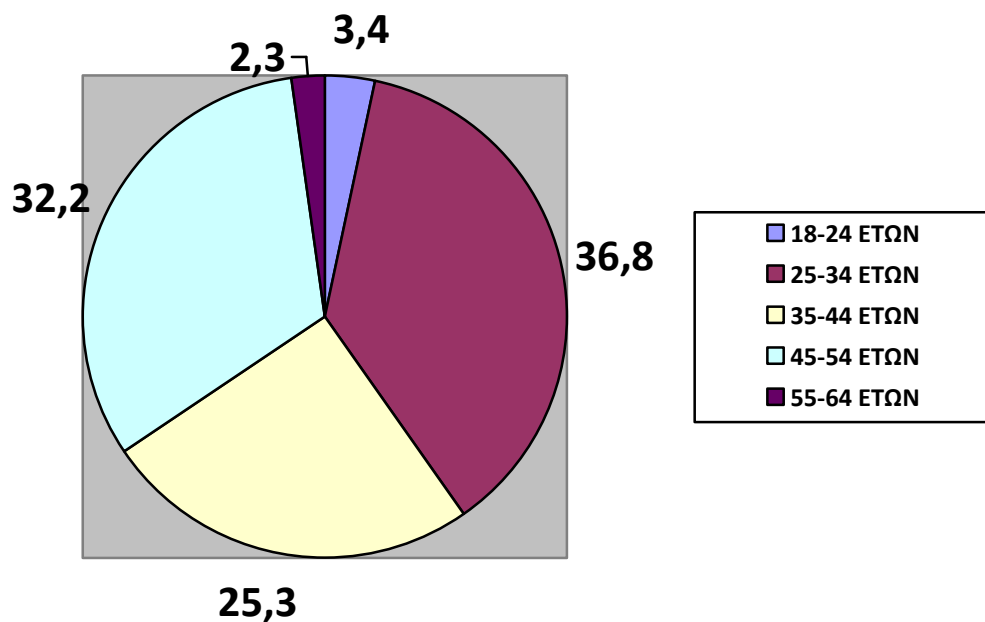
Γράφημα 1
Κατανομή ως προς το φύλο

Όπως προκύπτει από τον Πίνακα 1 και το Γράφημα 1 από την άποψη του φύλου στην πλειοψηφία τους οι ερωτώμενοι/ες είναι γυναίκες (70,1%) με το ποσοστό των ανδρών να ανέρχεται σε 29,9%.

Οι συμμετέχοντες/ουσες στην έρευνα εμφανίζουν επίσης ποικιλία ηλικιών. Στο γράφημα 2 αποτυπώνονται σε ηλικιακές κατηγορίες τα σχετικά ποσοστά.

Γράφημα 2
Κατανομή ως προς την ηλικία

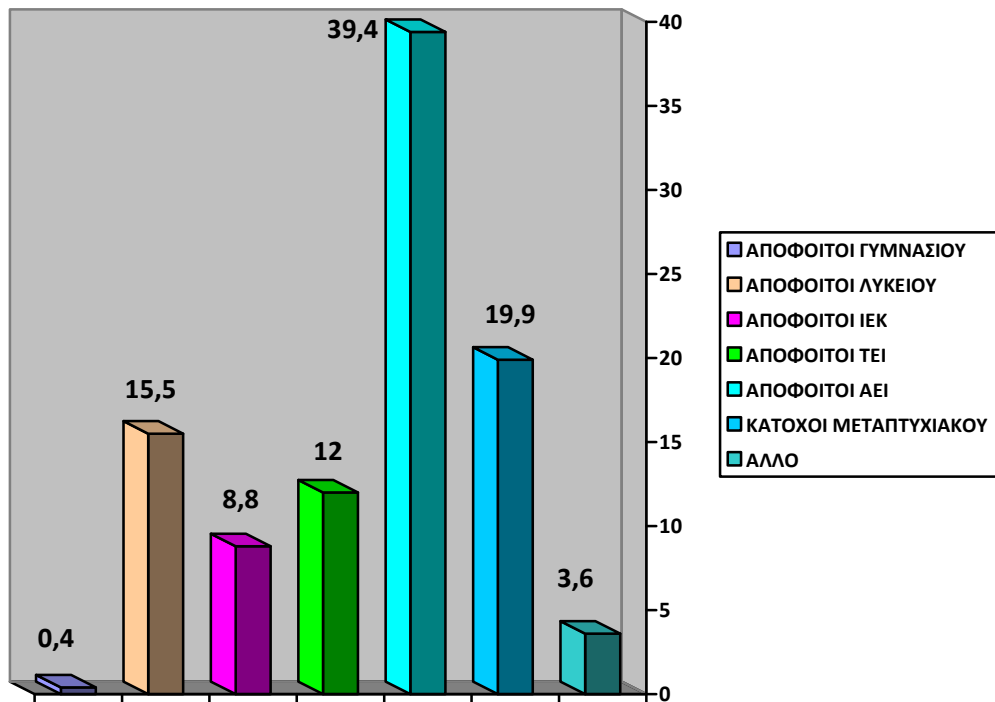

Αναφορικά με την ηλικιακή κατανομή των ερωτώμενων από το γράφημα 2 προκύπτει ότι οι μέχρι 24 ετών αποτελούν το 3,4% του πληθυσμού, οι ηλικίας 25-34 ετών το 36,8%, οι ηλικίας 35-44 ετών το 25,3%, οι ηλικίας 45-54 ετών το 32,2% και οι ηλικίας 55-64 ετών το 2,3% των ερωτώμενων. Το εκπαιδευτικό επίπεδο των ερωτώμενων αποτυπώνεται στον πίνακα 2 και στο γράφημα 3.

Πίνακας 2
 Κατανομή ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης

	Συχνότητα	%	Έγκυρο %	Αθροιστικό %
Απόφοιτος Γυμνασίου	1	0,4	0,4	0,4
Απόφοιτος Λυκείου	39	15,5	15,6	16,0
Απόφοιτος ΙΕΚ	22	8,8	8,8	24,8
Απόφοιτος ΤΕΙ	30	12,0	12,0	36,8
Απόφοιτος ΑΕΙ	99	39,4	39,6	76,4
Κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου	50	19,9	20,0	96,4
Άλλο	9	3,6	3,6	100,0
Σύνολο	250	99,6	100,0	
Ελλείπουσες τιμές	1	,4		
Σύνολο	251	100,0		

Γράφημα 3
 Κατανομή ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης

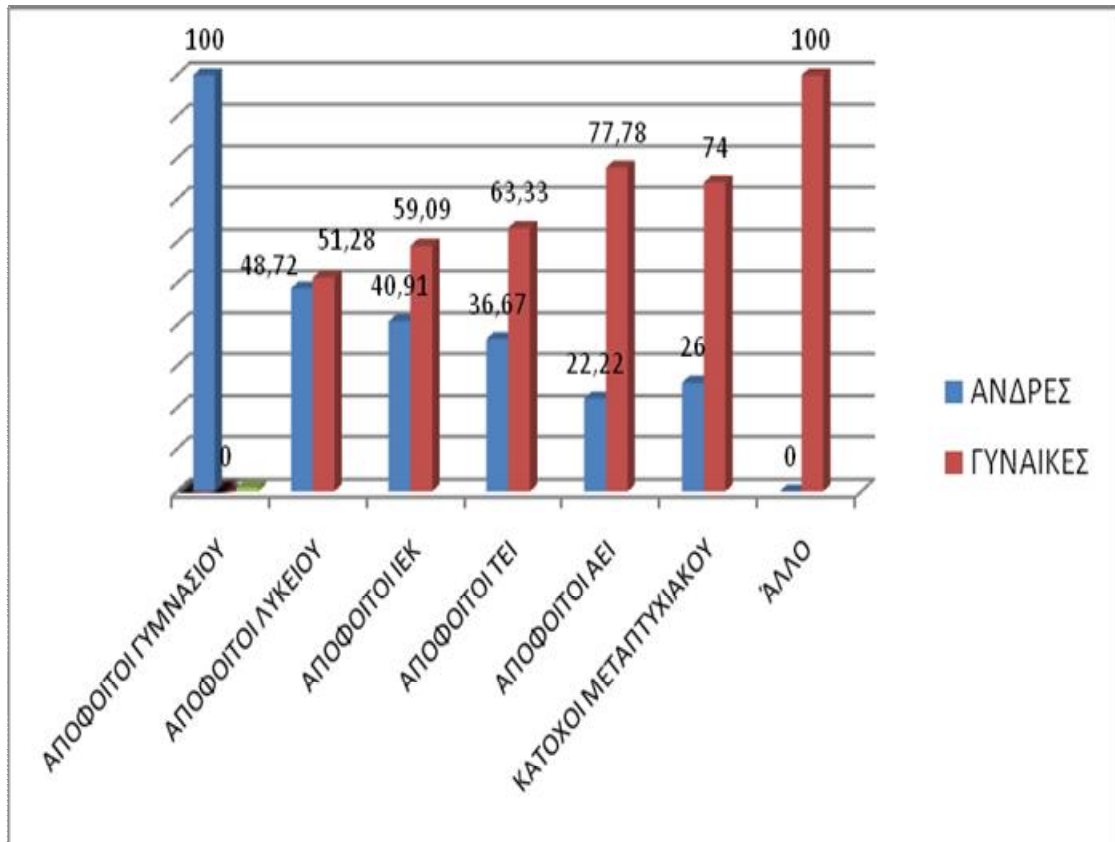
Από τον Πίνακα 2 και το Γράφημα 3 διαπιστώνεται ότι οι ερωτώμενοι/ες διαθέτουν υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο. Οι απόφοιτοι/ες Λυκείου αποτελούν το 15,5%, οι απόφοιτοι/ες ΙΕΚ το 8,8%, οι απόφοιτοι/ες ΤΕΙ το 12,0%, οι απόφοιτοι/ες ΑΕΙ το 39,4%, οι κάτοχοι μεταπτυχιακού διπλώματος (Master/Ph.D) το 19,9%, ενώ οι απόφοιτοι/ες γυμνασίου αποτελούν μόλις το 0,4%.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η κατανομή των ερωτώμενων ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης εάν συνδυαστεί με τη μεταβλητή του φύλου. Στον πίνακα 3α και στο γράφημα 4 αποτυπώνονται οι σχετικές κατανομές.

Πίνακας 3α
Κατανομή ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης και το φύλο

	Φύλο		Σύνολο
	Άνδρας	Γυναίκα	
Εκπαιδευτικό επίπεδο			
Απόφοιτος/η Γυμνασίου	100,00%	0,00%	100,00%
Απόφοιτος/η Λυκείου	48,72%	51,28%	100,00%
Απόφοιτος/η ΙΕΚ	40,91%	59,09%	100,00%
Απόφοιτος/η ΤΕΙ	36,67%	63,33%	100,00%
Απόφοιτος/η ΑΕΙ	22,22%	77,78%	100,00%
Κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου	26,00%	74,00%	100,00%
Άλλο	0,00%	100,00%	100,00%
Σύνολο	30,00%	70,00%	100,00%

Γράφημα 4: Κατανομή ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης και το φύλο

Εκτός από την κατηγορία των αποφοίτων Γυμνασίου σε όλες τις υπόλοιπες κατηγορίες επιπέδου εκπαίδευσης υπερτερούν αισθητά οι γυναίκες. Οι σχετικές διαφορές μάλιστα αυξάνουν όσο ανεβαίνει το επίπεδο εκπαίδευσης: στους/ις απόφοιτους/ες Λυκείου οι άνδρες αποτελούν το 48,72% και οι γυναίκες το 51,28%, στους/ις απόφοιτους/ες ΙΕΚ οι άνδρες αποτελούν το 40,91% και οι γυναίκες το 59,09%, στους/ις απόφοιτους/ες ΤΕΙ οι άνδρες αποτελούν το 36,67% και οι γυναίκες το 63,33%, στην κατηγορία απόφοιτοι/ες ΑΕΙ οι άνδρες αποτελούν το 22,22% και οι γυναίκες το 77,78% και στους κατόχους μεταπτυχιακού τίτλου οι άνδρες αποτελούν το 26,0% και οι γυναίκες το 74,0%. Χαρακτηριστική της εσωτερικής διαφοροποίησης η οποία συντρέχει στο εσωτερικό των δύο φύλων είναι ότι στην περίπτωση του ανδρικού πληθυσμού τα υψηλότερα ποσοστά είναι αυτά των αποφοίτων ΑΕΙ (29,33%) και Λυκείου (25,33%), ενώ στην περίπτωση των γυναικών τα υψηλότερα ποσοστά αφορούν σε απόφοιτες ΑΕΙ (44,0%) και κατόχους μεταπτυχιακού τίτλου (21,14%).

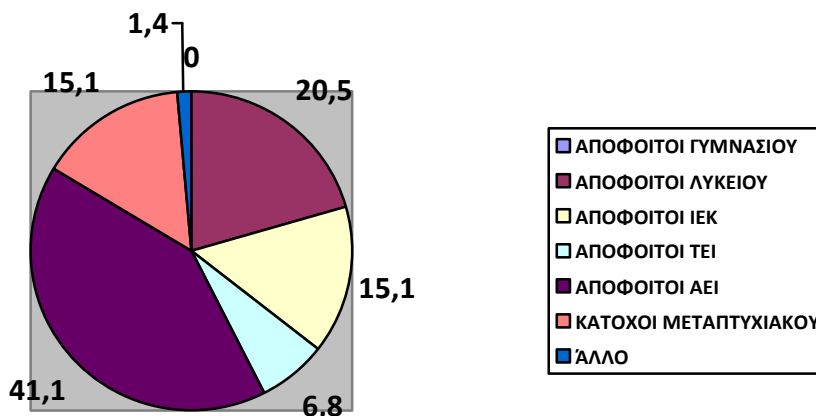
Ενδιαφέρον παρουσιάζει επίσης η εξέταση του εκπαιδευτικού επιπέδου των ερωτώμενων ανά «Θεματικό Πεδίο».

Πίνακας 3β
 Κατανομή ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης ανά «Θεματικό Πεδίο»

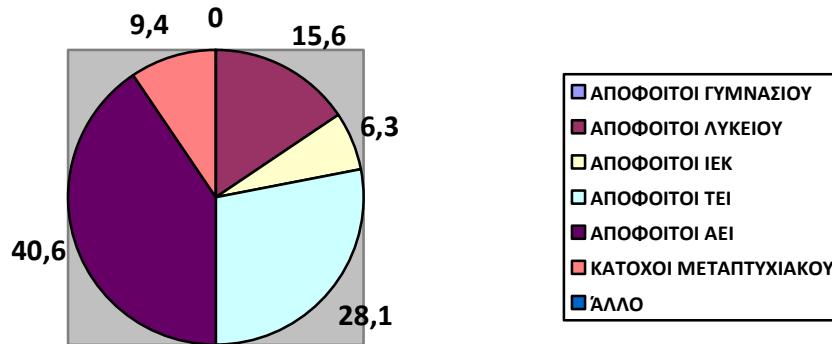
	«Θεματικό Πεδίο»				Σύνολο
	1	2	3	4	
Απόφοιτος Γυμνασίου			1,3%		0,4%
Απόφοιτος Λυκείου	20,5%	15,6%	15,2%	10,6%	15,6%
Απόφοιτος ΙΕΚ	15,1%	6,3%	8,9%	3,0%	8,8%
Απόφοιτος ΤΕΙ	6,8%	28,1%	10,1%	12,1%	12,0%
Απόφοιτος ΑΕΙ	41,1%	40,6%	39,2%	37,9%	39,6%
Κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου	15,1%	9,4%	19,0%	31,9%	20,0%
Άλλο	1,4%		6,3%	4,5%	3,6%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ακολουθούν γραφήματα (5-8) με το εκπαιδευτικό επίπεδο των ερωτώμενων ανά θεματικό πεδίο:

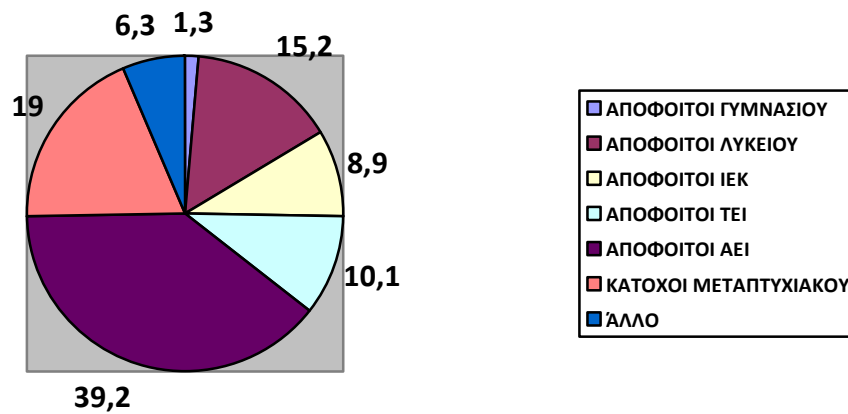
Γράφημα 5 Θεματικό πεδίο 1

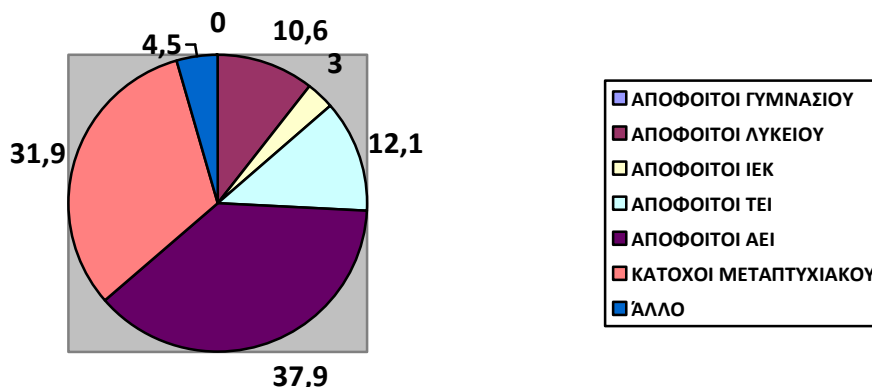
Γράφημα 6 Θεματικό πεδίο 2

Γράφημα 7 Θεματικό πεδίο 3

Γράφημα 8 Θεματικό πεδίο 4

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 3β οι απόφοιτοι ΑΕΙ αποτελούν τη μεγαλύτερη κατηγορία σε όλα τα «Θεματικά Πεδία», ενώ οι υπόλοιπες κατηγορίες εμφανίζουν διαφορετικές διαβαθμίσεις ανά «Θεματικό Πεδίο». Στο «Θεματικό Πεδίο» 4 παραδείγματος χάρη παρατηρείται ότι η σύνθεση των εκπαιδευόμενων ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης είναι εξαιρετικά υψηλή, καθώς το 37,9% είναι απόφοιτοι ΑΕΙ και το 31,9% κάτοχοι μεταπτυχιακού διπλώματος. Οι απόφοιτοι Λυκείου εμφανίζουν το υψηλότερο ποσοστό στο «Θεματικό Πεδίο» 1, οι απόφοιτοι ΤΕΙ το υψηλότερο ποσοστό στο «Θεματικό Πεδίο» 2 και οι απόφοιτοι ΙΕΚ στο «Θεματικό Πεδίο» 1 (15,1%).

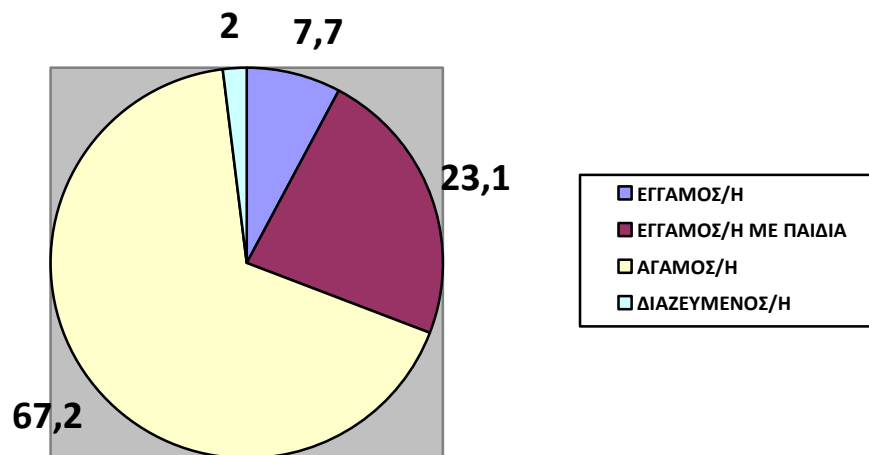
Ετεροβαρής είναι και η εικόνα που εμφανίζουν οι ερωτώμενοι αναφορικά με την οικογενειακή τους κατάσταση.

Πίνακας 4

Κατανομή ως προς την οικογενειακή κατάσταση

	Συχνότητα	%	Έγκυρο %	Αθροιστικό %
Έγγαμος/η	19	7,6	7,7	7,7
Έγγαμος/η με παιδιά	57	22,7	23,1	30,8
Άγαμος/η	166	66,1	67,2	98,0
Διαζευγμένος/η	5	2,0	2,0	100,0
Σύνολο	247	98,4	100,0	
Ελλείπουσες τιμές	4	1,6		
Σύνολο	251	100,0		

Γράφημα 9
 Κατανομή ως προς την οικογενειακή κατάσταση

Από τον Πίνακα 4 και το Γράφημα 9 διαπιστώνεται πως στην πλειοψηφία τους οι ερωτώμενοι/ες είναι άγαμοι/ες (67,2%). Οι έγγαμοι/ες αποτελούν το 30,8% (23,1% με τέκνα και 7,7% χωρίς), ενώ οι διαζευγμένοι/ες το 2%.

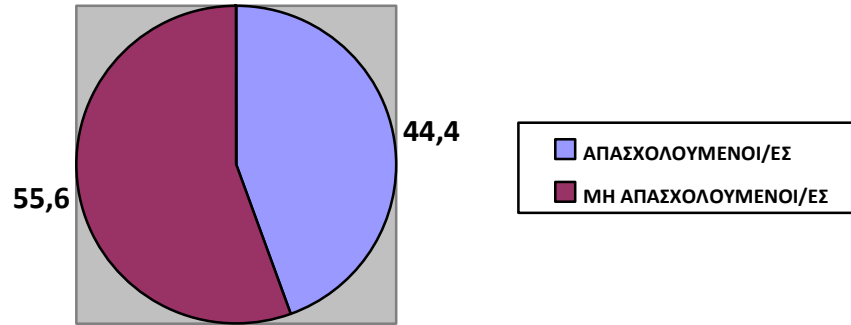
Σχεδόν μοιρασμένη είναι αντίθετα η εικόνα που προκύπτει αναφορικά με την επαγγελματική κατάσταση των ερωτώμενων.

Πίνακας 5
 Κατανομή ως προς την απασχόληση κατά τη διάρκεια του προγράμματος

	Συχνότητες	%	Έγκυρο %	Αθροιστικό %
Ναι	111	44,2	44,4	44,4
Όχι	139	55,4	55,6	100,0
Σύνολο	250	99,6	100,0	
Ελλείπουσες τιμές	1	,4		
Σύνολο	251	100,0		

Γράφημα 10

Κατανομή ως προς την απασχόληση

Όπως προκύπτει από τον Πίνακα 5 και το Γράφημα 10 το 44,4% δηλώνει απασχόληση κατά τη διάρκεια του προγράμματος, ενώ το υπόλοιπο 55,6% όχι. Από τους απασχολούμενους/ες το 58,33% εργάζεται στον ιδιωτικό τομέα, ενώ το υπόλοιπο 41,67% στο δημόσιο τομέα.

Β. Αξιολόγηση υλικοτεχνικής υποδομής και οργανωτικής/διοικητικής υποστήριξης των εκπαιδευτικών προγραμμάτων

Στο τμήμα αυτό της έκθεσης αξιολόγησης τα εκπαιδευτικά προγράμματα εξετάζονται από την άποψη της υλικοτεχνικής και οργανωτικής υποδομής. Οι ερωτώμενοι/ες, εν προκειμένω, αξιολογούν ανά «Θεματική Ενότητα» τη γραμματειακή υποστήριξη, τους διατιθέμενους χώρους διδασκαλίας και τα εποπτικά μέσα διδασκαλίας. Στους πίνακες 6, 7 και 8 αποτυπώνονται τα σχετικά ποσοστά.

Πίνακας 6

Τοποθέτηση εκπαιδευόμενων στην ερώτηση «Η γραμματειακή υποστήριξη του προγράμματος εκπαίδευσης ήταν ικανοποιητική;»

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4	
Πάρα πολύ	45,5%	36,8%	60,9%	47,4%	45,5%	66,7%	75,0%	12,5%	60,0%	68,7%	65,0%	82,6%	63,2%	61,1%	58,8%	46,2%	57,6%
Πολύ	54,5%	57,9%	34,8%	52,6%	36,4%	22,2%	25,0%	87,5%	40,0%	25,0%	35,0%	17,4%	36,8%	27,8%	41,2%	46,2%	38,8%
Λίγο		5,3%	4,3%		18,1%	11,1%				6,3%				11,1%		7,6%	3,6%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Από τον Πίνακα 6 διαπιστώνεται πως η γραμματειακή υποστήριξη των εκπαιδευτικών προγραμμάτων υπήρξε γενικά ικανοποιητική. Στο σύνολο των «Θεματικών Ενότητων» οι ερωτώμενοι/ες δηλώνουν ότι αυτή υπήρξε «πάρα πολύ ικανοποιητική» σε ποσοστό 57,6% και «πολύ ικανοποιητική» σε ποσοστό 38,8%. Οι λιγότερο θετικές γνώμες αποτελούν το 3,6% των ερωτηθέντων. Αξιολογήσεις με σημαντικό βαθμό απόκλισης καταγράφονται στη «Θεματική Ενότητα» 3.4, στην οποία το 82,6% αξιολογεί ως «πάρα πολύ» ικανοποιητική τη γραμματειακή υποστήριξη, καθώς και στη «Θεματική Ενότητα» 2.1, στην οποία εμφανίζεται και ο υψηλότερος αριθμός των λιγότερο θετικών αξιολογήσεων (18,1%).

Στον Πίνακα 7 που ακολουθεί τα παρεχόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα αξιολογούνται από την άποψη των διατιθέμενων χώρων διδασκαλίας.

Πίνακας 7

Τοποθέτηση εκπαιδευόμενων στην ερώτηση «Οι διατιθέμενοι χώροι διδασκαλίας» ήταν:

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4	
Κατάλληλοι	90,9%	94,7%	87,5%	94,7%	90,9%	77,8%	75,0%	75,0%	70,0%	75,0%	75,0%	82,6%	84,2%	88,9%	76,5%	84,6%	83,3%
Εν μέρει κατάλληλοι	9,1%	5,3%	12,5%	5,3%	9,1%	22,2%	25,0%	25,0%	25,0%	25,0%	25,0%	17,4%	15,8%	11,1%	23,5%	15,4%	16,3%
Ακατάλληλοι									5,0%								0,4%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 7 η πλειοψηφία των ερωτώμενων στο σύνολο των «Θεματικών Ενότητων» (83,3%) διαπιστώνει ότι οι διατιθέμενοι χώροι διδασκαλίας ήταν «κατάλληλοι», ενώ οι λιγότερο θετικές απαντήσεις («εν μέρει κατάλληλοι») αποτελούν το 16,3%. Αρνητικές αξιολογήσεις με τις οποίες διαπιστώνεται ότι οι διατιθέμενοι χώροι είναι «ακατάλληλοι» διατυπώνει το 0,4% των ερωτηθέντων, ποσοστό το οποίο εντοπίζεται εξ ολοκλήρου στη «Θεματική Ενότητα» 3.1 (5,0% των ερωτηθέντων στη συγκεκριμένη «Θεματική Ενότητα»).

Στον Πίνακα 8 που ακολουθεί τα παρεχόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα αξιολογούνται από την άποψη των διατιθέμενων εποπτικών μέσων διδασκαλίας.

Πίνακας 8

Τοποθέτηση των ερωτώμενων στην ερώτηση «Τα διατιθέμενα εποπτικά μέσα διδασκαλίας» ήταν:

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4	
Επαρκή	72,7%	84,2%	79,2%	89,5%	90,9%	77,8%	75,0%	75,0%	80,0%	87,5%	75,0%	82,6%	78,9%	72,2%	94,1%	76,9%	81,3%
Εν μέρει επαρκή	27,3%	15,8%	20,8%	10,5%	9,1%	22,2%	25,0%	25,0%	15,0%	12,5%	25,0%	17,4%	21,1%	22,2%	5,9%	23,1%	17,9%
Ανεπαρκή									5,0%					5,6%			0,8%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Από τον Πίνακα 8 διαπιστώνεται ότι στην πλειοψηφία τους οι ερωτώμενοι/ες αξιολογούν θετικά τα διατιθέμενα εποπτικά μέσα διδασκαλίας. Στο σύνολο των «Θεματικών Ενοτήτων» οι ερωτώμενοι/ες δηλώνουν ότι αυτά ήταν «επαρκή» σε ποσοστό 81,3% και «εν μέρει επαρκή» σε ποσοστό 17,9%. Οι αρνητικές αξιολογήσεις με τις οποίες δηλώνεται ότι τα διατιθέμενα εποπτικά μέσα ήταν «ανεπαρκή» αποτελούν μόλις το 0,8% στο σύνολο των «Θεματικών Ενοτήτων». Οι επιμέρους διαφοροποιήσεις ανάμεσα στις «Θεματικές Ενότητες» είναι σχετικά μικρές. Το υψηλότερο ποσοστό των αρνητικών αξιολογήσεων («ανεπαρκή») καταγράφεται στις «Θεματικές Ενότητες» 3.1 (5,0%) και 4.2 (5,6%), ενώ οι θετικότερες αξιολογήσεις («επαρκή») καταγράφονται στις «Θεματικές Ενότητες» 2.1 (90,9%) και 4.3 (94,1%).

Γ. Αποτύπωση κινήτρων συμμετοχής στο πρόγραμμα των εκπαιδευόμενων

Σημειώθηκε ήδη πως τα προγράμματα εκπαίδευσης απευθύνονται σε μια ομάδα-στόχο (ενήλικες πολίτες) με σημαντικές διαφοροποιήσεις ως προς τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του. Οι διαφοροποιήσεις αυτές, εκτός από τα κοινωνικο-δημογραφικά χαρακτηριστικά, αναφέρονται επίσης στα κίνητρα, στις προσδοκίες και στα αναμενόμενα γνωστικά ή άλλα οφέλη από τη συμμετοχή σε επιμέρους «Θεματικές Ενότητες» των εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Στους πίνακες 9, 10, 11 και 12 που ακολουθούν αποτυπώνονται τα κίνητρα συμμετοχής των ερωτώμενων στα προγράμματα εκπαίδευσης και αναλύονται με βάση τα επιμέρους «Θεματικά Πεδία».

Πίνακας 9

Τοποθέτηση των ερωτώμενων στην ερώτηση «Λόγοι συμμετοχής στο πρόγραμμα: Για να εμπλουτίσω τις γνώσεις μου στο συγκεκριμένο θεματικό αντικείμενο», ανά «Θεματική Ενότητα»

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4	
Ναι	63,6%	73,7%	91,7%	94,7%	81,8%	77,8%	100,0%	87,5%	85,0%	93,8%	84,2%	100,0%	89,5%	94,4%	88,2%	92,3%	87,9%
Όχι	36,4%	26,3%	8,3%	5,3%	18,2%	22,2%		12,5%	15,0%	6,3%	15,8%		10,5%	5,6%	11,8%	7,7%	12,1%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ο εμπλουτισμός των γνώσεων αποτέλεσε σημαντικό κίνητρο για την παρακολούθηση του προγράμματος εκπαίδευσης. Στο σύνολο των «Θεματικών Ενοτήτων» ο σχετικός βαθμός συμφωνίας ανέρχεται σε 87,9%, ενώ ένα ποσοστό της τάξεως του 12,1% δεν προκρίνει το

Σελίδα 48 από 103

συγκεκριμένο κίνητρο ως λόγο συμμετοχής στα εκπαιδευτικά προγράμματα. Ο υψηλότερος βαθμός συμφωνίας με την απόκτηση γνώσεων ως κίνητρο συμμετοχής καταγράφεται στη «Θεματική Ενότητα» 2.3 (100,0%), ενώ ο χαμηλότερος στη «Θεματική Ενότητα» 1.1 (36,4%).

Στον Πίνακα 10 που ακολουθεί καταγράφεται το προσωπικό ενδιαφέρον ως κίνητρο συμμετοχής στα παρεχόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα.

Πίνακας 10

Τοποθέτηση των ερωτώμενων στην ερώτηση «Λόγοι συμμετοχής στο πρόγραμμα: Από προσωπικό ενδιαφέρον», ανά «Θεματική Ενότητα»

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4	
Ναι	72,7%	52,6%	85,7%	73,7%	90,9%	88,9%	100,0%	62,5%	65,0%	81,3%	84,2%	81,0%	84,2%	66,7%	82,4%	76,9%	76,7%
Όχι	27,3%	47,4%	14,3%	26,3%	9,1%	11,1%		37,5%	35,0%	18,8%	15,8%	19,0%	15,8%	33,3%	17,6%	23,1%	23,3%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Το προσωπικό ενδιαφέρον αποτελεί επίσης ισχυρό –αν και λιγότερο σε σχέση με αυτό του εμπλουτισμού των γνώσεων- κίνητρο επιλογής του προγράμματος εκπαίδευσης από τους εκπαιδευόμενους. Όπως προκύπτει από τον Πίνακα 10 οι ερωτώμενοι/ες σε ποσοστό 76,7% δηλώνουν ότι αποτέλεσε λόγο συμμετοχής, ενώ σε ποσοστό 23,3% όχι. Και στην περίπτωση του συγκεκριμένου κριτηρίου στη «Θεματική Ενότητα» 2.3 σημειώνεται η υψηλότερη συμφωνία (100,0%), ενώ στη «Θεματική Ενότητα» 1.2 ο μεγαλύτερος βαθμός ασυμφωνίας (47,4%).

Στον Πίνακα 11 που ακολουθεί καταγράφεται εάν και κατά πόσο διάφοροι κοινωνικοί λόγοι αποτέλεσαν κίνητρο συμμετοχής στα παρεχόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα.

Πίνακας 11

Τοποθέτηση των ερωτώμενων στην ερώτηση «Λόγοι συμμετοχής στο πρόγραμμα: Για κοινωνικούς λόγους», ανά «Θεματική Ενότητα»

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4	
Ναι	9,1%	15,8%	50,0%	11,1%	27,3%	11,1%	100,0%	25,0%	20,0%	25,0%	20,0%	42,1%	26,3%	11,1%	17,6%	38,5%	24,4%
Όχι	90,9%	84,2%	50,0%	88,9%	72,7%	88,9%		75,0%	80,0%	75,0%	80,0%	57,9%	73,7%	88,9%	82,4%	61,5%	75,6%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Σε αντίθεση με το προσωπικό ενδιαφέρον και την ανάγκη εμπλουτισμού των γνώσεων οι «κοινωνικοί λόγοι» δεν προκρίνονται ως κίνητρο συμμετοχής στο πρόγραμμα εκπαίδευσης. Οι ερωτώμενοι/ες μόλις σε ποσοστό 24,4% δηλώνουν πως κοινωνικοί λόγοι αποτέλεσαν κριτήριο συμμετοχής στα εκπαιδευτικά προγράμματα, ενώ σε ποσοστό 75,6% όχι. Στη «Θεματική Ενότητα» 2.3 σημειώνονται ο υψηλότερος βαθμός συμφωνίας (100,0%), ενώ στη «Θεματική Ενότητα» 1.1 ο χαμηλότερος (90,9%).

Στον Πίνακα 12 που ακολουθεί καταγράφεται ο βαθμός στον οποίο λόγοι επαγγελματικής εξέλιξης αποτέλεσαν κίνητρο συμμετοχής στα παρεχόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα.

Πίνακας 12

Τοποθέτηση των ερωτώμενων στην ερώτηση «Λόγοι συμμετοχής στο πρόγραμμα: Για λόγους επαγγελματικής εξέλιξης», ανά «Θεματική Ενότητα»

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4	
Ναι	18,2%	26,3%	31,3%		36,4%	11,1%	100,0%	50,0%	30,0%	37,5%	26,3%	55,0%	26,3%	33,3%	23,5%	30,8%	29,7%
Όχι	81,8%	73,7%	68,8%	100,0%	63,6%	88,9%		50,0%	70,0%	62,5%	73,7%	45,0%	73,7%	66,7%	76,5%	69,2%	70,3%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Παρόμοια στάση με τους κοινωνικούς λόγους ως κίνητρο συμμετοχής στα προγράμματα εκπαίδευσης καταγράφονται και αναφορικά με αυτούς περί επαγγελματικής εξέλιξης. Στο σύνολο των «Θεματικών Ενότητων» περίπου ένας στους τρεις μόνο ερωτώμενους/ες δηλώνει

ως κίνητρο συμμετοχής λόγους επαγγελματικής εξέλιξης (29,7% έναντι 70,3%). Ο υψηλότερος βαθμός συμφωνίας σημειώνεται στη «Θεματική Ενότητα» 2.3 (100,0%), ενώ ο χαμηλότερος στη «Θεματική Ενότητα» 1.4 (100,0%).

Συμπερασματικά, ο εμπλουτισμός των γνώσεων και το προσωπικό ενδιαφέρον δηλώνονται περισσότερο ως κίνητρα συμμετοχής στα προγράμματα εκπαίδευσης, παρά λόγοι κοινωνικοί ή επαγγελματικής εξέλιξης.

Δ. Αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του προγράμματος σπουδών

Στους πίνακες 13, 14, 15, 16 και 17 που παρατίθενται στη συνέχεια εξετάζονται οι τοποθετήσεις των ερωτώμενων αναφορικά με τη δομή, την οργάνωση και εν γένει αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Ειδικότερα, καταγράφονται αξιολογήσεις των ερωτώμενων σχετικά με την επάρκεια της χρονικής διάρκειας των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, τα ωρολόγια προγράμματα και τα προγράμματα σπουδών, καθώς και την κατανομή του χρόνου εκπαίδευσης ανάμεσα σε θεωρία (διαλέξεις) και πρακτική εξάσκηση (εργαστήρια).

Στον Πίνακα 13 που ακολουθεί εμπεριέχονται αξιολογήσεις αναφορικά με την επάρκεια της χρονικής διάρκειας των εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Πίνακας 13

Τοποθέτηση των ερωτώμενων στην ερώτηση: «Η διάρκεια του προγράμματος κάλυψε τις απαιτήσεις και τα κίνητρα που είχατε να συμμετέχετε;», ανά «Θεματική Ενότητα»

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4	
Πάρα πολύ	27,3%	26,3%	54,2%	68,4%	18,2%	33,3%	75,0%	12,5%	35,0%	43,8%	45,0%	36,4%	47,4%	55,6%	52,9%	53,8%	43,6%
Πολύ	63,6%	73,7%	41,7%	31,6%	72,7%	55,6%	25,0%	37,5%	50,0%	50,0%	50,0%	63,6%	52,6%	38,9%	47,1%	46,2%	50,8%
Λίγο	9,1%		4,2%		9,1%	11,1%		50,0%	15,0%	6,3%	5,0%			5,6%			5,6%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Θετική γενικά εικόνα προκύπτει αναφορικά με τη χρονική διάρκεια των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και το κατά πόσο κάλυψε τις απαιτήσεις και τα κίνητρα συμμετοχής των

εκπαιδευόμενων. Από τον Πίνακα 13 συνάγεται πως στο σύνολο των «Θεματικών Ενοτήτων» οι ερωτώμενοι/ες κρίνουν πως η σχετική διάρκεια κάλυψε «πάρα πολύ» (43,6%) και «πολύ» (50,8%) τις απαιτήσεις και τα κίνητρα συμμετοχής, ενώ μόλις ένα ποσοστό της τάξεως του 5,6% διατυπώνει μικρό βαθμό συμφωνίας («λίγο»). Ως προς τις σχετικές αξιολογήσεις διαπιστώνεται πως οι θετικότερες απαντήσεις εκφράζονται στις «Θεματικές Ενότητες» 2.3 (75,0%) και 1.4 (68,4%), ενώ οι λιγότερο θετικές στις «Θεματικές Ενότητες» 2.4 (50,0%) και 2.2 (11,1%).

Στον Πίνακα 14 που ακολουθεί τα παρεχόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα αξιολογούνται από την άποψη του ωρολογίου προγράμματος.

Πίνακας 14

Τοποθέτηση των ερωτώμενων στην ερώτηση: «Το ωρολόγιο πρόγραμμα ήταν ικανοποιητικό;», ανά «Θεματική Ενότητα»

	«Θεματική Ενότητα»																Total
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4	
Πάρα πολύ	9,1%	21,1%	45,8%	36,8%	36,4%	22,2%	75,0%	25,0%	40,0%	56,3%	45,0%	39,1%	47,4%	55,6%	52,9%	53,8%	41,4%
Πολύ	90,9%	78,9%	54,2%	63,2%	63,6%	66,7%	25,0%	75,0%	50,0%	37,5%	55,0%	56,5%	52,6%	38,9%	47,1%	46,2%	56,2%
Λίγο						11,1%			10,0%	6,3%		4,3%		5,6%			2,4%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Θετικά αξιολογούν οι ερωτώμενοι/ες και το ωρολόγιο πρόγραμμα. Όπως προκύπτει από τον Πίνακα 14 στο σύνολο των «Θεματικών Ενοτήτων» το ωρολόγιο πρόγραμμα κρίνεται «πάρα πολύ» ικανοποιητικό σε ποσοστό 41,4% και «πολύ» ικανοποιητικό σε ποσοστό 56,2%. Οι λιγότερο θετικές γνώμες («λίγο ικανοποιητικό») περιορίζονται σε ποσοστό μόλις 2,4%, ενώ δεν υπάρχουν απόλυτα αρνητικές κρίσεις («καθόλου»). Ο υψηλότερος βαθμός θετικής αξιολόγησης του ωρολογίου προγράμματος σημειώνεται στις «Θεματικές Ενότητες» 2.3 (75,0%), και 3.2 (56,3%), ενώ οι λιγότερο θετικές στις «Θεματικές Ενότητες» 2.2 (11,1%) και 3.1 (10,0%).

Στον Πίνακα 15 που ακολουθεί τα παρεχόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα αξιολογούνται από την άποψη του εάν και κατά πόσο κάλυψαν τις προσδοκίες των εκπαιδευόμενων σχετικά με τα επιμέρους γνωστικά αντικείμενα.

Πίνακας 15

Τοποθέτηση των ερωτώμενων στην ερώτηση: «Το πρόγραμμα σπουδών κάλυψε τις προσδοκίες σας σχετικά με το γνωστικό αντικείμενο;», ανά «Θεματική Ενότητα»

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4	
Πάρα πολύ	45,5%	31,6%	60,9%	63,2%	36,4%	44,4%	100,0%		50,0%	46,7%	40,0%	52,2%	63,2%	55,6%	47,1%	46,2%	49,0%
Πολύ	54,5%	63,2%	34,8%	31,6%	45,5%	44,4%		75,0%	50,0%	46,7%	55,0%	34,8%	36,8%	27,8%	52,9%	53,8%	44,6%
Λίγο		5,3%	4,3%	5,3%	18,2%	11,1%		25,0%		6,7%	5,0%	13,0%		16,7%			6,4%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα κάλυψαν σε μεγάλο βαθμό τις προσδοκίες των εκπαιδευόμενων. Από τον Πίνακα 15 διαπιστώνεται ότι στο σύνολο των «Θεματικών Ενοτήτων» η πλειοψηφία των ερωτώμενων δηλώνει ότι οι σχετικές προσδοκίες καλύφθηκαν «πάρα πολύ» (49,0%) και «πολύ» (44,6%). Οι λιγότερο θετικές απαντήσεις αποτελούν το 6,4% των ερωτηθέντων, ενώ δεν υφίστανται απόλυτα αρνητικές απαντήσεις («καθόλου»). Οι θετικότερες γνώμες εκφράζονται στο πλαίσιο των «Θεματικών ενοτήτων» 2.3 (100,0%) και 1.4 (63,2%), ενώ οι λιγότερο θετικές στις «Θεματικές Ενότητες» 2.1 (18,2%) και 4.2 (16,7%).

Στον Πίνακα 16 που ακολουθεί τα παρεχόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα αξιολογούνται σε σχέση με τα επιμέρους «Θεματικά Πεδία».

Πίνακας 16

Τοποθέτηση των ερωτώμενων στην ερώτηση: «Το πρόγραμμα σπουδών σε σχέση με το θεματικό πεδίο ήταν;», ανά «Θεματική Ενότητα»

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4	
Πλήρες	54,5%	38,9%	73,9%	78,9%	45,5%	44,4%	75,0%	12,5%	60,0%	87,5%	45,0%	69,6%	68,4%	66,7%	64,7%	61,5%	61,4%
Μάλλον πλήρες	45,5%	61,1%	26,1%	15,8%	45,5%	33,3%	25,0%	62,5%	40,0%	6,3%	55,0%	30,4%	31,6%	22,2%	35,3%	38,5%	34,9%
Μάλλον ανεπαρκές				5,3%	9,1%	22,2%		25,0%		6,3%				11,1%			3,6%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Από τον Πίνακα 16 διαπιστώνεται πως θετικές γνώμες εκφράζονται στην πλειοψηφία των «Θεματικών Ενότητων» και αναφορικά με την πληρότητα ή μη των προγραμμάτων σπουδών. Εν προκειμένω, σε ποσοστό 61,4% οι ερωτώμενοι/ες αξιολογούν το πρόγραμμα σπουδών που παρακολούθησαν ως «πλήρες», σε ποσοστό 34,9% ως «μάλλον πλήρες» και μόλις σε ποσοστό 3,6% ως «μάλλον ανεπαρκή». Οι περισσότερες θετικές αξιολογήσεις καταγράφονται στις «Θεματικές Ενότητες» 3.2 (87,5%) και 1.4 (78,9%), ενώ λιγότερο θετικές γνώμες («μάλλον ανεπαρκές») στις «Θεματικές Ενότητες» 2.4 (25,0%) και 2.2 (22,2%).

Στον Πίνακα 17 που ακολουθεί τα παρεχόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα αξιολογούνται από την άποψη της κατανομής του χρόνου ανάμεσα σε διδασκαλία και σε εργαστήρια (workshops).

Πίνακας 17

Τοποθέτηση των ερωτώμενων στην ερώτηση: «Η κατανομή του χρόνου ανάμεσα σε διδασκαλία και εργαστήρια (workshops) ήταν:», ανά «Θεματική Ενότητα»

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4	
Πάρα πολύ	27,3%	21,1%	47,8%	38,9%	27,3%	50,0%	75,0%	12,5%	35,0%	37,5%	35,0%	30,4%	26,3%	50,0%	40,0%	38,5%	35,8%
Πολύ	63,6%	63,2%	47,8%	55,6%	63,6%	37,5%		62,5%	60,0%	56,3%	50,0%	60,9%	63,2%	38,9%	53,3%	53,8%	54,5%
Λίγο	9,1%	15,8%	4,3%	5,6%	9,1%	12,5%	25,0%	25,0%	5,0%	6,3%	15,0%	8,7%	10,5%		6,7%	7,7%	8,9%
Καθόλου														11,1%			0,8%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Θετικά αποτιμάται από τους/ις ερωτώμενους/ες και η κατανομή του χρόνου των εκπαιδευτικών προγραμμάτων ανάμεσα σε διδασκαλία και σε εργαστήρια (workshops). Όπως προκύπτει από τον Πίνακα 17 στο σύνολο των «Θεματικών Ενότητων» οι ερωτώμενοι/ες αξιολογούν σε ποσοστό 35,8% ως «πάρα πολύ» ικανοποιητική την εν λόγω κατανομή, σε ποσοστό 54,5% ως «πολύ ικανοποιητική», σε ποσοστό 8,9% ως «λίγο ικανοποιητική» και μόλις σε ποσοστό 0,8% «καθόλου ικανοποιητική». Το τελευταίο ποσοστό προκύπτει από σχετικές αρνητικές αξιολογήσεις οι οποίες διενεργούνται αποκλειστικά στο πλαίσιο της «Θεματικής Ενότητας» 4.2 (11,1%). Οι περισσότερο θετικές απαντήσεις σημειώνονται στο πλαίσιο της «Θεματικής Ενότητας» 2.3 (75,0%).

Συμπερασματικά, παρά τις διαφοροποιήσεις οι οποίες καταγράφονται στις επιμέρους «Θεματικές Ενότητες», η γενική εικόνα που προκύπτει για τη δομή, τη διάρκεια και την οργάνωση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων είναι θετική.

Ε. Αξιολόγηση των μεθόδων διδασκαλίας και των ικανοτήτων του εκπαιδευτικού προσωπικού
 Στο τμήμα αυτό της έκθεσης αξιολόγησης (Πίνακες 18-25) τα παρεχόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα εξετάζονται από την άποψη των μεθόδων διδασκαλίας και των ικανοτήτων των εκπαιδευτών (γνώσεις, επικοινωνιακή επάρκεια, διευκόλυνση της ενεργητικής συμμετοχής των εκπαιδευόμενων, συνέπεια στην τήρηση του ωρολογίου προγράμματος).

Στον Πίνακα 18 που ακολουθεί τα παρεχόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα αξιολογούνται από την άποψη των μεθόδων διδασκαλίας που υιοθετήθηκαν.

Πίνακας 18

Τοποθέτηση των ερωτώμενων στην ερώτηση: «Από τις μεθόδους διδασκαλίας είστε ικανοποιημένος/η;», ανά «Θεματική Ενότητα»

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4	
Πάρα πολύ	36,4%	47,4%	65,2%	68,4%	45,5%	87,5%	100,0%	25,0%	65,0%	62,5%	45,0%	60,9%	47,4%	66,7%	66,7%	61,5%	58,3%
Πολύ	63,6%	52,6%	30,4%	26,3%	54,5%			62,5%	35,0%	37,5%	45,0%	30,4%	52,6%	22,2%	33,3%	38,5%	37,7%
Λίγο			4,3%	5,3%		12,5%		12,5%			10,0%	8,7%		11,1%			4,0%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα αξιολογούνται θετικά από την άποψη της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Από τον Πίνακα 18 διαπιστώνεται ότι στο σύνολο των «Θεματικών Πεδίων» συντρέχει ικανοποίηση των ερωτώμενων ως προς τις μεθόδους διδασκαλίας που υιοθετούνται, καθώς το 58,3% εξ αυτών δηλώνει «πάρα πολύ» ικανοποιημένο, το 37,7% «πολύ ικανοποιημένο» και μόλις το 4,0% «λίγο ικανοποιημένο», χωρίς να υπάρχουν απόψεις με τις οποίες να εκφράζεται «καθόλου ικανοποίηση».

Η γενική ικανοποίηση που καταγράφεται για τις μεθόδους διδασκαλίας συνδέεται μεταξύ άλλων και με τη συχνή χρήση πρακτικών παραδειγμάτων. Σε συνδυασμό με διάφορες τεχνικές οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια των μαθημάτων από τους εκπαιδευτές (ερωτήσεις-απαντήσεις, συζήτηση στην τάξη, εισήγηση-διάλεξη, ομάδες εργασίας, παιχνίδι

ρόλων, μελέτες περίπτωσης), η συχνή και πολύ συχνή χρήση πρακτικών παραδειγμάτων αποτιμάται ότι συνέβαλε σε σημαντικό βαθμό στην εμπέδωση του γνωστικού αντικείμενου κάθε «Θεματικής Ενότητας». Στους Πίνακες 19 και 20 που ακολουθούν καταγράφεται η άποψη των εκπαιδευόμενων σχετικά με τη χρήση παραδειγμάτων που επεξηγούσαν πρακτικές πτυχές του γνωστικού αντικείμενου εκπαίδευσης, καθώς και στο εάν και κατά πόσο αυτά συνέβαλαν στην εμπέδωσή του.

Πίνακας 19

Τοποθέτηση των ερωτώμενων για τη συχνότητα χρήσης «παραδειγμάτων κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας που επεξηγούσαν πρακτικές πτυχές του αντικείμενου εκπαίδευσης», ανά «Θεματική Ενότητα»

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4	
Πολύ συχνά	45,5%	63,2%	65,2%	73,7%	63,6%	87,5%	75,0%	37,5%	65,0%	75,0%	55,0%	65,2%	47,4%	66,7%	73,3%	53,8%	63,2%
Συχνά	36,4%	36,8%	30,4%	21,1%	27,3%	12,5%	25,0%	37,5%	35,0%	25,0%	35,0%	34,8%	47,4%	27,8%	20,0%	30,8%	31,1%
Μερικές φορές	18,2%		4,3%	5,3%	9,1%			25,0%			10,0%		5,3%	5,6%	6,7%	15,4%	5,7%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Από τον Πίνακα 19 προκύπτει ότι στο σύνολο των «Θεματικών Ενότητων» η χρήση παραδειγμάτων που επεξηγούσαν πρακτικές πτυχές του αντικείμενου εκπαίδευσης ήταν «πολύ συχνή» (63,2%) και «συχνή» (31,1%), ενώ μόνο ένα ποσοστό της τάξεως του 5,7% διαπιστώνει ότι τα εν λόγω παραδείγματα λάβαιναν χώρα «μερικές φορές». Πολύ συχνή χρήση διαπιστώνεται στις «Θεματικές Ενότητες» 2.3 (75,0%) και 3.2 (75,0%), ενώ μερική χρήση στις «Θεματικές Ενότητες» 2.4 (25,0%) και 3.3 (10,0%).

Στον Πίνακα 20 που ακολουθεί εμπεριέχονται αξιολογήσεις των ερωτώμενων σχετικά με το εάν και κατά πόσο η χρήση παραδειγμάτων συνέβαλε στην εμπέδωση των επιμέρους γνωστικών αντικειμένων.

Πίνακας 20

Τοποθέτηση των ερωτώμενων για το εάν «Η χρήση παραδειγμάτων συνέβαλε στην εμπέδωση του αντικειμένου εκπαίδευσης;», ανά «Θεματική Ενότητα»

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4	
Πάρα πολύ	36,4%	63,2%	60,9%	68,4%	63,6%	87,5%	75,0%	37,5%	70,0%	62,5%	60,0%	69,6%	47,4%	66,7%	60,0%	46,2%	61,2%
Πολύ	63,6%	36,8%	39,1%	26,3%	36,4%		25,0%	50,0%	30,0%	37,5%	40,0%	30,4%	52,6%	27,8%	40,0%	53,8%	37,2%
Λίγο				5,3%		12,5%		12,5%						5,6%			1,6%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Από τον Πίνακα 20 διαπιστώνεται πως στο σύνολο των «Θεματικών Ενότητων» οι ερωτώμενοι/ες αξιολογούν ότι η χρήση πρακτικών παραδειγμάτων συνέβαλλε στην εμπέδωση του γνωστικού αντικειμένου εκπαίδευσης «πάρα πολύ» σε ποσοστό 61,2% και «πολύ» σε ποσοστό 37,2%. Μόλις ένα ποσοστό της τάξεως του 1,6% εκτιμά πως η εν λόγω χρήση πρακτικών παραδειγμάτων «λίγο» μόνο συνέβαλε στην εμπέδωση του γνωστικού αντικειμένου εκπαίδευσης. Τα υψηλότερα ποσοστά θετικής αξιολόγησης παρατηρούνται στις «Θεματικές Ενότητες» 2.2 (87,5%) και 2.3 (75,0%), ενώ τα χαμηλότερα στις «Θεματικές Ενότητες» 2.2 (12,5%) και 2.4 (12,5%) τα οποία θα πρέπει να αποδοθούν σε ιδιαιτερότητες που εμφανίζουν τα γνωστικά αντικείμενα στις εν λόγω «Θεματικές Ενότητες» και τα οποία απαιτούν εκτεταμένη χρήση παραδειγμάτων ώστε να γίνουν επαρκώς καταληπτά τα περιεχόμενά τους.

Εκτός από την εκπαιδευτική διαδικασία και τη δομή της οι εκπαιδευόμενοι αξιολόγησαν τους/ις εκπαιδευτές/εύτριες κάθε επιμέρους «Θεματικής Ενότητας» με γνώμονα τη γνώση του αντικειμένου, τη μεταδοτικότητα γνώσεων, τη διευκόλυνση της ενεργητικής συμμετοχής, τη διαμόρφωση κλίματος επικοινωνίας και την τήρηση του ωρολογίου προγράμματος. Ο Πίνακας 21 που ακολουθεί εμπεριέχει στοιχεία αξιολόγησης των εκπαιδευτών/τριών αναφορικά με τη γνώση του αντικειμένου που δίδαξαν.

Πίνακας 21

Αξιολόγηση των εκπαιδευτών ως προς τη «γνώση του αντικειμένου», ανά «Θεματική Ενότητα»

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4	
Λίγο ικανοποιητική		5,3%		5,3%	18,2%	11,1%											2,0%
Πολύ ικανοποιητική	18,2%	15,8%	16,7%		36,4%			50,0%	10,0%	18,8%	20,0%	4,3%	5,3%	5,6%		7,7%	11,9%
Πάρα πολύ ικανοποιητική	81,8%	78,9%	83,3%	94,7%	45,5%	88,9%	100,0%	50,0%	90,0%	81,3%	80,0%	95,7%	94,7%	94,4%	100,0%	92,3%	86,1%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Από τον Πίνακα 21 προκύπτει ότι στην πλειοψηφία τους οι ερωτώμενοι/ες αξιολογούν θετικά τους εκπαιδευτές ως προς τη γνώση του αντικειμένου που δίδαξαν. Στο σύνολο των «Θεματικών Ενότητων» το 86, 1% κρίνει ως «πάρα πολύ ικανοποιητική» τη σχετική γνώση, ως «πολύ ικανοποιητική» το 11,9% και ως «λίγο ικανοποιητική» το 2,0%. Στις «Θεματικές ενότητες» 2.3 και 4.3 καταγράφονται οι θετικότερες αξιολογήσεις (100,0%), ενώ οι λιγότερο θετικές («λίγο ικανοποιητική») καταγράφονται στις «Θεματικές Ενότητες» 2.1 (18,2%) και 2.2 (11,1%).

Στον Πίνακα 22 που ακολουθεί οι εκπαιδευτές/δεύτριες αξιολογούνται από την άποψη της ικανότητάς τους να μεταδίδουν τις γνώσεις τους.

Πίνακας 22

Αξιολόγηση των εκπαιδευτών ως προς τη «μεταδοτικότητα γνώσεων», ανά «Θεματική Ενότητα»

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4	
Λίγο ικανοποιητική				5,3%		11,1%				12,5%		4,3%		5,6%			2,4%
Πολύ ικανοποιητική	63,6%	36,8%	20,8%	10,5%	63,6%	11,1%		75,0%	25,0%	31,3%	25,0%	13,0%	21,1%	11,1%	29,4%	23,1%	26,7%
Πάρα πολύ ικανοποιητική	36,4%	63,2%	79,2%	84,2%	36,4%	77,8%	100,0%	25,0%	75,0%	56,3%	75,0%	82,6%	78,9%	83,3%	70,6%	76,9%	70,9%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Η ικανότητα των εκπαιδευτών/τριών να μεταδίδουν τις γνώσεις τους αξιολογείται ως «πάρα πολύ ικανοποιητική» από το 70,9% των ερωτηθέντων στο σύνολο των «Θεματικών Ενότητων». Ως «πολύ ικανοποιητική» αξιολογείται από το 26,7% και ως «λίγο ικανοποιητική» από μόλις 2,4% των ερωτηθέντων. Οι θετικότερες αξιολογήσεις καταγράφονται στις «Θεματικές Ενότητες» 2.3 (100,0%) και 1.4 (84,2%), ενώ οι λιγότερο θετικές στις «Θεματικές Ενότητες» 3.2 (12,5%) και 2.2 (11,1%).

Στον Πίνακα 23 που ακολουθεί καταγράφονται οι αξιολογήσεις των ερωτώμενων ως προς το εάν και κατά πόσο οι εκπαιδευτές/έτριες διευκόλυναν την ενεργητική συμμετοχή των εκπαιδευόμενων στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Πίνακας 23

Αξιολόγηση των εκπαιδευτών ως προς τη «διευκόλυνση ενεργητικής συμμετοχής των εκπαιδευόμενων στην εκπαιδευτική διαδικασία», ανά «Θεματική Ενότητα»

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4	
Καθόλου ικανοποιητική												4,3%					0,4%
Λίγο ικανοποιητική	18,2%				9,1%	11,1%		62,5%			5,0%		10,5%				4,8%
Πολύ ικανοποιητική	45,5%	42,1%	25,0%	15,8%	18,2%		12,5%	10,0%	31,3%	30,0%	13,0%	21,1%	16,7%	17,6%	23,1%	21,5%	
Πάρα πολύ ικανοποιητική	36,4%	57,9%	75,0%	84,2%	72,7%	88,9%	100,0%	25,0%	90,0%	68,8%	65,0%	82,6%	68,4%	83,3%	82,4%	76,9%	73,3%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Από τον Πίνακα 23 προκύπτουν θετικές αξιολογήσεις αναφορικά με τη διευκόλυνση της ενεργητικής συμμετοχής των εκπαιδευόμενων στην εκπαιδευτική διαδικασία από τους/ις διδάσκοντες/ουσες. Στο σύνολο των «Θεματικών Ενότητων» οι ερωτώμενοι/ες κρίνουν σε ποσοστό 73,3% ως «πάρα πολύ ικανοποιητική» τη σχετική επίδοση των εκπαιδευτών/τριών και ως «πολύ ικανοποιητική» σε ποσοστό 21,5%. Οι λιγότερο θετικές αξιολογήσεις αφορούν σε ποσοστό 4,8% γνώμες για «λίγο ικανοποιητική» επίδοση των εκπαιδευτών/τριών στη διευκόλυνση της ενεργητικής συμμετοχής των εκπαιδευόμενων και σε ποσοστό 0,4% για «καθόλου ικανοποιητική» επίδοση. Οι θετικότερες αξιολογήσεις καταγράφονται στις «Θεματικές Ενότητες» 2.3 (100,0%) και 3.1 (90,0%), ενώ οι λιγότερο θετικές στις «Θεματικές Ενότητες» 3.4 (4,3% «καθόλου ικανοποιητική») και 2.4 (62,5% «λίγο ικανοποιητική»).

Στον Πίνακα 24 που ακολουθεί οι εκπαιδευτές/δευτέριες αξιολογούνται ως προς την ικανότητά τους να διαμορφώνουν κλίμα επικοινωνίας.

Πίνακας 24

Αξιολόγηση των εκπαιδευτών ως προς τη «διαμόρφωση κλίματος επικοινωνίας», ανά «Θεματική Ενότητα»

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο	
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4		
Λίγο ικανοποιητική	18,2%	5,3%	4,2%		9,1%	11,1%		37,5%					4,3%	5,3%				4,4%
Πολύ ικανοποιητική	54,5%	21,1%	8,3%	15,8%	18,2%			37,5%	25,0%	12,5%	25,0%	8,7%	10,5%	5,6%			7,7%	15,1%
Πάρα πολύ ικανοποιητική	27,3%	73,7%	87,5%	84,2%	72,7%	88,9%	100,0%	25,0%	75,0%	87,5%	75,0%	87,0%	84,2%	94,4%	100,0%	92,3%	80,5%	
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Αναφορικά με την ικανότητα των εκπαιδευτών να διαμορφώνουν κλίμα επικοινωνίας οι γνώμες που διατυπώνονται οδηγούν στο συμπέρασμα ότι οι σχετικές επιδόσεις των εκπαιδευτών αξιολογούνται θετικά. Όπως προκύπτει από τον Πίνακα 24 στο σύνολο των «Θεματικών Ενοτήτων» το 80,5% των ερωτώμενων αξιολογεί ως «πάρα πολύ ικανοποιητική» την επίδοση των εκπαιδευτών/τριών στη διαμόρφωση κλίματος επικοινωνίας και σε ποσοστό 15,1% ως «πολύ ικανοποιητική». Η αξιολόγηση των σχετικών επιδόσεων ως «λίγο ικανοποιητική» ανέρχεται, στο σύνολο των «Θεματικών Ενοτήτων», στο 4,4%, ενώ δεν υπάρχουν γνώμες με τις οποίες να αξιολογείται ως «καθόλου ικανοποιητική» η σχετική επίδοση των εκπαιδευτών/τριών. Οι θετικότερες γνώμες εκφράζονται στο πλαίσιο των «Θεματικών Ενοτήτων» 2.3 (100,0%) και 4.3 (100,0%), ενώ οι λιγότερο θετικές στις «Θεματικές Ενοότητες» 2.4 (37,5%) και 1.1 (18,2%).

Στον Πίνακα 25 που ακολουθεί καταγράφονται αξιολογήσεις των εκπαιδευόμενων αναφορικά με τη συνέπεια τήρησης του ωρολογίου προγράμματος από τους/ις εκπαιδευτές/δευτέριες.

Πίνακας 25

Αξιολόγηση των εκπαιδευτών ως προς τη «συνέπεια τήρησης του ωρολογίου προγράμματος», ανά «Θεματική Ενότητα»

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο	
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4		
Καθόλου ικανοποιητική	9,1%			5,3%														0,8%
Λίγο ικανοποιητική	9,1%					11,1%		12,5%					4,3%					1,6%
Πολύ ικανοποιητική	27,3%	10,5%	25,0%	5,3%	27,3%		37,5%	15,0%	12,5%	10,0%	4,3%	10,5%	11,1%				12,0%	
Πάρα πολύ ικανοποιητική	54,5%	89,5%	75,0%	89,5%	72,7%	88,9%	100,0%	50,0%	85,0%	87,5%	90,0%	91,3%	89,5%	88,9%	100,0%	100,0%	85,7%	
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Από τον Πίνακα 25 προκύπτει ότι στην πλειοψηφία τους οι ερωτώμενοι/ες αξιολογούν θετικά τους/ις εκπαιδευτές/δευτρίες ως προς την τήρηση του ωρολογίου προγράμματος. Στο σύνολο των «Θεματικών Ενότητων» οι ερωτώμενοι/ες αξιολογούν ως «πάρα πολύ ικανοποιητική» την τήρηση του ωρολογίου προγράμματος σε ποσοστό 85,7% και ως «πολύ ικανοποιητική» σε ποσοστό 12,0%. Οι λιγότερο θετικές αξιολογήσεις αποτελούν το 1,6% («λίγο ικανοποιητική») και 0,8% («καθόλου ικανοποιητική»). Οι θετικότερες αξιολογήσεις καταγράφονται στις «Θεματικές Ενότητες» 2.3 (100,0%), 4.3 (100,0%) και 4.4 (100,0%), ενώ οι αρνητικότερες στην 1.1 (9,1%) και 1.4 (5,3%).

ΣΤ. Αξιολόγηση επιπτώσεων του προγράμματος στους εκπαιδευόμενους

Στο τμήμα αυτό της αξιολόγησης εξετάζονται επιπτώσεις των εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε τρία επιμέρους επίπεδα: Πρώτον, στο επίπεδο της γνωστικής και συναισθηματικής επίδρασης. Εξετάζονται παράμετροι όπως η ανταπόκριση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων στις απαιτήσεις των εκπαιδευόμενων, η δυνατότητα πρακτικής αξιοποίησης των γνώσεων που μεταβιβάστηκαν, η συμβολή των εκπαιδευτικών προγραμμάτων στην αύξηση της αυτοεκτίμησης και στην ανάπτυξη πνεύματος καινοτομίας, καθώς και στην αναγνώριση της αξίας της γνώσης. Δεύτερον, στο επίπεδο των επιπτώσεων οι οποίες αναφέρονται στην κοινωνική δράση των εκπαιδευόμενων. Εξετάζονται διαστάσεις όπως η βελτίωση των κοινωνικών επαφών, η παρακίνηση σε ενεργό κοινωνική συμμετοχή και η θετικότερη πρόσληψη του κοινωνικού περιβάλλοντος. Τρίτον, στο επίπεδο της δυναμικής κινητοποίησης για συμμετοχή ή προτροπή άλλων σε συμμετοχή σε ανάλογα προγράμματα εκπαίδευσης. Οι διαστάσεις αυτές είναι ιδιαίτερα σημαντικές για την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων με δεδομένο ότι αυτά δεν αποσκοπούν απλώς στη μεταβίβαση γνώσεων, αλλά επιδιώκεται η ανάπτυξη κριτικού-φιλοσοφικού προβληματισμού με άμεσες πρακτικές επενέργειες στην καθημερινή κοινωνική δράση των εκπαιδευόμενων.

Στον Πίνακα 26 που ακολουθεί καταγράφονται αξιολογήσεις των ερωτώμενων σχετικά με το εάν και κατά πόσο πέτυχαν τους στόχους που έθεσαν ξεκινώντας τα συγκεκριμένα εκπαιδευτικά προγράμματα.

Πίνακας 26

Τοποθέτηση των ερωτώμενων στην ερώτηση «Όσον αφορά στην επίτευξη των στόχων που είχατε ξεκινώντας αυτό το πρόγραμμα σπουδών είστε ικανοποιημένοι/ες:», ανά «Θεματική Ενότητα»

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4	
Πάρα πολύ	27,3%	36,8%	56,5%	57,9%	36,4%	44,4%	75,0%	12,5%	75,0%	56,3%	40,0%	52,2%	57,9%	61,1%	64,7%	53,8%	52,0%
Πολύ	72,7%	57,9%	39,1%	36,8%	45,5%	33,3%	25,0%	37,5%	25,0%	37,5%	60,0%	39,1%	42,1%	27,8%	29,4%	46,2%	41,2%
Λίγο		5,3%	4,3%	5,3%	18,2%	22,2%		50,0%		6,3%		8,7%	11,1%	5,9%			6,8%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Από τον Πίνακα 26 προκύπτει πως στο σύνολο των «Θεματικών Ενοτήτων» οι ερωτώμενοι/ες στην πλειοψηφία τους δηλώνουν πως πέτυχαν τους στόχους τους. Το 52,0% των ερωτώμενων δηλώνει πως πέτυχε τους στόχους του «πάρα πολύ», το 41,2% «πολύ», το 6,8% «λίγο», ενώ δεν υπάρχουν αρνητικές αξιολογήσεις («καθόλου»). Οι θετικότερες αξιολογήσεις καταγράφονται στις «Θεματικές Ενότητες» 2.3 (75,0%) και 3.1 (75,0%), ενώ οι λιγότερο θετικές στις «Θεματικές Ενότητες» 2.4 (50,0%) και 2.2 (22,2%).

Στον Πίνακα 27 που ακολουθεί αποτυπώνονται οι αξιολογήσεις των ερωτώμενων σχετικά με την ανταπόκριση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων στην απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων.

Πίνακας 27

Τοποθέτηση των ερωτώμενων στην ερώτηση «Ανταπόκριση του προγράμματος στις ανάγκες σας για απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων:», ανά «Θεματική Ενότητα»

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4	
Πάρα πολύ	40,0%	26,3%	58,3%	57,9%	40,0%	55,6%	75,0%		70,0%	37,5%	40,0%	52,2%	68,4%	55,6%	70,6%	53,8%	51,4%
Πολύ	60,0%	73,7%	37,5%	36,8%	50,0%	33,3%	25,0%	75,0%	30,0%	56,3%	55,0%	39,1%	31,6%	33,3%	29,4%	46,2%	43,8%
Λίγο			4,2%	5,3%	10,0%	11,1%		25,0%		6,3%	5,0%	8,7%		11,1%			4,8%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Όπως διαπιστώνεται από τον Πίνακα 27 τα εκπαιδευτικά προγράμματα ανταποκρίθηκαν θετικά σε μεγάλο βαθμό στις ανάγκες των εκπαιδευόμενων για απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων. Στο σύνολο των «Θεματικών Ενοτήτων» το 51,4% των ερωτώμενων δηλώνει πως τα εκπαιδευτικά προγράμματα ανταποκρίθηκαν «πάρα πολύ» προς αυτήν την κατεύθυνση και «πολύ» σε ποσοστό 43,8%. Οι λιγότερο θετικές αξιολογήσεις («λίγο») αφορούν το 4,8% των ερωτηθέντων, ενώ δεν υπάρχουν αρνητικές αξιολογήσεις («καθόλου»). Οι θετικότερες αξιολογήσεις καταγράφονται στις «Θεματικές Ενότητες» 2.3 (75,0%) και 4.3 (70,6%), ενώ οι λιγότερο θετικές στις «Θεματικές Ενότητες» 2.4 (25,0%), 2.2 (11,1%) και 4.2 (11,1%). Στον Πίνακα 28 που ακολουθεί οι ερωτώμενοι αξιολογούν τα εκπαιδευτικά προγράμματα από την άποψη της δυνατότητας για αξιοποίηση των παρεχόμενων γνώσεων.

Στον Πίνακα 28 που ακολουθεί οι ερωτώμενοι/ες αξιολογούν τη δυνατότητα πρακτικής αξιοποίησης των παρεχόμενων γνώσεων από τα εκπαιδευτικά προγράμματα.

Πίνακας 28

Τοποθέτηση των ερωτώμενων στην ερώτηση «Δυνατότητα χρησιμοποίησης των γνώσεων από το συγκεκριμένο πρόγραμμα εκπαίδευσης:», ανά «Θεματική Ενότητα»

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4	
Πάρα πολύ	40,0%	16,7%	47,8%	47,4%	45,5%	44,4%	75,0%		40,0%	56,3%	25,0%	26,1%	47,4%	38,9%	41,2%	38,5%	38,3%
Πολύ	50,0%	72,2%	52,2%	47,4%	54,5%	11,1%	25,0%	50,0%	55,0%	31,3%	70,0%	69,6%	52,6%	44,4%	52,9%	61,5%	53,2%
Λίγο	10,0%	11,1%		5,3%		44,4%		50,0%	5,0%	12,5%	5,0%	4,3%		16,7%	5,9%		8,5%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Θετικά αξιολογείται από τους/ις ερωτώμενους/ες η δυνατότητα χρησιμοποίησης των παρεχόμενων γνώσεων από τα εκπαιδευτικά προγράμματα. Στο σύνολο των «Θεματικών Ενότητων» οι ερωτώμενοι/ες εκτιμούν ότι η σχετική δυνατότητα συντρέχει «πάρα πολύ» σε ποσοστό 38,3% και «πολύ» σε ποσοστό 53,2%. Οι λιγότερο θετικές γνώμες («λίγο») ανέρχονται στο 8,5%. Οι θετικότερες αξιολογήσεις καταγράφονται στις «Θεματικές Ενότητες» 2.3 (75,0%) και 3.2 (56,3%), ενώ οι λιγότερο θετικές στις «Θεματικές Ενότητες» 2.4 (50,0%) και 2.2 (44,4%).

Στον Πίνακα 29 που ακολουθεί οι ερωτώμενοι αξιολογούν τα παρεχόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα από την άποψη του πνεύματος καινοτομίας που διαμόρφωσαν.

Πίνακας 29

Τοποθέτηση των ερωτώμενων σχετικά με την ανάπτυξη πνεύματος καινοτομίας από την παρακολούθηση του προγράμματος, ανά «Θεματική Ενότητα»

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4	
Υψηλός	71,4%	53,3%	50,0%	47,1%	36,4%	50,0%	33,3%	12,5%	58,8%	37,5%	26,3%	45,0%	50,0%	29,4%	64,3%	16,7%	43,2%
Μάλλον υψηλός		40,0%	45,0%	52,9%	54,5%	25,0%	33,3%	62,5%	23,5%	56,3%	52,6%	45,0%	38,9%	41,2%	28,6%	66,7%	43,2%
Μάλλον χαμηλός	14,3%	6,7%				25,0%	33,3%	12,5%	17,6%		15,8%	5,0%	11,1%	17,6%	7,1%	16,7%	9,5%
Χαμηλός	14,3%		5,0%		9,1%			12,5%		6,3%	5,3%	5,0%		11,8%			4,1%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Από τον Πίνακα 29 τεκμαίρεται πως τα εκπαιδευτικά προγράμματα αξιολογούνται θετικά από τους/ις ερωτώμενους/ες ως προς τη διαμόρφωση και μετάδοση πνεύματος καινοτομίας. Οι ερωτώμενοι/ες στο σύνολο των θεματικών πεδίων διαπιστώνουν σε ποσοστό 43,2% «υψηλό» βαθμό σχετικής επίπτωσης, σε ποσοστό 43,2% «μάλλον υψηλό», σε ποσοστό 9,5% «μάλλον χαμηλό» και «χαμηλό» σε ποσοστό 4,1%. Οι θετικότερες σχετικές αξιολογήσεις καταγράφονται στο θεματικό πεδίο 1 (52,5%), ενώ οι λιγότερο θετικές στο θεματικό πεδίο 2 (6,7%).

Στον Πίνακα 30 που ακολουθεί οι ερωτώμενοι/ες αξιολογούν την επίδραση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων ως προς τη συμβολή τους στην ανάδειξη της σημασίας της γνώσης σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο.

Πίνακας 30

Τοποθέτηση των ερωτώμενων σχετικά με την αναγνώριση της αξίας της γνώσης από την παρακολούθηση του προγράμματος, ανά «Θεματική Ενότητα»

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4	
Υψηλός	90,0%	68,8%	81,8%	77,8%	81,8%	88,9%	66,7%	37,5%	100,0%	100,0%	85,0%	85,7%	78,9%	82,4%	80,0%	53,8%	81,1%
Μάλλον υψηλός	10,0%	31,3%	18,2%	22,2%	18,2%		33,3%	62,5%			15,0%	14,3%	21,1%	11,8%	20,0%	46,2%	18,1%
Μάλλον χαμηλός														5,9%			0,4%
Χαμηλός						11,1%											0,4%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Η συμβολή των εκπαιδευτικών προγραμμάτων στην αναγνώριση της αξίας της γνώσης σε ατομικό και σε συλλογικό επίπεδο πιστοποιείται από τη συντριπτική πλειοψηφία των ερωτώμενων. Στο σύνολο των «Θεματικών Ενότητων» οι ερωτώμενοι/ες κρίνουν πως η σχετική αναγνώριση υπήρξε «υψηλή» σε ποσοστό 81,1% και «μάλλον υψηλή» σε ποσοστό 18,1%. Οι λιγότερο θετικές αξιολογήσεις περιορίζονται σε ένα ποσοστό 0,4% στην αξιολόγηση «μάλλον χαμηλός» και 0,4% επίσης στην αξιολόγηση «χαμηλός». Οι θετικότερες αξιολογήσεις καταγράφονται στις «Θεματικές Ενότητες» 3.1 (100,0%) και 3.2 (100,0%), ενώ οι λιγότερο θετικές στις «Θεματικές Ενότητες» 2.2 («χαμηλός» 11,1%) και 4.2 («μάλλον χαμηλός» 5,9%).

Στον Πίνακα 31 που ακολουθεί καταγράφονται αξιολογήσεις των εκπαιδευτικών προγραμμάτων από την άποψη της συμβολής τους στην αύξηση της αυτοεκτίμησης των εκπαιδευομένων.

Πίνακας 31

Τοποθέτηση των ερωτώμενων σχετικά με το βαθμό αύξησης της αυτοεκτίμησης από την παρακολούθηση του προγράμματος, ανά «Θεματική Ενότητα»

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4	
Υψηλός	42,9%	40,0%	60,9%	43,8%	54,5%	62,5%	33,3%	25,0%	52,9%	43,8%	21,1%	23,8%	66,7%	41,2%	46,7%	25,0%	43,4%
Μάλλον υψηλός	28,6%	53,3%	39,1%	50,0%	36,4%	25,0%	66,7%	50,0%	41,2%	31,3%	68,4%	66,7%	33,3%	58,8%	46,7%	75,0%	48,7%
Μάλλον χαμηλός	14,3%			6,3%	9,1%	12,5%		12,5%		25,0%	5,3%	9,5%			6,7%		5,8%
Χαμηλός	14,3%	6,7%						12,5%	5,9%		5,3%						2,2%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Από τον Πίνακα 31 διαπιστώνεται πως οι ερωτώμενοι/ες αξιολογούν ότι τα παρεχόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα επέδρασαν θετικά στην αύξηση της αυτοεκτίμησής τους. Στο σύνολο των «Θεματικών Ενότητων» ο σχετικός βαθμός επίδρασης διαπιστώνεται ως «υψηλός» σε ποσοστό 43,4% και ως «μάλλον υψηλός» σε ποσοστό 48,7%. Οι λιγότερο θετικές εκτιμήσεις ανέρχονται σε 5,8% στην αξιολόγηση «μάλλον χαμηλός» και σε 2,2% στην αξιολόγηση «χαμηλός». Οι θετικότερες αξιολογήσεις καταγράφονται στις «Θεματικές Ενότητες» 2.2 (62,5%) και 4.1 (66,7%), ενώ οι λιγότερο θετικές στις «Θεματικές Ενότητες» 1.1 (14,3% «χαμηλός») και 2.4 (12,5% «χαμηλός»).

Στον Πίνακα 32 που ακολουθεί τα παρεχόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα αξιολογούνται από την άποψη της συμβολής τους στην ανάπτυξη αισθήματος ανεξαρτησίας από τους/ις εκπαιδευόμενους/ες.

Πίνακας 32

Τοποθέτηση των ερωτώμενων σχετικά με το βαθμό ανάπτυξης αισθήματος ανεξαρτησίας από την παρακολούθηση του προγράμματος, ανά «Θεματική Ενότητα»

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4	
Υψηλός	57,1%	30,8%	52,4%	57,1%	9,1%	25,0%	33,3%	37,5%	47,4%	37,5%	27,8%	20,0%	44,4%	18,8%	31,3%	38,5%	35,7%
Μάλλον υψηλός	14,3%	61,5%	47,6%	35,7%	81,8%	62,5%	66,7%	37,5%	42,1%	37,5%	61,1%	70,0%	55,6%	56,3%	62,5%	61,5%	53,8%
Μάλλον χαμηλός		7,7%		7,1%	9,1%			12,5%		18,8%	5,6%	10,0%		25,0%	6,3%		6,8%
Χαμηλός	28,6%					12,5%		12,5%	10,5%	6,3%	5,6%						3,6%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Θετική αξιολόγηση συντρέχει αναφορικά με την ανάπτυξη αισθήματος ανεξαρτησίας στους/ις εκπαιδευόμενους/ες από τα παρεχόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα. Στο σύνολο των «Θεματικών Ενότητων» οι ερωτώμενοι/ες εκτιμούν ότι ο σχετικός βαθμός υπήρξε «υψηλός» σε ποσοστό 35,7% και «μάλλον υψηλός» σε ποσοστό 53,8%. Οι λιγότερο θετικές γνώμες ανέρχονται σε 6,8% στην αξιολόγηση «μάλλον χαμηλός» και 3,6% στην αξιολόγηση «χαμηλός». Οι θετικότερες αξιολογήσεις εντοπίζονται στις «Θεματικές Ενότητες» 1.1 (57,1%) και 1.4 (57,1%), ενώ οι λιγότερο θετικές στις «Θεματικές Ενότητες» 1.1 (28,6%) και 2.2 (12,5%).

Στον Πίνακα 33 που ακολουθεί καταγράφονται αξιολογήσεις των εκπαιδευόμενων αναφορικά με τον βαθμό ανάπτυξης αισθήματος ικανοποίησης από τα παρεχόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα λόγω του ότι «ολοκληρώθηκε κάτι με επιτυχία».

Πίνακας 33

Τοποθέτηση των ερωτώμενων σχετικά με το βαθμό ανάπτυξης αισθήματος ικανοποίησης από την παρακολούθηση του προγράμματος γιατί «ολοκληρώσα κάτι με επιτυχία», ανά «Θεματική Ενότητα»

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4	
Υψηλός	50,0%	43,8%	63,2%	68,8%	63,6%	50,0%	33,3%	37,5%	58,8%	66,7%	57,9%	66,7%	70,6%	56,3%	56,3%	33,3%	57,7%
Μάλλον υψηλός	25,0%	50,0%	26,3%	25,0%	27,3%	25,0%	33,3%	62,5%	29,4%	20,0%	42,1%	28,6%	23,5%	43,8%	25,0%	58,3%	33,3%
Μάλλον χαμηλός	12,5%	6,3%	10,5%	6,3%			33,3%		11,8%	6,7%			5,9%		12,5%		5,4%
Χαμηλός	12,5%				9,1%	25,0%				6,7%		4,8%			6,3%	8,3%	3,6%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Από τον Πίνακα 33 προκύπτει ότι στην πλειοψηφία τους οι ερωτώμενοι/ες αξιολογούν ότι σε μεγάλο βαθμό τα παρεχόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα συνέβαλαν στην ανάπτυξη αισθήματος ικανοποίησης γιατί «ολοκληρώθηκε κάτι με επιτυχία. Στο σύνολο των «Θεματικών Ενότητων» το 57,7% των ερωτώμενων διαπιστώνει ότι ο σχετικός βαθμός ικανοποίησης είναι «υψηλός» και το 33,3% «μάλλον υψηλός». Οι λιγότερο θετικές αξιολογήσεις ανέρχονται σε ποσοστό 5,4% στην επιλογή «μάλλον χαμηλός» και σε 3,6% στην επιλογή «χαμηλός». Οι θετικότερες αξιολογήσεις καταγράφονται στις «Θεματικές Ενότητες» 4.1 (70,6%) και 1.4 (68,8%), ενώ οι λιγότερο θετικές στις «Θεματικές Ενότητες» 2.2 (25,0%) και 2.1 (9,1%).

Στον Πίνακα 34 που ακολουθεί τα παρεχόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα αξιολογούνται από την άποψη της συμβολής τους στην ανάπτυξη αισθήματος εμπιστοσύνης των εκπαιδευόμενων προς τους γύρω τους.

Πίνακας 34

Τοποθέτηση των ερωτώμενων σχετικά με το βαθμό «ανάπτυξης αισθήματος εμπιστοσύνης προς τους γύρω μου» από την παρακολούθηση του προγράμματος, ανά «Θεματική Ενότητα»

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4	
Υψηλός	25,0%	57,1%	35,0%	42,9%	18,2%	50,0%	33,3%	12,5%	47,4%	25,0%	22,2%	26,3%	35,7%	31,3%	42,9%	9,1%	32,9%
Μάλλον υψηλός	50,0%	28,6%	55,0%	57,1%	63,6%	12,5%	66,7%	62,5%	36,8%	37,5%	61,1%	52,6%	50,0%	37,5%	35,7%	54,5%	46,9%
Μάλλον χαμηλός	25,0%	14,3%	10,0%		9,1%	12,5%		12,5%	5,3%	25,0%	11,1%	21,1%	14,3%	25,0%	21,4%	36,4%	15,5%
Χαμηλός					9,1%	25,0%		12,5%	10,5%	12,5%	5,6%			6,3%			4,7%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Στον Πίνακα 34 αποτυπώνεται μια γενικώς θετική αξιολόγηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων από την άποψη της ανάπτυξης αισθήματος εμπιστοσύνης που εμφύσησαν στους εκπαιδευόμενους για τους γύρω τους. Στο σύνολο των «Θεματικών Ενότητων» το 32,9% αξιολογεί ως «υψηλό» το σχετικό βαθμό επίδρασης των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και σε ποσοστό 46,9% ως «μάλλον υψηλό». Οι λιγότερο θετικές αξιολογήσεις ανέρχονται σε 15,5% στην επιλογή «μάλλον χαμηλός» και 4,7% στην επιλογή «χαμηλός». Οι θετικότερες αξιολογήσεις καταγράφονται στις «Θεματικές Ενότητες» 1.2 (57,1%) και 2.2 (50,0%), ενώ οι λιγότερο θετικές στις «Θεματικές Ενότητες» 2.2 (25,0%) και 2.4 (12,5%).

Στον Πίνακα 35 που ακολουθεί καταγράφονται αξιολογήσεις αναφορικά με την επίδραση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων στη βελτίωση των κοινωνικών επαφών των εκπαιδευόμενων.

Πίνακας 35

Τοποθέτηση των ερωτώμενων σχετικά με τη βελτίωση των κοινωνικών επαφών από την παρακολούθηση του προγράμματος, ανά «Θεματική Ενότητα»

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4	
Υψηλός	42,9%	41,2%	50,0%	50,0%	36,4%	42,9%	33,3%	12,5%	52,6%	25,0%	52,6%	60,0%	55,6%	35,3%	35,7%	16,7%	42,8%
Μάλλον υψηλός	42,9%	41,2%	40,0%	50,0%	36,4%	28,6%	66,7%	62,5%	42,1%	62,5%	47,4%	35,0%	27,8%	47,1%	35,7%	66,7%	44,1%
Μάλλον χαμηλός		11,8%	10,0%		27,3%	28,6%		25,0%	5,3%			5,0%	16,7%	17,6%	28,6%	8,3%	10,8%
Χαμηλός	14,3%	5,9%								12,5%							2,3%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Θετικές αξιολογήσεις καταγράφονται αναφορικά με την επίδραση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων στη βελτίωση των κοινωνικών επαφών των εκπαιδευόμενων. Από τον Πίνακα 35 προκύπτει πως στο σύνολο των «Θεματικών Ενότητων» το 42,8% των ερωτώμενων αξιολογεί ως «υψηλό» το σχετικό βαθμό επίδρασης των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και το 44,1% ως «μάλλον υψηλό». Οι λιγότερο θετικές αξιολογήσεις αποτελούν το 10,8% στην επιλογή «μάλλον χαμηλός» και 2,3% στην επιλογή «χαμηλός». Οι θετικότερες αξιολογήσεις εντοπίζονται στις «Θεματικές Ενότητες» 3.4 (60,0%) και 4.1 (55,6%), ενώ οι λιγότερο θετικές στις «Θεματικές Ενότητες» 1.1 (14,3%) και 3.2 (12,5%).

Στον Πίνακα 36 που ακολουθεί αποτυπώνονται αξιολογήσεις των ερωτώμενων αναφορικά με την επίδραση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων στην ανάπτυξη συναισθήματος θετικότερης πρόσληψης του κοντινού κοινωνικού περιβάλλοντος και κινητοποίησης για την ανάπτυξή του.

Πίνακας 36

Τοποθέτηση των ερωτώμενων στην ερώτηση «Βλέπω θετικότερα τους γύρω μου και θέλω να συμβάλω στην ανάπτυξη του περιβάλλοντος που δραστηριοποιούμε», ανά «Θεματική Ενότητα»

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4	
Διαφωνώ απολύτως			8,7%	5,9%				12,5%			5,0%					9,1%	2,5%
Διαφωνώ		5,6%	4,3%		18,2%	12,5%		12,5%				13,0%	10,5%	23,5%	11,8%		7,1%
Συμφωνώ	66,7%	61,1%	56,5%	64,7%	54,5%	50,0%	75,0%	75,0%	47,4%	62,5%	65,0%	56,5%	68,4%	52,9%	76,5%	90,9%	62,5%
Συμφωνώ απολύτως	33,3%	33,3%	30,4%	29,4%	27,3%	37,5%	25,0%		52,6%	37,5%	30,0%	30,4%	21,1%	23,5%	11,8%		27,9%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Από τον Πίνακα 36 προκύπτει πως οι ερωτώμενοι συμφωνούν στην πλειοψηφία τους με τη θετική επίδραση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων ως προς την πρόσληψη του κοντινού κοινωνικού περιβάλλοντος και την κινητοποίηση προς την κατεύθυνση της βελτίωσής του. Στο σύνολο των «Θεματικών Ενότητων» οι ερωτώμενοι «συμφωνούν απολύτως» με την παραπάνω διαπίστωση σε ποσοστό 27,9% και «συμφωνούν» σε ποσοστό 62,5%. Το ποσοστό των διαφωνούντων ανέρχεται στο 7,1% και αυτών οι οποίοι «διαφωνούν απόλυτα» σε 2,5%. Οι θετικότερες αξιολογήσεις εντοπίζονται στις «Θεματικές Ενότητες» 3.1 (52,6%), 2.2 (37,5%) και 3.2 (37,5%), ενώ οι ισχυρότερες διαφωνίες καταγράφονται στις «Θεματικές Ενότητες» 2.4 (12,5%) και 4.4 (9,1%).

Στον Πίνακα 37 που ακολουθεί τα εκπαιδευτικά προγράμματα αξιολογούνται από την άποψη των επιδράσεών τους στη διατύπωση στόχων από την πλευρά των εκπαιδευόμενων τους οποίους προσπαθούν να υλοποιήσουν.

Πίνακας 37

Τοποθέτηση των ερωτώμενων στην ερώτηση «Έβαλα κάποιους νέους στόχους της οποίους προσπαθώ να πετύχω», ανά «Θεματική Ενότητα»

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4	
Διαφωνώ απολύτως	10,0%		12,5%	5,9%							5,0%					8,3%	2,9%
Διαφωνώ	10,0%	11,8%	4,2%		9,1%			12,5%	5,3%	6,3%		4,3%	15,8%	5,9%	12,5%	8,3%	6,6%
Συμφωνώ	40,0%	64,7%	45,8%	58,8%	54,5%	55,6%	75,0%	87,5%	57,9%	62,5%	65,0%	43,5%	42,1%	52,9%	43,8%	83,3%	55,8%
Συμφωνώ απολύτως	40,0%	23,5%	37,5%	35,3%	36,4%	44,4%	25,0%		36,8%	31,3%	30,0%	52,2%	42,1%	41,2%	43,8%		34,7%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Από τον Πίνακα 37 διαπιστώνεται μια θετική ως επί το πλείστον αξιολόγηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων αναφορικά με τη συμβολή τους στη διατύπωση στόχων από την πλευρά των εκπαιδευόμενων τους οποίους προσπαθούν να υλοποιήσουν. Στο σύνολο των «Θεματικών Ενότητων» το 34,7 των ερωτώμενων «συμφωνεί απόλυτα» με τις εν λόγω επιδράσεις των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και το 55,8% «συμφωνεί». Τα ποσοστά όσων διαφωνούν ανέρχονται σε 6,6%, ενώ όσων «διαφωνούν απολύτως» σε 2,9%. Οι θετικότερες αξιολογήσεις εντοπίζονται στις «Θεματικές Ενότητες» 3.4 (52,2%) και 2.2 (44,4%), ενώ οι ισχυρότερες διαφωνίες καταγράφονται στις «Θεματικές Ενότητες» 1.3 (12,5%) και 1.1 (10,0%).

Στον Πίνακα 38 που ακολουθεί τα εκπαιδευτικά προγράμματα αξιολογούνται από την άποψη της συμβολής τους στην ενίσχυση των εκπαιδευόμενων να αντιμετωπίζουν προβλήματα της καθημερινότητας.

Πίνακας 38

Τοποθέτηση των ερωτώμενων στην ερώτηση «Νομίζω πως μπορώ ευκολότερα να αντιμετωπίζω τα προβλήματα της καθημερινότητας», ανά «Θεματική Ενότητα»

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο	
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4		
Διαφωνώ απολύτως			8,7%	6,7%								10,0%	4,5%					2,6%
Διαφωνώ	12,5%	5,9%		6,7%	36,4%	25,0%			20,0%	6,7%		13,6%	15,8%	26,7%	31,3%	25,0%	13,7%	
Συμφωνώ	50,0%	64,7%	65,2%	66,7%	54,5%	50,0%	75,0%	87,5%	45,0%	80,0%	80,0%	63,6%	63,2%	46,7%	56,3%	66,7%	63,1%	
Συμφωνώ απολύτως	37,5%	29,4%	26,1%	20,0%	9,1%	25,0%	25,0%	12,5%	35,0%	13,3%	10,0%	18,2%	21,1%	26,7%	12,5%	8,3%	20,6%	
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Από τον Πίνακα 38 διαπιστώνεται πως τα παρεχόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα συνδράμουν τους εκπαιδευόμενους στο να αντιμετωπίζουν προβλήματα της καθημερινότητας. Στο σύνολο των «Θεματικών Ενότητων» οι ερωτώμενοι «συμφωνούν απολύτως» με την εν λόγω διαπίστωση σε ποσοστό 20,6% και «συμφωνούν» σε ποσοστό 63,1%. Οι απόψεις με τις οποίες εκφράζεται διαφωνία ανέρχονται σε 13,7%, ενώ αυτές της απόλυτης διαφωνίας αποτελούν το 2,6%. Οι θετικότερες αξιολογήσεις εντοπίζονται στις «Θεματικές Ενότητες» 1.1 (37,5%) και 3.1 (35,0%), ενώ οι αρνητικότερες αξιολογήσεις στις «Θεματικές Ενότητες» 3.3 (10,0%) και 1.3 (8,7%).

Στον Πίνακα 39 που ακολουθεί τα παρεχόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα αξιολογούνται από την άποψη της κινητοποίησης που προκαλούν για συμμετοχή σε παρόμοια προγράμματα.

Πίνακας 39

Σελίδα 75 από 103

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Τοποθέτηση των ερωτώμενων αναφορικά με το εάν «μετά την παρακολούθηση του συγκεκριμένου προγράμματος η διάθεση για συμμετοχή σε παρόμοια προγράμματα:», ανά «Θεματική Ενότητα»

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4	
Αυξήθηκε	80,0%	89,5%	83,3%	78,9%	81,8%	100,0%	100,0%	62,5%	100,0%	87,5%	85,0%	91,3%	84,2%	88,9%	88,2%	100,0%	87,6%
Παραμένει ίδια	20,0%	10,5%	16,7%	21,1%	18,2%			37,5%		12,5%	15,0%	8,7%	15,8%	11,1%	11,8%		12,4%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Όπως προκύπτει από τον Πίνακα 39 τα παρεχόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα λειτουργούν θετικά ως προς την κινητοποίηση που επιφέρουν για συμμετοχή των εκπαιδευόμενων σε παρόμοιες διαδικασίες μάθησης. Στο σύνολο των «Θεματικών Ενότητων» οι ερωτώμενοι/ες δηλώνουν σε ποσοστό 87,6% ότι αυξήθηκε η διάθεση συμμετοχής σε παρόμοια προγράμματα, ενώ σε ποσοστό 12,4% ότι παραμένει αμετάβλητη. Οι θετικότερες αξιολογήσεις ως προς τη λειτουργία γνωστικής κινητοποίησης των παρεχόμενων εκπαιδευτικών προγραμμάτων εντοπίζονται στις «Θεματικές Ενότητες» 2.2 (100,0%), 2.3 (100,0%), 3.1 (100,0%) και 4.4 (100,0%), ενώ αυτές με τις οποίες δηλώνεται απουσία μεταβολής στις «Θεματικές Ενότητες» 2.4 (37,5%) και 1.4 (21,1%).

Στον Πίνακα 40 που ακολουθεί τα παρεχόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα αξιολογούνται από την άποψη της κινητοποίησης που επιφέρουν να συστήνονται από τους/ις εκπαιδευόμενους/ες στον κοινωνικό τους περίγυρο.

Πίνακας 40

Σελίδα 76 από 103

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Τοποθέτηση των ερωτώμενων αναφορικά με «σύσταση παρακολούθησης του θεματικού πεδίου στο οποίο συμμετείχατε σε άτομο/α του φιλικού σας περιβάλλοντος:», ανά «Θεματική Ενότητα»

	«Θεματική Ενότητα»																Σύνολο
	1,1	1,2	1,3	1,4	2,1	2,2	2,3	2,4	3,1	3,2	3,3	3,4	4,1	4,2	4,3	4,4	
Σίγουρα ναι	100,0%	89,5%	95,8%	94,7%	81,8%	88,9%	100,0%	28,6%	100,0%	93,8%	95,0%	81,8%	100,0%	94,4%	93,8%	100,0%	91,9%
Μάλλον ναι		10,5%	4,2%	5,3%	18,2%	11,1%		71,4%		6,3%	5,0%	18,2%		5,6%	6,3%		8,1%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Από τον Πίνακα 40 προκύπτει ότι τα παρεχόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα κινητοποιούν τους εκπαιδευόμενους στο να τα συστήσουν στο φιλικό περιβάλλον τους. Στο σύνολο των «Θεματικών Ενότητων» η πλειοψηφία των ερωτώμενων (91,9%) δηλώνει πως «σίγουρα ναι» θα τα σύστηνε, ενώ μόλις το 8,1% απαντά πως «μάλλον ναι».

Από την αξιολόγηση των στοιχείων που προηγήθηκε διαπιστώνεται πως τα παρεχόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα αποσπούν θετικές αξιολογήσεις από τους εκπαιδευόμενους αναφορικά με την οργανωτική και υλικοτεχνική υποδομή τους, την οργάνωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, τις ικανότητες του εκπαιδευτικού προσωπικού και τις επιπτώσεις που επιφέρουν σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο. Παρά τις επιμέρους διαφοροποιήσεις ανάμεσα στις «Θεματικές Ενότητες» σε όλες τις υπό εξέταση διαστάσεις των παρεχόμενων εκπαιδευτικών προγραμμάτων η πλειοψηφία των ερωτώμενων αποφαινεται για τη θετική επίδοση και λειτουργία τους.

3: Αναλυτικά αποτελέσματα αξιολόγησης του προγράμματος από το διδακτικό προσωπικό

Για την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων σχεδιάστηκε ειδικό ερωτηματολόγιο που απευθύνεται στους/ιες εκπαιδευτές/ούτριες. Το ερωτηματολόγιο αυτό, υπόδειγμα του οποίου παρατίθεται στο τέλος της Έκθεσης Αξιολόγησης, περιέχει ερωτήματα αναφορικά με το γενικό σχεδιασμό, τη διάρκεια, την οργανωτική υποδομή, τα παρεχόμενα εποπτικά μέσα, τους χώρους διδασκαλίας και τη γραμματειακή υποστήριξη των εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Περιέχονται επίσης ερωτήματα για τις τεχνικές διδασκαλίας που υιοθετήθηκαν και τις επιπτώσεις τους στην κινητοποίηση των εκπαιδευόμενων, καθώς και για το βαθμό υλοποίησης των στόχων των εκπαιδευτικών προγραμμάτων με βάση τα προσφερόμενα μαθήματα.

Όπως ήδη σημειώθηκε στα παρεχόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα του 3ου κύκλου δημιουργήθηκαν πενήντα τρία (53) Τμήματα στα οποία δίδαξαν εξήντα οκτώ (68) εκπαιδευτές/ούτριες. Στην έρευνα με ερωτηματολόγιο συμμετείχαν πενήντα (50) εκπαιδευτές. Η κατανομή ως προς το φύλο των συμμετεχόντων στην έρευνα αποτυπώνεται στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1

Κατανομή του διδακτικού προσωπικού βάσει φύλου

	Συχνότητα	%	Έγκυρο %	Αθροιστικό %
Άνδρας	32	64,0	64,0	64,0
Γυναίκα	18	36,0	36,0	100,0
Σύνολο	50	100,0	100,0	

Όπως διαπιστώνεται από τον εν λόγω Πίνακα τα 2/3 των εκπαιδευτών είναι άνδρες (32 άτομα), ενώ οι γυναίκες αποτελούν περίπου το 1/3 (18 άτομα).

Ως προς την ηλικιακή κατανομή των εκπαιδευτών/τριών τα σχετικά ποσοστά αποτυπώνονται στον Πίνακα 2.

Πίνακας 2

Σελίδα 78 από 103

Κατανομή του διδακτικού προσωπικού βάσει ηλικίας

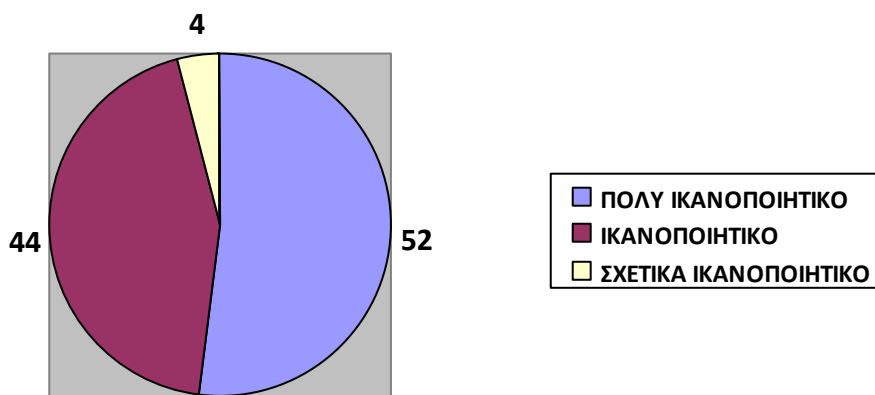
Ηλικιακή Κατηγορία	Αριθμός
29-34	9
35-44	27
45-54	14

Όπως μπορεί να διαπιστωθεί από τον Πίνακα 2 εννέα (9) εκπαιδευτές/εύτριες είναι ηλικίας από 29-34 έτη, είκοσι επτά (27) είναι ηλικίας 35-44 έτη και δέκα τέσσερις (14) ηλικίας 45-54 έτη.

Η αξιολόγηση των εκπαιδευτών/τριών αναφορικά με τον γενικό σχεδιασμό των εκπαιδευτικών προγραμμάτων αποτυπώνεται στο Γράφημα 1.

Γράφημα 1

Αξιολόγηση του διδακτικού προσωπικού για τον γενικό σχεδιασμό των εκπαιδευτικών προγραμμάτων

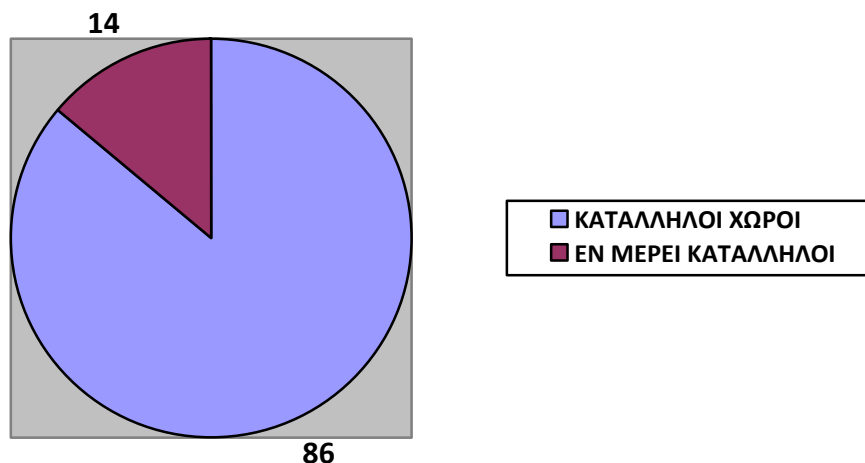

Από το Γράφημα 1 διαπιστώνεται ότι στην πλειοψηφία τους οι εκπαιδευτές/εύτριες αξιολογούν θετικά τον γενικό σχεδιασμό των εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Σχεδόν πάνω από τους/ις μισούς/ές (52%) τον κρίνουν ως «πολύ ικανοποιητικό», σε ποσοστό 44% ως «ικανοποιητικό» και σε ποσοστό 4% ως «σχετικά ικανοποιητικό».

Θετική εικόνα καταγράφεται επίσης αναφορικά με τους διαθέσιμους χώρους διδασκαλίας για την καταλληλότητα των οποίων συνηγορεί η πλειοψηφία των εκπαιδευτών/τριών.

Γράφημα 2

Αξιολόγηση του διδακτικού προσωπικού για τους διαθέσιμους χώρους διδασκαλίας

Από το Γράφημα 2 προκύπτει ότι στην πλειοψηφία τους (86%) οι ερωτώμενοι εκπαιδευτές αξιολογούν τους διαθέσιμους χώρους διδασκαλίας ως «κατάλληλους», ενώ «εν μέρει κατάλληλους» τους αξιολογεί μόλις το 14%.

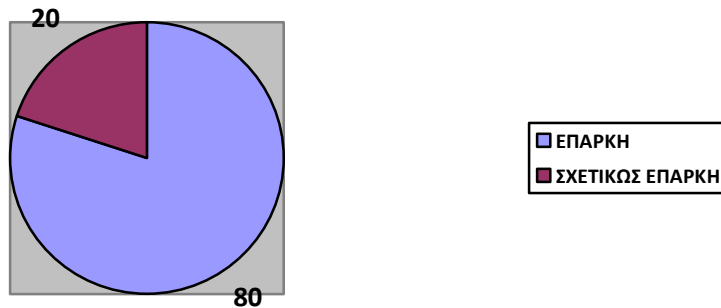
Και τα παρεχόμενα εποπτικά μέσα διδασκαλίας αποσπούν τη θετική γνώμη των εκπαιδευτών/τριών.

Γράφημα 3

Σελίδα 80 από 103

Αξιολόγηση του διδακτικού προσωπικού για τα διατιθέμενα μέσα διδασκαλίας

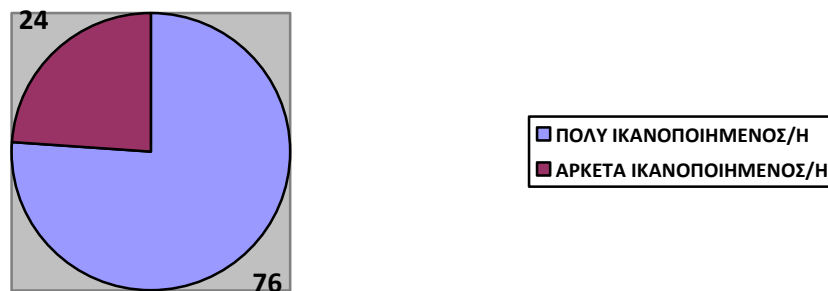

Από το Γράφημα 3 διαπιστώνεται πως το 80% των εκπαιδευτών/τριών κρίνει ως «επαρκή» τα διατιθέμενα μέσα διδασκαλίας, ενώ ως «σχετικώς επαρκή», τα αξιολογεί το 20% των ερωτηθέντων εκπαιδευτών/τριών.

Η αξιολόγηση του διδακτικού προσωπικού για τη συνολική οργάνωση και τη διδασκαλία στα παρεχόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα είναι επίσης θετική.

Γράφημα 4

Αξιολόγηση του διδακτικού προσωπικού της συνολικής οργάνωσης και διδασκαλίας στα εκπαιδευτικά προγράμματα

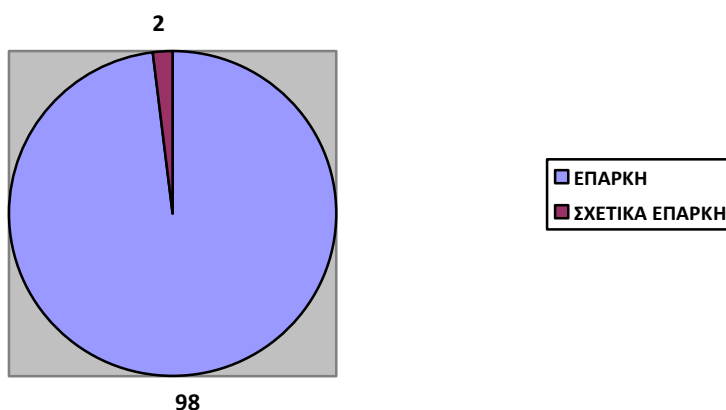

Από το Γράφημα 4 διαπιστώνεται πως το 76% των ερωτηθέντων εκπαιδευτών/τριών δηλώνει «πολύ ικανοποιημένος/η» για τη συνολική οργάνωση και διδασκαλία στα παρεχόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα και σε ποσοστό 24% «αρκετά ικανοποιημένος/η».

Στη θετική εικόνα που προκύπτει για τη συνολική οργάνωση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων συντελεί η παρεχόμενη γραμματειακή υποστήριξη (Γράφημα 5) για την οποία το 98% των ερωτηθέντων την αξιολογεί ως «επαρκή» και ως «σχετικά επαρκή» μόλις ένα ποσοστό της τάξεως του 2%.

Γράφημα 5

Παρεχόμενη γραμματειακή υποστήριξη

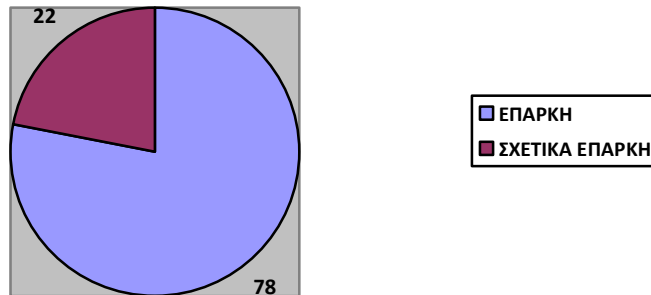

Θετικές αξιολογήσεις συντρέχουν και αναφορικά με τη χρονική διάρκεια των εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Το διδακτικό προσωπικό κρίνει κατά πλειοψηφία ότι αυτή υπήρξε επαρκής σε σχέση με τους στόχους και τις επιδιώξεις οι οποίες διατυπώνονται στο πλαίσιό τους.

Γράφημα 6

Αξιολόγηση του διδακτικού προσωπικού της διάρκειας των εκπαιδευτικών προγραμμάτων

Σελίδα 82 από 103

Από το Γράφημα 6 προκύπτει το 78% του διδακτικού προσωπικού αξιολογεί ως επαρκή τη διάρκεια των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και ως ανεπαρκή το 22%.

Θετική είναι η γνώμη του διδακτικού προσωπικού για τη γνωστική ωφέλεια που παρήχθη από τη χρήση πρακτικών παραδειγμάτων στη διάρκεια των μαθημάτων όσο και την εν γένει ενεργητική συμμετοχή των εκπαιδευόμενων.

Γράφημα 7

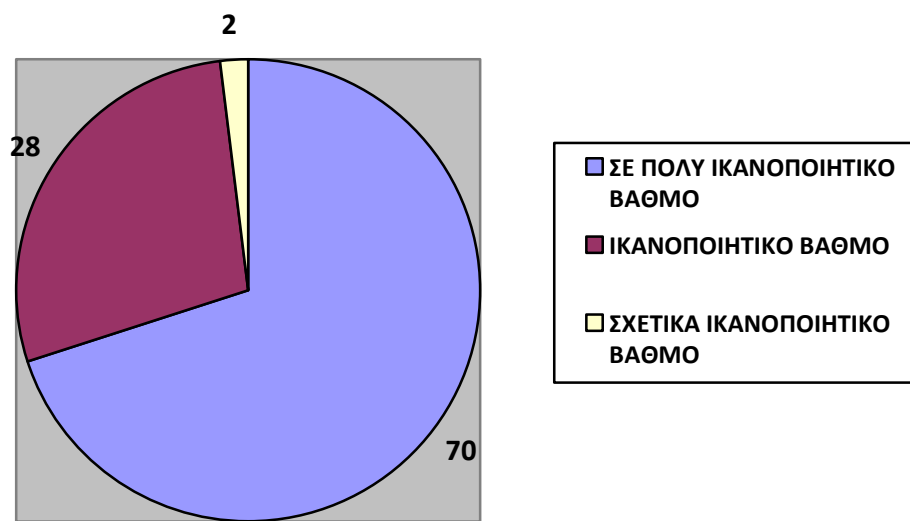
Αξιολόγηση του διδακτικού προσωπικού για τη συμβολή των πρακτικών παραδειγμάτων στην εμπέδωση των αντικειμένων εκπαίδευσης από τους εκπαιδευόμενους

Από το Γράφημα 7 προκύπτει πως η χρήση πρακτικών παραδειγμάτων κατά τη διάρκεια των μαθημάτων αξιολογείται από το 70% του διδακτικού προσωπικού ότι συνέβαλε σε «πολύ ικανοποιητικό βαθμό» στην εμπέδωση των αντικειμένων εκπαίδευσης, από το 28% αξιολογείται ότι συνέβαλε σε «ικανοποιητικό βαθμό» και από το 2% σε «σχετικά ικανοποιητικό βαθμό».

Γράφημα 8

Τοποθέτηση του διδακτικού προσωπικού αναφορικά με την ενεργό συμμετοχή των εκπαιδευόμενων

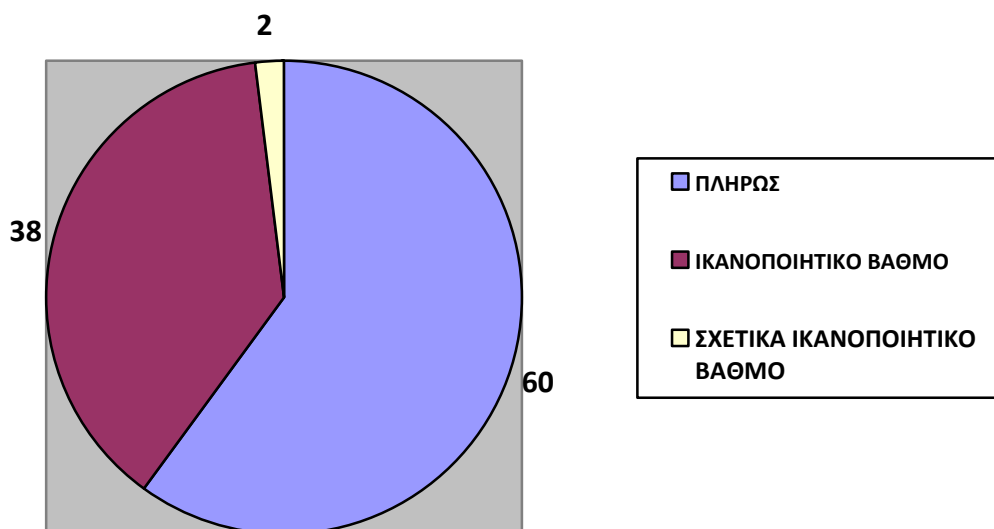

Από το Γράφημα 8 διαπιστώνεται ότι το 68% του διδακτικού προσωπικού κρίνει πως η συμμετοχή των εκπαιδευόμενων στα μαθήματα υπήρξε ενεργός σε «πολύ ικανοποιητικό βαθμό», το 28% την αξιολογεί ως ενεργό σε «ικανοποιητικό βαθμό» και το 4% σε «σχετικά ικανοποιητικό βαθμό».

Τέλος, θετική είναι η αξιολόγηση του διδακτικού προσωπικού για το εάν τα εκπαιδευτικά προγράμματα πέτυχαν τους στόχους τους.

Γράφημα 9

Τοποθέτηση του διδακτικού προσωπικού αναφορικά με τα εάν τα εκπαιδευτικά προγράμματα πέτυχαν τους στόχους τους

Από το Γράφημα 9 προκύπτει ότι το 60% του διδακτικού προσωπικού κρίνει πως τα εκπαιδευτικά προγράμματα πέτυχαν «πλήρως» τους στόχους τους, το 38% κρίνει ότι πέτυχαν τους στόχους τους «σε ικανοποιητικό βαθμό» και σε ποσοστό 2% ότι πέτυχαν τους στόχους τους σε «σχετικά ικανοποιητικό βαθμό».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Σελίδα 86 από 103

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

πρόγραμμα για την ανάπτυξη

Υπόδειγμα Ερωτηματολογίου Αξιολόγησης από τους εκπαιδευόμενους

Α΄. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Φύλο:

Άνδρας.....

Γυναίκα.....

2. Ηλικία: .....

3. Εκπαιδευτικό επίπεδο:

Απόφοιτος
Δημοτικού .....

Απόφοιτος
Γυμνασίου .....

Απόφοιτος
Λυκείου.....

Απόφοιτος
ΙΕΚ.....

Απόφοιτος
ΤΕΙ.....

Απόφοιτος
ΑΕΙ.....

Κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών (Μάστερ, Διδακτορικό).....

Σελίδα 87 από 103

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άλλο (παρακαλούμε
προσδιορίστε) .....

.....
.....

4. Οικογενειακή κατάσταση:

Έγγαμος/η.....

Έγγαμος/η με παιδιά.....

Άγαμος/η .....

5. Εργάζεστε:

Ναι.....

Όχι .....

Ερωτήσεις μόνο για όσους/ες απαντούν στην ερώτηση 5 ότι εργάζονται.

6. Τομέας:

Ιδιωτικός
Τομέας.....

Δημόσιος Τομέας.....

7. Αν εργάζεσθε στον Ιδιωτικό Τομέα η εργασία σας είναι:

Πλήρους
απασχόλησης.....

Μερικής
απασχόλησης.....

Σύμβαση
έργου.....

Ορισμένου
χρόνου.....

Εποχική.....

Άλλο (παρακαλώ
σημειώστε).....
.....

Β:ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

8. Ενημερωθήκατε για το πρόγραμμα εκπαίδευσης που παρακολουθήσατε:

Από συνάδελφο/φίλο/συγγενή
κ.λπ.....

Από ενημερωτική καταχώρηση στο Διαδίκτυο
(Internet).....

Από τον ιστότοπο (site) του
Έργου.....

Με άλλο τρόπο (παρακαλώ προσδιορίστε).....

9. Παρακολουθήσατε άλλο εκπαιδευτικό πρόγραμμα κατά την τελευταία διετία:

Σελίδα 89 από 103

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ναι.....

Όχι.....

.....

10. Συμμετείχατε στο συγκεκριμένο πρόγραμμα εκπαίδευσης:

Για να εμπλουτίσω τις γνώσεις μου στο συγκεκριμένο θεματικό αντικείμενο	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Από προσωπικό ενδιαφέρον		
Για κοινωνικούς λόγους		
Για λόγους επαγγελματικής εξέλιξης		
Άλλο ποιο (παρακαλώ προσδιορίστε).....		

Γ: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

11. Η διάρκεια του προγράμματος κάλυψε τις απαιτήσεις και τα κίνητρα που είχατε να συμμετέχετε:

Πάρα πολύ.....

Πολύ.....

Σελίδα 90 από 103

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Λίγο.....

Καθόλου.....

12. Το ωρολόγιο πρόγραμμα ήταν ικανοποιητικό:

Πάρα πολύ.....

Πολύ.....

Λίγο.....

Καθόλου.....

13. Το πρόγραμμα σπουδών κάλυψε τις προσδοκίες σας σχετικά με το γνωστικό αντικείμενο:

Πάρα πολύ.....

Πολύ.....

Λίγο.....

Καθόλου.....

14. Το πρόγραμμα σπουδών σε σχέση με το θεματικό πεδίο ήταν:

Πλήρες.....

Μάλλον πλήρες.....

Μάλλον ανεπαρκές.....

Ανεπαρκές.....

15. Όσον αφορά στην επίτευξη των στόχων που είχατε ξεκινώντας αυτό το πρόγραμμα σπουδών είστε ικανοποιημένοι/ες:

Πάρα πολύ.....

Πολύ.....

Λίγο.....

Καθόλου.....

16. Η γραμματειακή υποστήριξη του προγράμματος εκπαίδευσης ήταν ικανοποιητική:

Πάρα πολύ.....

Πολύ.....

Λίγο.....

Καθόλου.....

Δ : ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

17. Τα διατιθέμενα εποπτικά μέσα διδασκαλίας ήταν:

Επαρκή.....

Εν μέρει επαρκή.....

Ανεπαρκή.....

18. Οι διατιθέμενοι χώροι διδασκαλίας ήταν:

Κατάλληλοι .....

Εν μέρει κατάλληλοι.....

Ακατάλληλοι.....

Ε:ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ & ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΩΝ

19. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος εκπαίδευσης χρησιμοποιήθηκαν μέθοδοι διδασκαλίας όπως:

- Ερωτήσεις-απαντήσεις.....
- Συζήτηση στην τάξη.....
- Εισήγηση-διάλεξη.....
- Ομάδες εργασίας.....
- Παιγνίδι ρόλων.....
- Μελέτες περίπτωσης (case studies).....
- Άλλο.....

20. Από τις μεθόδους διδασκαλίας που υιοθετήθηκαν κατά τη διάρκεια της θεματικής ενότητας είστε ικανοποιημένοι/ες:

- Πάρα πολύ.....
- Πολύ.....
- Λίγο.....
- Καθόλου.....

21. Η κατανομή του χρόνου ανάμεσα στη διδασκαλία και στα εργαστήρια (workshop) ήταν ικανοποιητική:

- Πάρα πολύ.....
- Πολύ.....
- Λίγο.....
- Καθόλου.....

Σελίδα 93 από 103

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

22. Κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας έγινε χρήση παραδειγμάτων τα οποία επεξηγούσαν πρακτικές πτυχές του αντικειμένου εκπαίδευσης που παρακολουθήσατε:

Πολύ συχνά.....	☐
.....	
Συχνά.....	☐
.....	
Μερικές φορές.....	☐
.....	
Σπάνια.....	☐
.....	

23. Η χρήση των πρακτικών παραδειγμάτων συνέβαλε στην εμπέδωση του αντικειμένου εκπαίδευσης:

Πάρα πολύ.....	☐
Πολύ.....	☐
Λίγο.....	☐
Καθόλου.....	☐

24. Με βάση τους παρακάτω άξονες αξιολογήστε τους εκπαιδευτές σας στο πρόγραμμα εκπαίδευσης που παρακολουθήσατε επιλέγοντας τις αντίστοιχες τιμές

Σελίδα 94 από 103

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

(όπου 1= καθόλου ικανοποιητικά, 2=λίγο ικανοποιητικά, 3=πολύ ικανοποιητικά και 4=πάρα πολύ ικανοποιητικά):

Γνώση του αντικείμενου.	1 2 3 4
Μεταδοτικότητα γνώσεων.	1 2 3 4
Διευκόλυνση ενεργητικής συμμετοχής των εκπαιδευομένων στην εκπαιδευτική διαδικασία.	1 2 3 4
Διαμόρφωση κλίματος επικοινωνίας.	1 2 3 4
Συνέπεια τήρησης ωρολογίου προγράμματος.	1 2 3 4

ΣΤ: ΑΠΟΚΤΗΘΕΙΣΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

25. Το περιεχόμενο του προγράμματος εκπαίδευσης που παρακολουθήσατε ανταποκρίθηκε στις ανάγκες σας για απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων:

- Πάρα πολύ.....
- Πολύ.....
- Λίγο.....
- Καθόλου.....

Σελίδα 95 από 103

26. Πιστεύετε ότι μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τις γνώσεις που αποκτήσατε από το συγκεκριμένο πρόγραμμα εκπαίδευσης:

Πάρα πολύ.....

Πολύ.....

Λίγο.....

Καθόλου.....

Z: ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΣΤΑΣΕΩΝ

27. Η παρακολούθηση του προγράμματος εκπαίδευσης που παρακολουθήσατε συνέβαλε σε:

«ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ» ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΕ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	Βαθμός συμβολής του προγράμματος			
	Υψηλός	Μάλλον Υψηλός	Μάλλον Χαμηλός	Χαμηλός
1. Αύξηση της αυτοεκτίμησης				
2. Ανάπτυξη αισθήματος ανεξαρτησίας				
3. Ικανοποίηση γιατί «ολοκλήρωσα με επιτυχία κάτι»				
4. Ανάπτυξη αισθήματος εμπιστοσύνης προς τους γύρω μου				

Σελίδα 96 από 103

5. Βελτίωσα τις κοινωνικές μου επαφές				
6. Ανάπτυξη πνεύματος καινοτομίας				
7. Αναγνώριση της αξίας της γνώσης				

28. Σημειώστε σε ποιο βαθμό ισχύουν τα παρακάτω:

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΕ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	Διαφωνώ απολύτως	Διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ Απολύτως
	«Μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος βλέπω πιο θετικά τους γύρω μου και θέλω να συμβάλω στην ανάπτυξη του περιβάλλοντος στο οποίο δραστηριοποιούμαι»			
«Μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος έβαλα κάποιους νέους στόχους τους οποίους προσπαθώ να επιτύχω»				
«Μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος νομίζω ότι μπορώ ευκολότερα να αντιμετωπίζω τα προβλήματα της καθημερινότητας»				

29. Μετά την παρακολούθηση του συγκεκριμένου προγράμματος εκπαίδευσης η διάθεσή σας για συμμετοχή σε παρόμοια προγράμματα:

Σελίδα 97 από 103

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Αυξήθηκε.....

Παραμένει ίδια.....

Μειώθηκε.....

30. Θα συστήνατε την παρακολούθηση του θεματικού πεδίου που παρακολουθήσατε σε κάποιον/α άτομο/α του φιλικού σας περιβάλλοντος:

Σίγουρα
ναι.....
.....

Μάλλον
ναι.....
.....

Μάλλον
όχι.....
.....

Όχι.....
.....

Υπόδειγμα Ερωτηματολογίου Αξιολόγησης από το Διδακτικό Προσωπικό

Α΄. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Φύλο:

Άνδρας.....

Γυναίκα.....

2. Ηλικία:.....

3. Εξάμηνα Διδασκαλίας:.....

4. Πόσες ώρες διδάξατε στο παρόν πρόγραμμα εκπαίδευσης.....

Β. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

5. Αξιολογώντας εκ των υστέρων το σχέδιο του μαθήματος που διδάξατε θα λέγατε ότι σε σχέση με τους στόχους του προγράμματος εκπαίδευσης ήταν:

Κατάλληλο .....

Εν μέρει κατάλληλο.....

Εν μέρει ακατάλληλο.....

Ακατάλληλο.....

Σελίδα 99 από 103

6. Το πρόγραμμα εκπαίδευσης στο οποίο διδάξατε συνέβαλλε στην αύξηση γνώσεων και δεξιοτήτων των εκπαιδευομένων:

	Γνώσεις	Δεξιότητες
Σε πολύ μεγάλο βαθμό	☐	☐
Σε μεγάλο βαθμό	☐	☐
Σε μέτριο βαθμό	☐	☐
Σε μικρό βαθμό	☐	☐
Καθόλου	☐	☐

7. Κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας χρησιμοποιήσατε μεθοδολογίες εκπαίδευσης όπως:

- Διάλεξη.....
- Ερωτήσεις-απαντήσεις.....
- Συζήτηση στην τάξη.....
- Ομάδες εργασίας.....
- Παρουσίαση εργασιών.....
- Μελέτες περίπτωσης (case studies).....
- Άλλο (παρακαλούμε αναφέρατε).....

8. Κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας χρησιμοποιούσατε παραδείγματα τα οποία επεξηγούσαν πρακτικές πτυχές του αντικειμένου εκπαίδευσης που διδάξατε:

Πολύ συχνά.....

Συχνά.....

Μερικές φορές.....

Σπάνια.....

Καθόλου.....

9. Η χρήση πρακτικών παραδειγμάτων συνέβαλε στην εμπέδωση από τους εκπαιδευόμενους του αντικειμένου εκπαίδευσης:

Σε πολύ ικανοποιητικό βαθμό.....

Σε ικανοποιητικό βαθμό.....

Σε σχετικά ικανοποιητικό βαθμό.....

Σε μη ικανοποιητικό βαθμό.....

10. Οι εκπαιδευόμενοι/ες ενδιαφέρονταν και συμμετείχαν ενεργά στα μαθήματα:

Σε πολύ ικανοποιητικό βαθμό.....

Σε ικανοποιητικό βαθμό.....

Σχετικά ικανοποιητικό βαθμό.....

Σε μη ικανοποιητικό βαθμό.....

11. Η διάρκεια του εκπαιδευτικού προγράμματος ήταν:

Επαρκής.....

Σελίδα 101 από 103

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ανεπαρκής .....

12. Το πρόγραμμα εκπαίδευσης πέτυχε τους στόχους του:

Πλήρως.....

Σε ικανοποιητικό βαθμό .....

Σχετικά ικανοποιητικό βαθμό.....

Σε μη ικανοποιητικό βαθμό.....

Γ. ΥΠΟΔΟΜΗ

13. Ο γενικός σχεδιασμός του προγράμματος εκπαίδευσης ήταν:

Πολύ ικανοποιητικός.....

Ικανοποιητικός.....

Σχετικά ικανοποιητικός.....

Μη ικανοποιητικός.....

14. Η γραμματειακή υποστήριξη του προγράμματος εκπαίδευσης ήταν:

Επαρκής.....

Σχετικά επαρκής .....

Ανεπαρκής .....

15. Οι διατιθέμενοι χώροι διδασκαλίας ήταν:

- Κατάλληλοι.....
- Εν μέρει κατάλληλοι.....
- Ακατάλληλοι.....

16. Τα διατιθέμενα εποπτικά μέσα διδασκαλίας ήταν:

- Επαρκή.....
- Σχετικώς επαρκή .....
- Ανεπαρκή.....

17. Γενικά, από τη συνολική οργάνωση και η διδασκαλία του προγράμματος εκπαίδευσης είστε ικανοποιημένος/η:

- Πολύ.....
- Αρκετά.....
- Λίγο.....
- Καθόλου.....

18. Παρατηρήσεις οι οποίες θα συνέβαλλαν στην καλύτερη υλοποίηση του προγράμματος εκπαίδευσης που διδάξατε:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Σελίδα 103 από 103